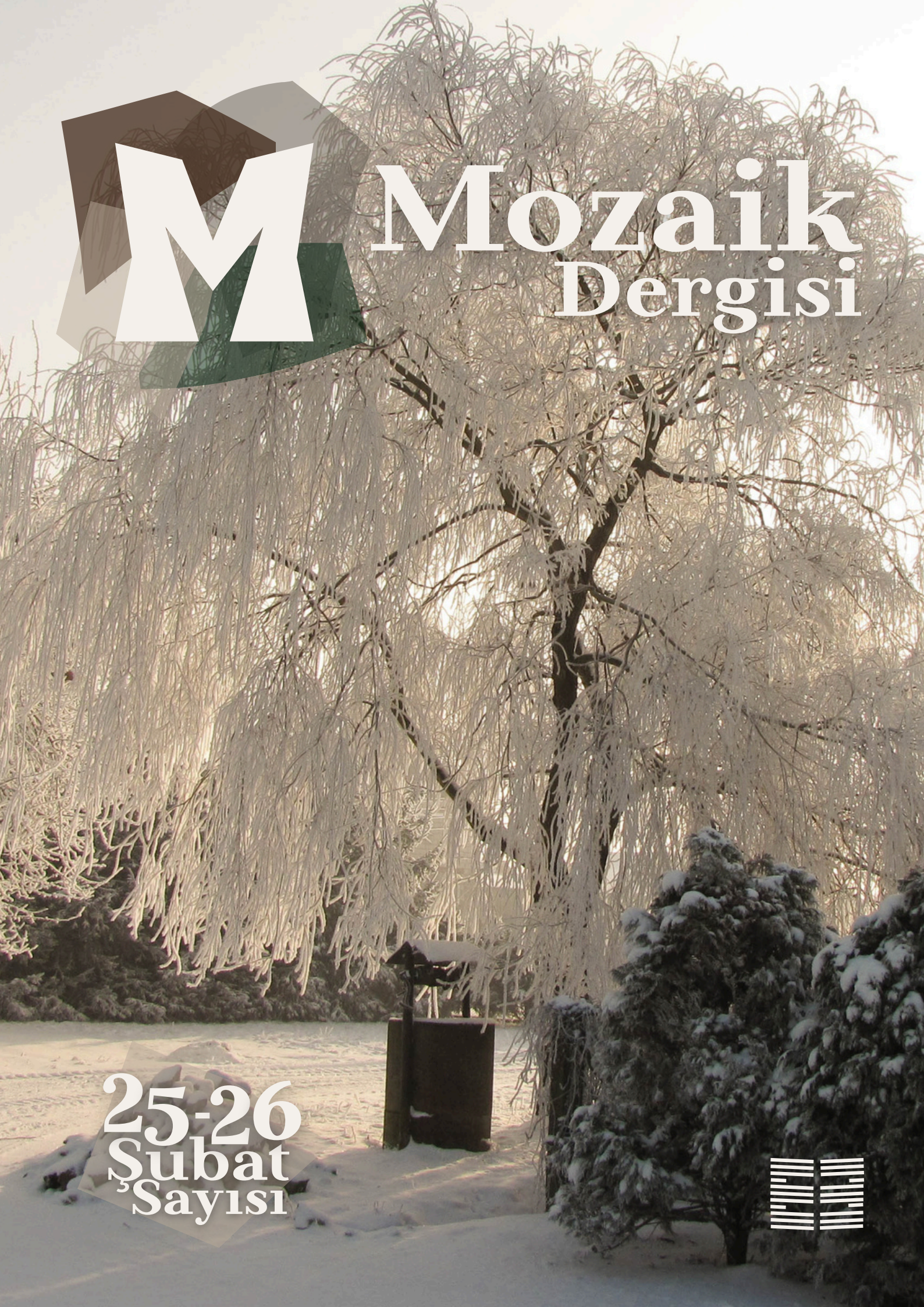

Mozaik Dergisi

25-26 Şubat Sayısı

Danışman Öğretmenlerimiz

Mehmet Tevfik İş
İzzet Dalgıç

Mozaik Dergisi Editörlüğü

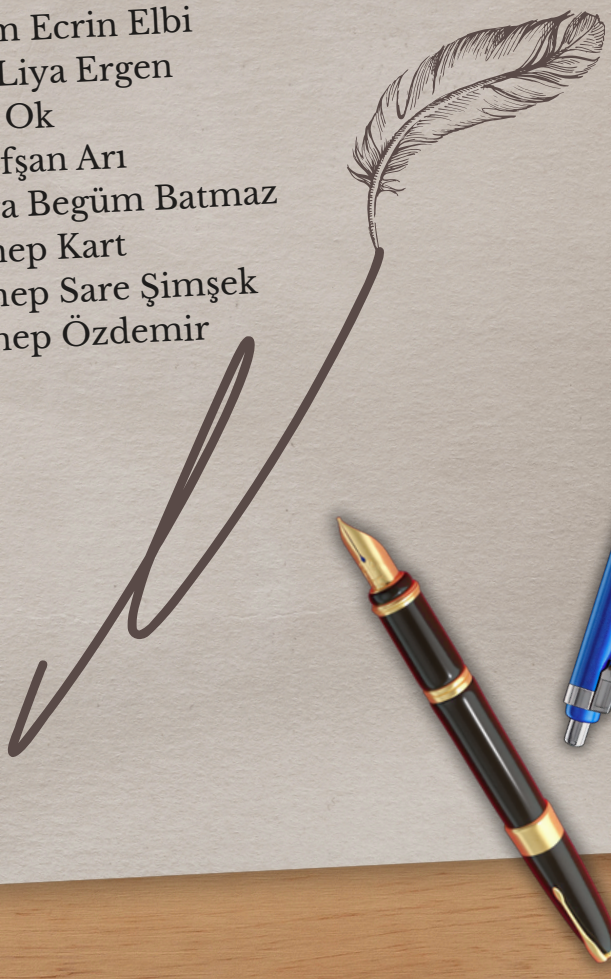

Baş Editör: Ecrin Erbay
Yardımcı Editör: Hasibe Pala
Yazarlık Editörü: Yavuz Emre Ayhan
Tasarım Editörü: Ecegül Kayhan
Sosyal Medya Editörü: Ahmet Berk Sarı

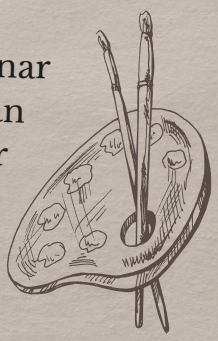
Yazar Kadrosu

Yavuz Emre Ayhan
Ecrin Erbay
Ata Deniz Utku
Ayşenur Akın
Beril Sarı
Çınar Barış Çakıroğlu
Deniz Burak Bayraktar
Doğa Pehlivan
Edanur Sağışmak
Elif Alpay
Elif İrem Gökpınar
Elif Su Avşar
Emir Tayfur Güzel
Emir Çiçekdemir
Emir Yiğit Tuna
Enes Karaobalı
Enver Dağtekin
Eşe Ecrin Sayar
Gizem Ecrin Elbi
İpek Liya Ergen
Mert Ok
Nurefşan Arı
Zehra Begüm Batmaz
Zeynep Kart
Zeynep Sare Şimşek
Zeynep Özdemir

Tasarım Ekibi

Gökçe Veral
Erkan Doruk Yıldırım
Betül Ece Karadeniz
Zeynep Manisalı
Elif Ceren Çelik
Nisanur Doğan
Elif İrem Gökpınar
Kaan Mengüaslan
Kerem Taşdemir
Elif Ecrin Özel
Derin Oral
Cemile Dede

Tanıtım Ekibi

Tanıtım Ekibi Başkanı:
Nurefşan Arı

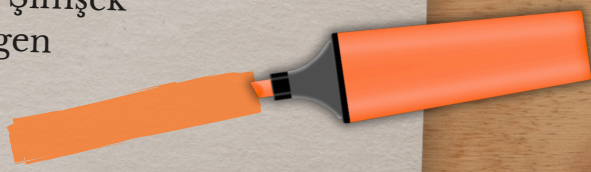
Salih Gökberk Doğrul
Bilgesu Kılınç
Ecem Girgin

Yazı Denetim Ekibi

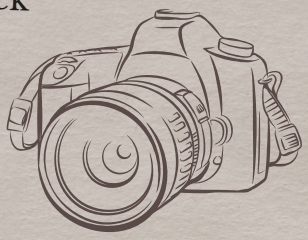
Yazı Denetim Ekibi Başkanı:
Hasibe Pala

Zeynep Sare Şimşek
İpek Liya Ergen

Sosyal Medya Ekibi

Ecrin Hamide Şimşek
Zeynep Sude Ergül
Burçe Karahisarlı
Zehra Aydoğan
Ayşe Nihal Taş
Enes Karaobalı
Salih Gökberk Doğrul
Ceylin Kılçanlı
Dilek Aysan
Emir Tayfur Güzel
Zeynep Baykara

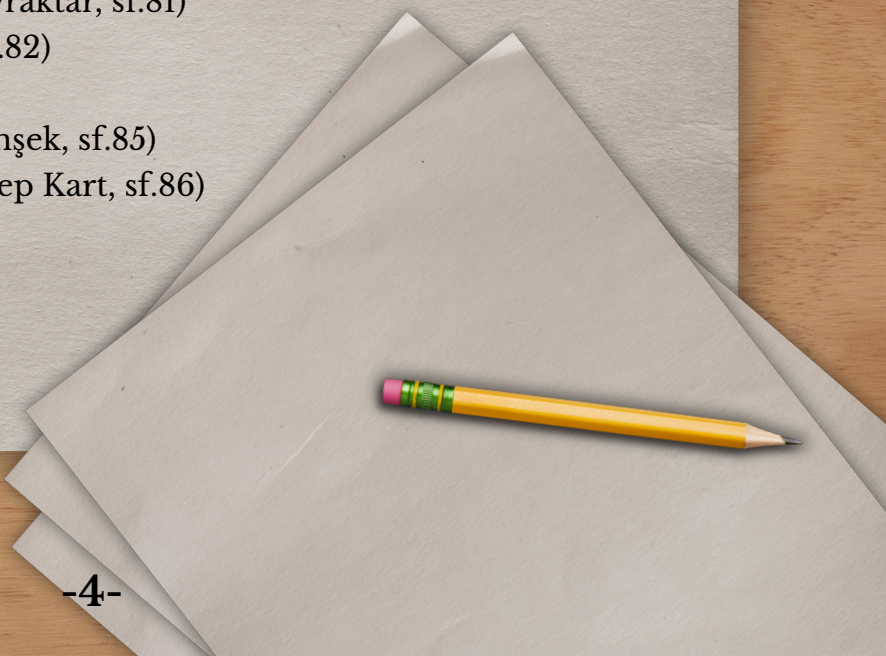

-İçindekiler-

Paris (Su, sf.5)
Oyun Canavarı (Çınar Barış Çakıroğlu, sf.11)
Öğretmenim ve Ben (Doğa Pehlivan, sf.12)
Öğretmenim ve Ben (Elif İrem Gökpınar, sf.13)
Bir Aşığın Mektubu (Zeynep Sare Şimşek, sf.14)
Çernobil (Nurefşan Arı, sf.16)
Konsol Dünyasına Yeni Bir Dev Girdi “STEAM MACHİNE”
(Çınar Barış Çakıroğlu, sf.24)
İsrail-Filistin Tarihi (Emir Tayfur Güzel, sf.26)
Niccolo Paganini (Edanur Sağışmak, sf.28)
Hayat Serüvenleri (Yavuz Emre Ayhan, sf.30)
Hayaller Üzerine (Begüm, sf.32)
FOMO (Begüm, sf.38)
Hurri İlahisi (Nurefşan Arı, sf.40)
Yazı Yazmanın Etkisi (Elif Alpay, sf.42)
Tiyatro (Gizem Ecrin Elbi, sf.44)
Ahilik Teşkilatı (Yavuz Emre Ayhan, sf.48)
Astronomi Alanında Haberler (Zeynep Kart, sf.51)
Balinalar (İpek Liya Ergen, sf.60)
Bilimkurguda Gelecek Tasavvufları ve Punk Akımları (Nurefşan Arı, sf.66)
Karadeliğin Aykırı Kardeşi: AKDELİK (Beril Sarı, sf.69)
Yıldızlar Arasından Gelen Misafir: 3I/ATLAS (Anonim, sf.74)
Aşıkların Hali (Yavuz Emre Ayhan, sf.77)
Solmuş Çiçek (Yavuz Emre Ayhan, sf.78)
Bir Sabah Uyandığımda (Ata Deniz Utku, sf.79)
Bilemedim (Yavuz Emre Ayhan, sf.80)
Vatanım İçin (Deniz Burak Bayraktar, sf.81)
En Uzak İstanbul (Beril Sarı, sf.82)
Eylül (İzzet Dalgıç, sf.83)
Kimim Ben ? (Zeynep Sare Şimşek, sf.85)
Küllerden Cumhuriyete (Zeynep Kart, sf.86)
Zahir (Ecrin Erbay, sf.87)
Bulmacalar (sf.90)
Sonsöz (Ecrin Erbay, sf.94)
Kaynakça (sf.95)

Aşıklar ve Işıklar Şehri

Paris

Hani bazı yerler vardır ya, fotoğrafları bile büyülüymüş gibi görünür... İşte, Paris bence tam böyle bir yer. Ben bu yazıda sizlerle Paris gezilerimden ve araştırmalarımdan edindiğim bilgileri aktarmak istiyorum. Belki bir gün yolunuz Paris'e düşer ve sizlerle paylaştığım bilgiler size yardımcı olur. Paris... Fransa'nın başkenti olan bu şehirin her köşesi tarih,sanat ve moda kokuyor bence. Bu şehrin hem çok eski hem de çok modern bir havası olması benim en çok dikkatimi çeken şey olabilir. Sanki geçmişle gelecek el ele vermiş gibi.

Eyfel Kulesi

Paris denilince insanın aklına gelen ilk şey Eyfel Kulesi olur. Kule 1889 yılında Fransız İhtilalinin 100. Yılı için düzenlenen bir fuarın giriş kapısı olarak yapılmış. Eyfel, ilk inşa edildiği zamanlar Paris halkı tarafından bir çirkinlik abidesi olarak görülmüş. Hatta yıkımı için para imza toplanmış ama halk bu kuleden bir türlü kurtulamamış. Gel zaman git zaman, Eyfel Kulesi şehrin en önemli simgelerinden biri olmuş. Eskiden "Demir Yığını" olarak adlandırdıkları kuleye Parisliler artık "Demir Leydi" diyor. Turistlerin Paris'te gördükleri ilk yer olan bu kule benim de favorim olabilir. Bazı turistler için çok abartılan bir yapı olarak görülse de benim içlerinde bulunduğum diğer turistler için bu kule fevkalade bir yapı. Hele geceleri ışıklandırma ile bu kule normalden çok daha güzel bir görüntüye sahip oluyor. İnsan bu kuleyi ışıklarla parlarken görünce Paris'e neden "Işıklar Şehri" denildiğini anlıyor.

Louvre Müzesi

Evet, Eyfel Kulesi'ni gördükten sonra Seine Nehri'ni takip ederek sanatsever turistlerin mekanına geliyoruz: Louvre Müzesi. Louvre Müzesi; Paris'in tam merkezinde bulunan, dünyanın en ünlü müzelerinden biri. Camdan olan üçgen şeklindeki yapısı ile çok dikkat çeken bir yer. Her ne kadar insanlar müzenin sadece bu cam yapıdan oluştuğunu düşünse de aslında müze cam yapının etrafında bulunan büyük bir binayı da kapsıyor. Hatta bu müze o kadar büyük ki denilene göre her eserin önünde bir dakika geçirseniz tüm müzeyi gezmek 64 gün alırmış. Bu yüzden normal bir turistin bu müzeyi gezmesi imkansız gibi duruyor. Ama bu demek olmuyor ki müzeye girmeden gezimizi tamamlayalım. Paris'e gidip ona Lisa'yı görmeden dönmek insanda büyük bir pişmanlık yaratıyor bence. Ayrıca bu müzeyi gezen küçük yaştaki kişiler için (18 yaş altındaki kişiler) müze ücretsiz! Müzenin içi kadar dışı da çok ihtişamlı bir yapı. Louvre Müzesinin piramitleri de Eyfel Kulesi gibi geceleri ışıklandırılıyor. Ben müzenin ışıklandırılmış halini göremedim maalesef ama çok güzel olduğu söyleniyor.

Seine Nehri

Louvre Müzesinde küçük bir sanat turu yaptıktan sonra Seine Nehri'ne gelelim. Bu nehir, şehrin kalbinden geçiyor. Nehrin bir ucundan yürümeye başladığınızda Paris'in gezilecek yerlerinin çoğunun bu nehrin kıyısında yapılandırılmış olduğunu görürsünüz. Buna Eyfel Kulesi, Louvre Müzesi ve Orsay Müzesini örnek verebilirim. Ayrıca nehrin üzerinde toplamda 37 tane köprü var. Bu köprülerden biri eskiden âşıkların buluşma yeri olduğu için "Âşıklar Köprüsü" olarak adlandırılmış. Buraya gelen turistler de bu köprüye sevdiği kişilerle beraber asma kilitler asmış ve anahtarlarını nehre atmışlar ki aşkları sonsuz olsun. Maalesef köprü asma kilitlerin ağırlığına dayanamadığı için kilitler kaldırılmış. Fakat Paris'e gittiğinizde köprülerin üzerinde bulunan sokak lambalarına asma kilit takan turistleri görebilirsiniz!

Notre Dame Katedrali

Paris'teki tarihi yapılar arasında Notre Dame Katedrali'nin yeri bence çok özel. Gotik mimarisiyle insanı büyüleyen bu katedral, Seine Nehri'nin tam ortasındaki Île de la Cité adasında yer alıyor. Dışı kadar içi de ayrı bir şaheser. Devasa vitray pencerelerinden süzülen renkli ışıklar içeri girince içeride adeta bir masal atmosferi oluşuyor. Ne yazık ki 2019'da katedralin restorasyonu sırasında bir işçinin ihmali nedeniyle çıkan büyük yangında bir kısmı hasar gördü ve yeni bir restorasyon için ziyarete kapatıldı ama katedral 2025 yılının ilk aylarında tekrardan ziyarete açıldı. Paris'e giderseniz eğer dünyanın en ünlü katedrallerinden olan bu katedrali görmek inanılmaz bir deneyim olacaktır.Ayrıca ünlü Fransız yazar Victor Hugo'nun yazdığı ve bu katedral ile ilgili olan'Notre Dame'in Kamburu' adlı dünyaca ünlü bir romanı var. Notre Dame, hem tarih kokan bir yapı hem de sanki Paris'in ruhunu taşıyan bir kalp gibi.

Şanzelize Bulvarı ve Zafer Takı

Paris'in en meşhur caddesi diyebilirim. Her yer lüks mağazalar, kafeler ve rengarenk vitrinlerle dolu. Bu bulvarın sonunda ise Zafer Takı bulunuyor. Napolyon'un savaşta kazandığı zaferi kutlamak için yaptırdığı bu yapıt, Fransa'nın gurur sembollerinden biri. Takın önüne kimliği bilinmeyen bir askerin mezarı yerleştirilmiş. Bu mezarın üstünde 1923 yılından beri hiç sönmemiş ve her akşam tazelenen bir ateş yanıyor. Ayrıca zafer takı tam 12 kavşağın kesiştiği dünyanın en büyük döner kavşağı! Bu tak o kadar büyük ki ayaklarının arasından uçak geçebilirmiş. Hatta Charles Godefroy, "Bebe" adlı uçağı ile Zafer Takı'nın iki ayağı arasından geçmiş. Takın tepesine çıktığımızda tüm Paris'i kuş bakışı görebiliyoruz, özellikle Eyfel Kulesi manzarası muhteşem! Benim için Şanzelize , Paris'in kalbinin attığı yer gibi; hareketli, canlı ve tam bir şehir enerji patlaması.

Paris Operası

Louvre'dan sonra sanat ve mimariyle ilgilenenlerin ikinci mekânına geldik: Opera Garnier! Dışı altın süslemelerle dolu, içi ise tam bir ihtişam abidesi... Merdivenleri, tavan süslemeleri, devasa avizesi... Her şey sanki başka bir çağdan gelmiş gibi. Hatta burası "Operadaki Hayalet" adlı ünlü romana da ilham olmuş. Binanın içinde dolaşırken gerçekten o hayalet bir köşeden çıkacakmış hissine kapılıyorsunuz. Eğer vaktiniz olursa burada bir bale veya opera gösterisi izlemek unutulmaz olur ama sadece binayı gezmek bile başlı başına büyüleyici bir deneyim. Yapılış hikâyesinden de bahsetmeyi isterim çünkü çok farklı bir hikâyesi var. Bir gün eski opera binasının olduğu yerde 3. Napolyon'a suikast düzenlenmiş. Şans eseri, 3. Napolyon ve eşi tek bir çizik bile almadan kurtulmuş. Ancak yakınındaki insanlardan hayatını kaybeden ve yaralananlar olmuş. Bu olayın ertesi günü 3. Napolyon, suikastın yapıldığı yerde yeni bir opera binası yapılmasına karar vermiş. Binanın mimarının seçilmesi amacıyla ise bir yarışma düzenlenmiş. Yarışmayı Charles Garnier adlı genç bir mimar kazanmış. Ve ne büyük şans ki, bu özel bina genç mimarın ilk inşaatıymış. Mimarın ilk inşaatı olmasına rağmen bu binanın çok büyüleyici bir ruhu ve yapısı var bence.

Galeries Lafayette

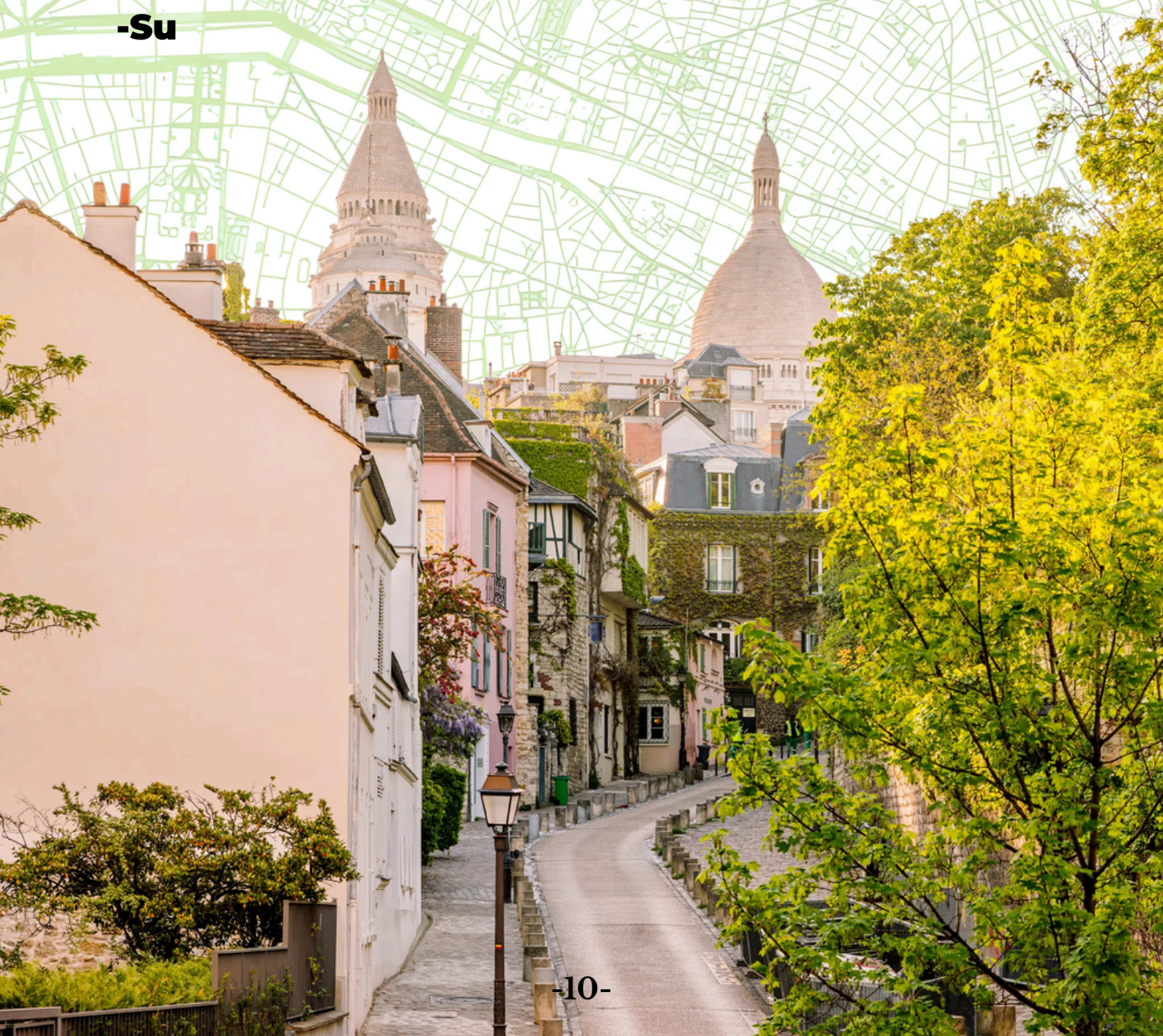
Paris'te alışverişin kalbi kesinlikle Galeries Lafayette! Burası sadece bir alışveriş merkezi değil, aynı zamanda bir mimarlık harikası. Ortasında dev bir cam kubbe var ve o kubbenin altına girince kendinizi sanki bir sanat galerisinde gibi hissediyorsunuz. Mağazalarda dünyaca ünlü markalar var ama sadece alışveriş yapmak değil, vitrinleri gezmek bile keyifli. Ayrıca çatısında şehrin en güzel manzaralarından biri bulunuyor. Ücretsiz çıkılabiliyor ve tepeden Eyfel Kulesi'ni görmek müthiş bir his. Yani hem gözünüz hem de ruhunuz için tam bir Paris klasiği. Alışveriş yapılmasa bile çatısındaki manzara görülmeye değer!

Montmarte Tepesi

Ve gelelim Paris'in sanat tepesine: Montmartre Tepesi! Burası sanatçıların, müzisyenlerin, ressamların yaşadığı mahalledir. Dar taş sokaklarda yürürken her köşede bir ressamın resim yaptığını görebiliyorsunuz. Tepede yer alan bembeyaz Sacré-Cœur Bazilikası ise hem mimarisiyle hem de manzarasıyla nefes kesici. Bu bembeyaz bazilikanın yapımında özel olarak üretilen taşlar ıslandığında beyazlaşıyor ve bu nedenle kilise her yağmur yağdığında kendi kendine temizleniyor. Buradan tüm Paris'i izlemek gerçekten bambaşka bir duygu. Montmartre, bana hep 1900'lerin sanat dolu Paris'ini hatırlatıyor. Sokak müzisyenlerinin sesleri, kahve kokuları ve o özgür atmosfer... Paris'i sadece görmek değil, hissetmek istiyorsanız buraya mutlaka

-Su

OYUN CANAVARI ‘REDMAGIC 11 PRO’

Geçtiğimiz günlerde yeni bir telefon piyasaya giriş yaptı. Sıradan telefonlardan farklı olarak bu telefon pek çok yenilikçi fikri taşıyor. Karşınızda “Redmagic 11 Pro”. Oyun performansının ön planda tutulduğu bu telefonun kalbinde Snapdragon 8 Gen 5 yani şu ana kadarki en güçlü Snapdragon işlemcisi yer alıyor. Fakat böylesine güçlü bir işlemci haliyle ısınma problemleri yaşayabiliyor. Bu sorunu engellemek için dünyanın ilk akıllı telefon sıvı soğutma sistemi olan 1AquaCore’a ve kamera bölümünde bir fana sahip. Böylesine güçlü bir işlemcinin enerji tüketimi fazla olacağı için 7.500mahlik dev bir bataryaya sahip. Oyuncular için telefonun sağında 2 tane tetik tuşuna sahip olmasının yanında bu oyun performansını tam olarak yansıtması için AMOLED 1.5k çözünürlüğe sahip ve 2144hz ekran yenileme hızında bir ekrana sahip.

Cihaz sağlamlık kısmında 3ıpx8 sertifikalı su geçirmezliğe, metal çerçeveye ve cam bir arka kasaya sahip. Cihaz Android 16 tabanlı Redmagic OS 11 ile birlikte geliyor ve kutu içeriği olarak telefonun kendisi, 1x şeffaf kılıf, 1x güç adaptörü, 1x Type-C veri kablosu, 1x sim çıkarma iğnesi ve garanti kartı kullanım kılavuzu gibi belgelere sahip. Cihazın kamera kısmında pek bir iddiası yok ancak asıl iddiası oyun performansında. Bağımsız kaynaklardan bazıları bu telefonun bu telefonun dünyadaki en güçlü telefon olduğunu iddia ediyor. Rakiplerine oranla daha büyük batarya kapasitesi, güçlü işlemcisi, soğutma sistemleri, tetik tuşları gibi özellikler sayesinde öne çıkıyor.

ÇINAR BARIŞ ÇAKIROĞLU

Öğretmenim ve Ben

Öğretmenin ve ben... Biz çok şey ifade ederiz. Biz eğitimi, öğretimi, terbiyeyi ifade ederiz. Biz mutluluğu, şefkati, sevecenliği ifade ederiz. Biz ülkenin en güçlü silahını ifade ederiz.

Bir öğretmenin öğrencisiyle olan ilişkisi, tahmin ettiğimizden daha çok şey barındırabilir içinde. Sevgiden, sabırdan tutun da hayattaki zorlukların üstesinden gelmeye kadar çok kapsayıcı bir tutum olabilir bu. Çünkü çocuğun ailesinden sonraki ilk yuvası okuldur ve çocuğa şekil verecek kişi de öğretmendir. Dolayısıyla bu denli kapsayıcı bir tutum olması hiç de şaşılası şey değildir.

Bir öğretmen öğrencilerine sadece okulda derslerini anlatmakla kalmaz, öğrencilerini hayata hazırlar, zor zamanlarında öğrencilerinin yanında olur, onlara nasihatler verir. Kimi zaman dert ortağı olur kimi zaman öğrencileriyle mutluluklarını paylaşır.

Böyle bakıldığı zaman öğretmenim ve ben, biz çok güçlü bir takımız. Beraber çalıştığımız, azmettiğimiz ve sabrettiğimiz sürece her şeyi başarabiliriz. Biz ülkemizi bir adım daha ileri taşıyabilir, bütün cehaletlerin karşısında mürekkebimizi gösterebiliriz. Biz, güzel hatta çok güzel bir gelecek inşa edebiliriz.

Doğa Pehlivan

Öğretmenim ve Ben

Öğretmenim, bana doğru yolu gösterin,
Yolunu kaybetmiş bu yolcuya yardım edin.
Neyi seçmeliyim, nedir seçeneklerim
Bana en uygununu nasıl bileceğim?

Ben kayboldum uçsuz bucaksız bir labirentte;
Sımsıkı tutuyorum elinizi, ayrılmasın diye.
İzin vermezsiniz değil mi sizi kaybetmeme?
Çünkü korkuyorum yanlış yola girmekten ölesiye.

Adım attıkça kalktı önümdeki perde,
Kaybolan ruhuma bir ışık yandı birdenbire.
Sanki takılmış gibi bir engele,
Karanlık ulaşamadı geleceğe.

En sonunda çıkabildim aydınlığa,
Siz de benimle yürüdünüz o yollarda.
Bazen hiç durmadan gecelerden sabahlara,
Aldırmadan yağmura, çamura, nice dağlara.

Ama dikenli çalılar da vardı o labirentte,
Elimi bırakmadınız her yeriniz çizilse de.
Daha önce de canınızı yakmış olduğu halde,
Yardım ederken bir başka yolunu kaybedene.

Şimdiyse sizin sayenizde,
Doyasıya bakabiliyorum gökyüzüne.

Elif İrem Gökpınar

BİR AŞIĞIN MEKTUBU

Hayatımın En Güzel Işığına;

Sevgilim; aylardır hayatıma ışık saçıyorsun, daha önce kimsenin yapamadığı kadar. Sana olan sevgimi, bağlılığımı anlatabilecek herhangi bir kelime bu koca cihandaki hiçbir lisanında bulunmaz. O kahkahanı işittiğimde, varlığını yanımda hissettiğimde... Bahar açıyor, kuşlar cıvıldıyor, çiçekler o meyus hallerinden kurtulup neşeyle açıyorlar sanki. Hayatım yokuş aşağı, kafam bir bataklık gibi daima beni dibe çekiyor ancak ne zaman sen olsan yanımda, o şimşekler çakan beynimde güneş açıyor. Birtakım insanlar bizim farklı dünyalara ait olduğumuzu, önünde sonunda yolları ayıramayacağımızı, yaşanan her anımızın gelip geçici ve bunun basit bir meraktan ibaret olduğunu söyleyip duruyorlar. Ne saçma! Bu denli kolaya indirgedikleri şeyler hâlbuki nasıl da kuvvetli! Her şeyimiz yalnızca bir heves olsaydı niçin senin uğruna aklımı feda edeyim? Herkesi karşıma alayım, tehlikeye gireyim? Niçin? Ayrı dünyalara ait olduğumuz doğru olabilir, ancak asıl nokta da bu değil midir zaten? Gönüller birleşir de cihanlar birleşmez mi? Farklı olmaları aşka mani olur mu hiç? Onlar öyle sanabilirler, belki çok ayıp düşecek lakin düşüncelerini kale almıyorum. İnsanlar hep konuşurlar, lakırdı yaparlar. Elaleme kulak verip ona göre iltizam edeceksek hissiyatlarımızın anlamı nedir ki? Bittabi herkese müsamaha göstereceğim ancak seni bırakma gibi bir düşüncem, arzum katiyen yok. Seni gördüğüm o hoş, ılık yaz akşamüstünden beri de senden başka biri asla giremedi bu gönle, senden başka bir hayal geçmedi bu akıldan. O akşamüstüne gelecek olursak... Tanışalı pek yeni olmuştu, önceden sadece mektuplar aracılığıyla sohbetimiz edebilmiştik. Mektup arkadaşıydık bir nevi. Bir ara müşkül bir duruma düştüğümden ve sana ihtiyacım olduğundan söz ettiydim, sen de o vesile ile yalımızın önüne gelebileceğini söyledin.

Ailem beni hep müstekim biri olarak tanımışlar ve tanıtmışlardır lakin görünen o ki en müstekimlerin bile yalan konuşmasını gerektiren vakalar olabiliyormuş... Zira o akşamüstü aileme yalan söyledim. Yalının dışına mektepten tanıdığım bir arkadaşımın beni ziyarete geldiğini söyledim. İnanabiliyor musun? Pek kötü bir hareketti şüphesiz fakat hakikati öğrenseler bir daha birbirimizi göremeyiz yârim. O akşamüstü, belki de aylardır en mesut olduğum zamandı. Seni ilk defa kelimeler, kâğıtlar, sayfalar, darbımeseller dışında gördüm. En yalın, en içten, en fevkalade halinle... Yalan söylemem müstesna, tanışmadığım birine bu pek kısa sürede güven beslemem de şüphesiz doğru değildi. Beslememeliydim. Bilakis, ilk mektuplaşmamızdan beri sana eşsiz bir güven duyuyorum. Hatırlar mısın, bir zaman ayrılmak üzereydik. O meyus, meşum akşamı hiç unutmam. Delirdiğimi, aklımın sınırlarına ulaştığımı ömür boyu ilk kez hissettim. Hem üzmekten hem üzülmekten... O felaket günü atlatabilecek mukavemete sahip olduğumu hiç zannetmemiştim. Beni mesut edemediğini, başkasını seçmem gerektiğini söylemiştin lakin senden sonra bu yâr başka kimseyi istemez. Yine de bazı zamanlar seni hak etmediğimi düşünmüyor değilim. Sen, yârim, pek güzel seviyorsun ve ben senin için tenasüp bir eş olamam. Bilhassa da bu halimle. Yine de bırakamıyorum seni. Sen, varlığın, kahkaha attığında çıkan o melodik ses... Göz görmeyince gönül katlanır derler, benim gönlüm ise sensizliğe katlanamıyor. Bu kalp seni görmez ise yaşama tutunamaz. Sana çok minnettarım, o gün beni hem hayata hem de aşka bağladığın için. Geleceği bilemem bittabi fakat ikimizi yıllar sonra hâlâ daha beraberken görebiliyorum sevgilim. Hatta ölümden sonra, asırlar geçmişken, biz sonsuzluğa karışmışken bile...

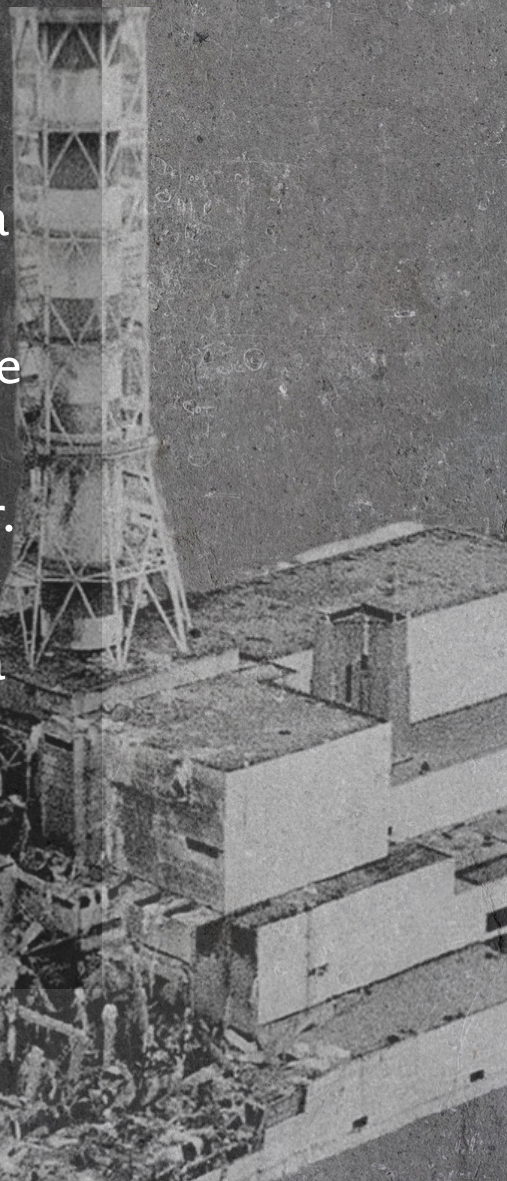
Biricik Sevgilin

Zeynep Sare Şimşek

ÇERNOBİL

Çernobil Faciası Nedir?

Çernobil Faciası, 26 Nisan 1986 tarihinde Sovyetler Birliği zamanında Pripyat şehri yakınlarındaki Çernobil Nükleer Santrali'nin 4 numaralı reaktörünün patlamasıyla gerçekleşen kazadır. Çevreye 1945'te Hiroşima'ya atılan atom bombasının onlarca katına eşit miktarda radyasyon yayılmış olup patlamanın ardından radyoaktif madde yüklü bulutlar özellikle Avrupa ve Türkiye dâhil birçok ülkeyi etkilemiştir. Ayrıca kaza, Uluslararası Nükleer Olay Ölçeği'ne göre bugüne kadar meydana gelmiş en büyük nükleer kazalardan biridir.

PEKİ, FACİA NEDEN VE NASIL GERÇEKLEŞTİ?

25 Nisan günü Çernobil'in 4. ünitesinin operatörleri, bir deney yapmak üzere hazırlık yapmaktaydı ve o gün yapılacak olan deney, bir yıl önce Çernobil santralinde aynı şekilde yapılmış ve türbinden gelen gücün çok hızlı düştüğü gözlenmişti.

26 Nisan gününün ilk saatlerinde deney, operatörler tarafından başlatıldı. Operatör reaktörü kapatmak için harekete geçtiğinde, reaktör kararsız durumdaydı ve kontrol çubuklarının değişik dizaynı nedeniyle kontrol çubukları reaktöre girdiğinde bir güç artışı yaşandı. Sıcak yakıt çubuklarının soğutucu su ile temas etmeleri yakıt çubuklarının parçalanmalarına ve aşırı buhar üretimi sonucu basıncın yükselmesine sebep oldu. Reaktörün dizayn özellikleri sonucu 3 ya da 4 yakıt demetinin önemli zarar görmesi reaktörün tahribatına sebep olmaktaydı. Basıncın aşırı artışı sonucu reaktörün 1000 ton ağırlığındaki üst kapağı ayrıldı ve yakıt kanallarına zarar verdi. Aşırı buhar üretimi fisyon ürünlerinin atmosfere saçılmalarına sebep olan buhar patlamasına neden oldu. 2-3 saniye sonra ikinci bir patlama reaktörde bulunan grafitin çevreye dağılmasına sebep oldu. İkinci patlamaya neyin sebep olduğu tam olarak bilinemese de zirkonyum-buhar etkileşmeleri sonucu ortaya çıkan hidrojen gazının patlamaya sebep olduğu düşünülmektedir.

PEKİ, FACİADAN KİM SORUMLU? SOVYETLER Mİ, OPERATÖRLER Mİ?

Kazanın gerçekleştiği zaman ve yayılan radyasyonun durdurulmaya çalışıldığı günlerde facianın reaktörde görevli olan mühendis ve operatörlerin hatasıyla gerçekleştiği düşünülüp santralin yöneticisi Viktor Bryukhanov, şef mühendis Nikolay Fomin ve şef mühendisin yardımcısı Anatoli Dyatlov Çernobil Mahkemesi'nde suçlu bulunsa da olayın gerçek suçlusu kamuoyu tarafından yalnızca insanların hataları değildir. Bütün bunların yanında RBMK reaktörünün tasarımındaki ciddi yapısal kusurlar ve Sovyet döneminin kapalı, bilgiyi gizleyen güvenlik kültürü olarak görülmüştür. O dönemlerdeki ve hatta günümüzde de süregelen komünist rejime yakın devletler ile kapitalist rejime yakın devletlerarası yarış ortamı, komünist rejimle yönetilen Sovyetler Birliği'nin her konuda olduğu gibi nükleer enerji konusundaki hırsını artırmış ve bu durum daha fazla enerji üretmek istemesine yol açmıştır. Daha fazla enerji üretme amacıyla güvenlik önlemlerini göz önünde bulundurmaması ise RBMK reaktörünün tasarımında ortaya çıkan hataların binlerce insanın hayatına ve sağlıklarını kaybetmelerine sebep olmuştur.

ÇERNOBİL MİNİ DİZİSİ

Tüm bu karmaşık hata zinciri ve gizlenmeye çalışılan gerçekler ise yıllar sonra HBO tarafından çekilen Çernobil mini dizisi aracılığıyla dünya kamuoyuna yeniden hatırlatılmış, dizi yaşanan trajediyi çarpıcı bir anlatımla gözler önüne sermiştir. Ayrıca dizi, 71. Primetime Emmy Ödüllerinde on dokuz dalda aday gösterilmiştir ve En İyi Mini Dizi, Üstün Yönetmenlik ve Üstün Senaryo ödüllerini kazanmıştır.

FACİANIN ETKİLERİ

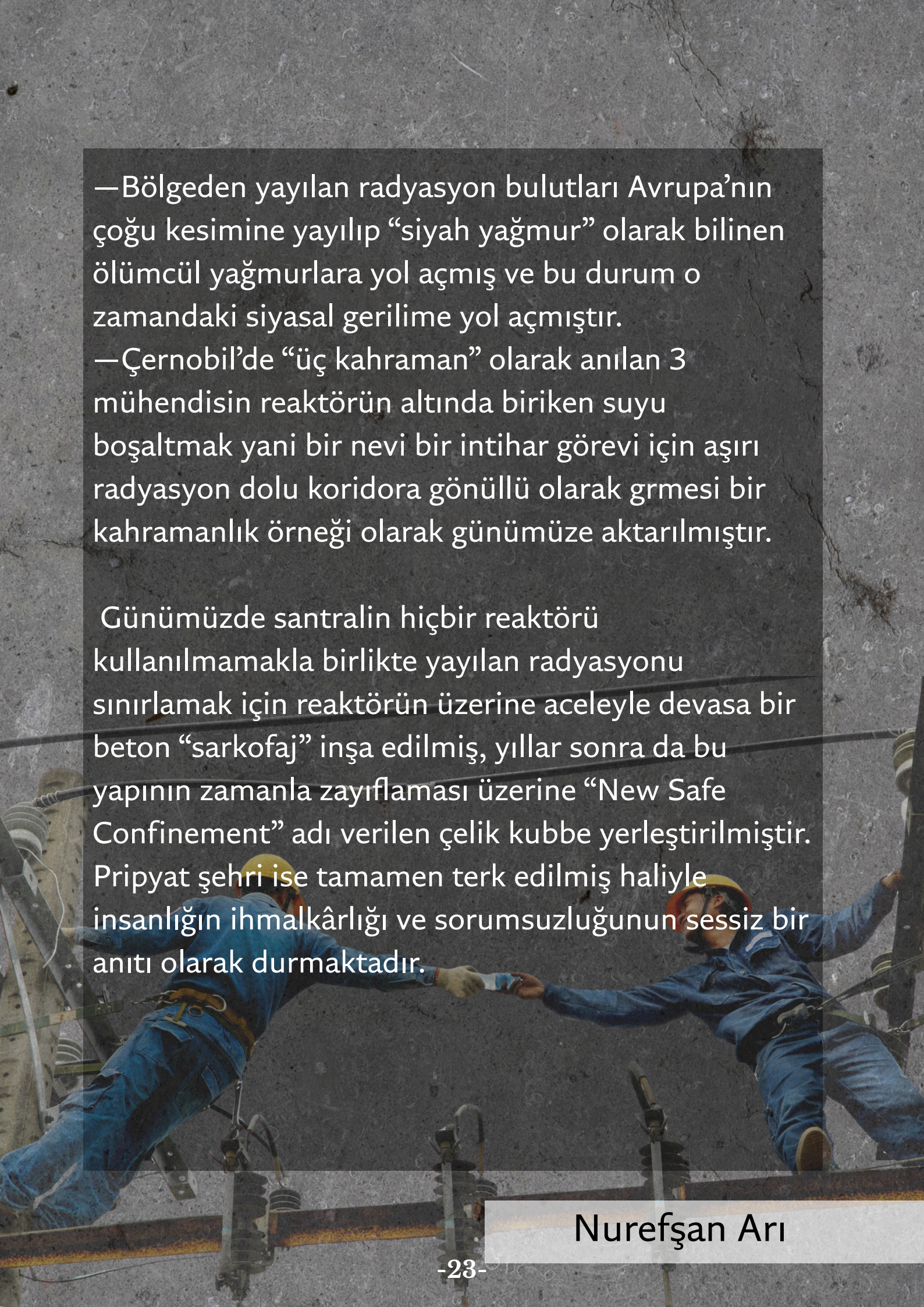
Bu küresel çaptaki facianın etkileri yadsınamayacak kadar büyük olsa da etkilerini 6 maddede özetleyebiliriz:

—Kazanın en büyük etkisi Pripyat şehri ve çevresindeki bölgelerdeki yaşayan 50.000-60.000 kişinin bölgeden çıkartılması olmuştur. Yaklaşık 1000 yıl sonra tekrar yaşanabilecek radyasyon düzeyine erişebilecek olan şehir, bugün terkedilmiş hâliyle ilgi çekmektedir.

—Çernobil Nükleer Santrali, o zamanlar Kiev'in 2,4 milyon sakinine su sağlayan Pripyat Nehri'nin yanında bulunmaktaydı. Bu nedenle su sistemlerinin radyoaktif kirlenmesi, kazanın hemen ardından büyük bir sorun haline gelmiştir.

—Felaketten sonra doğrudan reaktörün rüzgârı altındaki çam ormanı kırmızımsı kahverengiye dönüp öldü ve "Kızıl Orman" adını kazandı. En kötü etkilenen bölgelerdeki bazı hayvanlar da ölmüş veya üremeyi bırakmıştır. Bölgede yaşayan canlıların radyasyonu absorbe edip bu radyasyonu farklı alanlara taşıyabileceği düşünüldüğü için özellikle köpekler olmak üzere evcil hayvanların bazıları hükümet yetkisiyle bölgeden uzaklaştırılsa da maalesef büyük kısmı itlaf edilmek zorunda bırakılmıştır.
—Çernobil nükleer faciası bazı bağımsız araştırmalara göre başta reaktörde gerçekleşen yangının söndürülmesinde görev alan kahraman itfaiyeciler, madenciler, kazanın gerçekleştiği gece orada olan mühendisler ve santralden yayılan radyasyonu durdurmak için çalışan bilim insanları başta olmak üzere yaklaşık 200 bin kişinin doğrudan ya da dolaylı olarak ölümüne sebep olmuştur. Facianın etkileri nedeniyle yüz binlerce çocuk sakat dünyaya gelmiş olup kanser vakaları artmıştır.Ülkemizde ise Karadeniz bölgesi özellikle radyasyondan etkilenip ve kanser vakaları artmıştır.

—Bölgeden yayılan radyasyon bulutları Avrupa'nın çoğu kesimine yayılıp "siyah yağmur" olarak bilinen ölümcül yağmurlara yol açmış ve bu durum o zamandaki siyasal gerilime yol açmıştır.
—Çernobil'de "üç kahraman" olarak anılan 3 mühendisin reaktörün altında biriken suyu boşaltmak yani bir nevi bir intihar görevi için aşırı radyasyon dolu koridora gönüllü olarak grmesi bir kahramanlık örneği olarak günümüze aktarılmıştır.

Günümüzde santralin hiçbir reaktörü kullanılmamakla birlikte yayılan radyasyonu sınırlamak için reaktörün üzerine aceleyle devasa bir beton "sarkofaj" inşa edilmiş, yıllar sonra da bu yapının zamanla zayıflaması üzerine "New Safe Confinement" adı verilen çelik kubbe yerleştirilmiştir. Pripyat şehri ise tamamen terk edilmiş haliyle insanlığın ihmalkârlığı ve sorumsuzluğunun sessiz bir anıtı olarak durmaktadır.

Nurefşan Arı

Konsol Dünyasına Yeni Bir Dev Girdi “STEAM MACHİNE”

Bir cihaz düşünün; taşınması kolay, bir bilgisayar kadar güçlü, dev bir oyun çeşitliliğine sahip, ısınma derdi yok, yüksek sesle çalışma derdi yok. Tüm bu özellikler artık hayal değil. Karşınızda ‘Steam Machine’.2026‘nın ilk çeyreğinde satışa sunulması beklenen Steam Machine bilgisayarlar kadar güçlü görünüyor

1)Yazılım ve Donanım

Steam Machine aslında pc tabanlı bir konsol. Cihazın içinde Linux tabanlı SteamOS yer alıyor. Cihaz daha çıkış yapmadığı için performans tahmininde bulunmak zor ancak Valve’in yaptığı açıklamaya göre cihaz Steam Deck’ten 6 kat daha güçlü. Cihazda yarı özel zen 4 mimarli 6 çekirdekli 30w’a kadar çalışabilen bir CPU’ya sahip. GPU tarafında yarı özel AMD RDNA 3 ekran kartına sahip. RAM kısmında 8 GB GDDR6 Ramlar’a sahip cihaz ortalama 110w güç tüketiyor.

2)Tasarım

Cihaz küçük küp şeklinde bir kasaya sahip. Yaklaşık olarak boyutu 152x162.4x156mm.2,6 kg olan cihaz ön tarafta RGB LED bir ışık şeridine sahip. Tasarımda en çık dikkat çeken nokta ise ön taraftaki değiştirilebilir manyetik panel. Cihazdaki değişebilir parça sayesinde acaba güzel görünür mü? Soruları ortadan kalkıyor. Cihazın içine baktığımızda cihazda her alan kullanılmış. Cihazın donanım parçaları dışında heatstink ve 120mm'lik bir fan var. Cihaz küçük olmasına rağmen güç kaynağında içinde bu sayede kablo dağınıklığı da olmuyor ve daha güzel bir görüntü elde ediliyor.

3)Diğer konsollardan ayrılan yönleri

Cihaz microSD kart yuvasına sahip böylece diğer konsollardaki gibi büyük meblağlar ödemeden cihazın alanını arttırabiliyor. Cihaz çıkış ve portlar açısından da çokça seçenek sunuyor. Cihazda Steam'de olan tüm oyunları oynayabileceksiniz. Cihazın en büyük avantajlarından biri ise cihaza farklı işletim sistemleri kurabilmeniz. Böylece cihaz bir mini pc olarak da kullanılabilecek.

Çınar Barış Çakıroğlu

A

vrupa'da Yahudi düşmanlığının artmasıyla beraber “Siyonizm” isimli bir ideoloji doğdu. Yahudilerin, “kendilerine vaat edilen toprakları” ele geçirip düzenli, dağınık olmayan şekilde kendilerinin yönettiği belirli bir bölgede yaşama ideolojisidir. 1940’larda Nazi rejiminden kaçmak amacıyla bu ideoloji oldukça güçlendi ancak şunu not etmek gerekir ki Filistin’e göç ve ideoloji o dönemlerde yarım asra yakın bir yaştaydı.

1947 - BM PLANI

Filistin toprağını %45 Araplara, %55 Yahudilere bölen bu plan; Araplar tarafından reddedildi. Britanya’nın bölgeden çekilme arifesinde İsrail Yahudi Ajansı, plana göre bir İsrail Devleti kurdu. Buna karşın Arap Birliği, 1948 Arap-İsrail Savaşı’nı başlatan askerî harekâtı başlattı. Savaş sırasında İsrail, plana göre Araplarda olan ek toprakları ele geçirdi. Mısır ve Ürdün’ün de toprak aldığı bu savaş, yaklaşık 20 yıl sonra 1967 Altı Gün Savaşı’na sebep oldu.

Bu savaşta İsrail, Mısır ve Ürdün'ü Filistin topraklarından çıkardı. Not etmek gerekir ki 1964'te Ürdün yönetiminde Filistin Kurtuluş Örgütü kuruldu. FKÖ, eskiden sahip olunan tüm toprakları alma amacıyla kurulan bir örgüttü. 6 Gün Savaşı'ndan sonra önce Ürdün'e sonra Lübnan'a taşındı.

FKÖ

1974'te Arap Birliği tarafından Filistin'in temsilcisi olarak tanındı. Aynı zamanda yine 1974'te BM tarafından Filistin olaylarında yetkili olarak tanındı ve gözlemci statüsü verildi. 1988'de Cezayir'de bağımsızlığını ilan etti ve aralarında Çin, Rusya, Hindistan ve Türkiye'nin de bulunduğu yüzden fazla ülke tarafından resmen tanındı. Bağımsızlık ilan ettiği zaman herhangi bir toprak üzerinde kontrolü bulunmamasına rağmen günümüzde Batı Şeria ve Gazze Şeridi onların kontrolündedir.

EMİR TAYFUR GÜZEL

Niccolò Paganini

Niccolò Paganini 27 Ekim 1782 Cenova İtalya'da doğmuş İtalyan besteci, keman virtüözü, gitarist ve kompozitördür. 27 Mayıs 1840'da Nice şehrinde vefat etmiştir. Yoksul bir ailede doğan Paganini'nin babası amatör bir müzisyen olan ve ticaretle uğraşan Antonio Paganini'dir. Annesi Teresa Paganini onun müziğe başlamasında önemli bir rol oynamıştır. Babası, Niccolo'ya beş yaşında iken mandolin çalmayı öğretmiştir. Paganini 7 yaşında babasından keman dersleri almaya başlamış,8 yaşında ilk bestelerini yapmaya başlamıştır.11 yaşına geldiğinde müzik çalışmalarını ilerletme amacıyla Parma'ya gitmiş buraya gitmek pahalı olduğu için Paganini konserler vermiş ve halk arasında ünü yayılmıştır Parma'da ilk başta ünlü kemancı Alessandro Rolla ile çalışmak istemiş fakat Rolla onun yeteneklerini gördüğünde "benden ders almasına gerek yok" diyerek onu besteci Gaspare Ghiretti ve Ferdinando Paer'e yönlendirmiştir. Paganini Ghiretti ve Paer ile uzun süre kalmasa da ikisi de Paganini'yi kompozisyon stilinde önemli düzeyde etkilemiştir. Paganini küçük yaşlarında böyle büyük bir yetenek sergilediği için halk arasında birçok söylenti yayılmıştır bu söylentilerden en çok ses getireni büyük kemancının şeytanla işbirliği yaptığı arkadaş olduğudur. Şeytanın ona verdiği güçle yayını kullandığına inanılmaktadır. Kemandaki alışılmadık tekniğinin iskelet sistemiyle alakalı olan Marfan Sendromu sonucunda oluştuğunu ölümünden sonra iskeletini inceleyen doktorlar ortaya çıkarmıştır. Marfan Sendromu vücuttaki bağ dokusunun otozomal dominant değişikliği nedeniyle kol, omurga, bacak, el gibi organların anormal şekilde uzamasıdır. Abraham Lincoln ve Charles De Gaulle gibi ünlü isimlerin bu sendroma sahip oldukları bilinmektedir. Bu sendrom akciğerler ve deri üstünde de etkilerini gösterebilir. Antonio, Paganini'nin üstünde baskı kurmaya keman çalmakta onu zorlamaya devam etmiş ama sonunda oğlunun kardeşi Carlo Paganini ile beraber Lucca'ya gitmesine izin vermiştir. Burada konserler vermeye devam eden Paganini 1801 yılında Lucca Cumhuriyeti Orkestrasındaki ilk kemancı olarak çalmaya başlamış, gelirinin önemli bir kısmını serbest çalışarak sağlamıştır.

Baba baskısından kurtulan Paganini, şöhretini artırmaya süratle devam etse de babasından kalan kumara ve kadınlara olan düşkünlüğü, kemana olan yeteneklerini ve kemandaki başarılarını gölgeliyordu. Hatta bu kumar tutkusu öyle bir seviyeye ulaşmıştı ki bir gün kemanını kumar masasında rehin bırakmış konserinde keman çalması gerektiğinde de meslektaşından ödünç keman almak zorunda kalmıştır. 1805 senesinde Lucca, Napolyon Fransa'sı tarafından ilhak edildi bölgenin yönetimi Napolyon'un kız kardeşine verildi. Paganini dikkatleri üzerine çeken bir kemancı olduğundan saraya çağrılmış ve burada yeteneklerini göstererek Elisa Bonapart'ayı etkilemiş sonrasında saray orkestrasına atanmıştır. Bu dönemde Napolyon Sonatını bestelemiş kendisinin ifadelerine göre kemanını iki telli olarak çalmakta da yine bu dönemde ustalaşmıştı. Paganini 1801 yılından beri yazmaya devam ettiği ünlü 24 kapris albümünü 1807 yılında tamamlamıştır. Kemanı ile hayvan seslerini taklit etmesi ve başka sesler çıkarması yüzünden konserlerinde eleştiriler almıştır. Paganini ilk büyük sağlık sorununu 1823 yılında yaşamıştır.1828 senesinde Viyana'ya gitmiş burada dört farklı salonda 15 konser vermiştir. Schubert bu konserlerden birini izlemiş ve şu cümleyi kurmuştur "bir meleğin şarkı söylediğini duydum". Hayatının son dönemlerinde çeşitli ülkelerde konserler vermiş ardından Cenova'ya dönmeye karar vermiştir. Keman sanatının inceliklerini öğretmek için ve keman konçertolarını piyano için düzenlemek amacıyla bir keman konservatuarı açmak istemiştir. Bastırmak istediği kitaba yüksek fiyat verdiğinden yayıncılarla anlaşamamasının ardından kolera hastalığına yakalanmış ve bu planlarını ertelemiştir. Fransa'da "Casino Paganini" adıyla bir kumarhane açmış ardından parasının büyük bir bölümünü kaybetmiştir. Buradan sonra işler iyi gitmemiş gırtlak kanseriyle sağlığı kötüleşmiştir. Hastalığının gittikçe kötüleşmesi ile Nice'e taşınmış ve burası onun son yıllarını geçirdiği yer olmuştur.1840 yılında inzivaya çekildiği bu kentte ölmüştür. Kendisi bütün mal varlığını vasiyetinde oğluna bıraktığını belirtmiştir. Şeytan olduğuna dair söylentiler sebebiyle kilise kutsal topraklara gömülmesini reddetmiştir. Tabut beş sene sonra Papa'dan alınan izin ile Villa Gaiona'daki mezarlığa gömülmüştür.

Edanur Sağışmak

Hayat Serüvenleri

Kenan tek katlı evinin bahçesinde oturmuş, radyo dinleyerek çay içiyordu. Yıllardır tek başına yaşıyordu. Bu yıllarda evde ona arkadaşlık yapan tek şey radyo olmuştu. Her gün evde olduğu her dakika o radyo çalardı. Radyosu bozulduğu zaman psikolojisi çok bozulurdu. Çünkü yalnız yaşamaya hiç alışkın değildi. En azından onun sesinin olmasına artık çok alışmıştı. Onsuz yapamıyordu.

Kendi imkânlarıyla bir manav dükkânı açmıştı. Orada müşterileriyle bol bol sohbet etmeye çalışırdı. Dükkânın önünden geçen çocuklara takılır, onlara meyve verirdi. En yakın iki arkadaşı vardı. Biri her gün gittiği evinin karşısındaki bakkaldı. Diğeri de devamlı bir müşterisiydi. Bakkal Remziyle oturur, çay eşliğinde çokça sohbet ederdi. Radyoda dinlediklerini, müşterilerini anlatırdı. Diğer arkadaşı Musa'yla ise parkları, sokakları dolaşırlardı. Çokça konuşur, çokça dertleşirlerdi. Musa annesi ve babasıyla yaşıyordu. 3 kardeşi vardı. Ama onlar şehir dışına çıkmış ve yıllardır gelmiyorlardı.

Kenan'ın annesi ve babası yıllar önce ölmüştü. Hiç kardeşi yoktu. Akrabalarını ise tanımıyordu bile. Bu yüzden yalnız yaşamaya mahkûm kalmıştı.
Kenan çayını bitirdikten sonra biraz dışarı çıkmaya karar verdi. Sokaklarda yürürken bir okulun önünde durdu. Okula uzun uzun baktı. Annesi okumasını çok istemişti. Ama fakirlikleri yüzünden okuyamamıştı. Ama kendisine bir söz vermişti: Eğer çocuğu olursa onu okutmak için elinden geleni yapacaktı.

O, bunları düşünürken okuldan bir kadın çıktı. Kenan onu görünce bir anda kalbi çarpmaya başladı. Ne olduğunu anlayamamıştı ama gözünü o kadından alamıyordu. Kadın arabaya binip uzaklaşınca bir anda kendine geldi ve koşarak eve geldi. Odasına girdi ve düşünmeye başlamıştı. O sırada olanları bir türlü anlayamıyordu. İlk defa kalbi bu kadar hızlı atmıştı. Gece olunca bu olayı düşünmekten gözüne bir gram uyku girmedi. Sabah olunca kahvaltı için ekmek almaya gitti. Bakkal Remzi onun dalgınlığını fark etti ve sordu:

_Hayırdır Kenan, bugün çok dalgınsın.

Kenan:

_Dalgın değilim de gece biraz uykusuz kaldım.

Remzi:

_Sende bir hal var. Bir şey mi oldu?

Kenan:

_Dün başıma bir şeyler geldi. Anlayamadım.

Kenan, Remzi'ye olanları anlattı. Remzi güldü:

_Ne olduğunu anlayamam normal. İlk defa bu duyguları yaşıyorsun.

Kenan:

_Ne duygusu abi?

Remzi:

_Sen âşık olmuşsun Kenan. Bunun başka bir açıklaması yok.

Kenan dondu, biraz düşündü. Sonra hiçbir şey demeden dışarı çıktı. Evine gitti. Bahçesindeki ağacın altına yatarak uzun uzun düşündü. Aşk neydi? Neden onu bu kadar etkilemişti bu duygu? Biraz düşününce bunun cevabını kendi içinde bulamayacağını anladı. Gidip Musa'yı buldu ve ona olanları anlattı. Musa güldü:

_Aşkı bu yaşına kadar hiç yaşamadın mı?

Kenan:

_Hayır. Sen yaşadın mı?

Musa derin bir iç çekti. Uzaklara bakarak:

_Evet, yaşadım. Üniversitede bir kıza âşık olmuştum. Üniversite bitesiye kadar hiç kimseye bir şey demedim. Okulun son günü kıza açıldım. Ama kız beni umursamadı. O kızı yıllardır kalbimde taşıyorum. İlk kez sana söyledim.

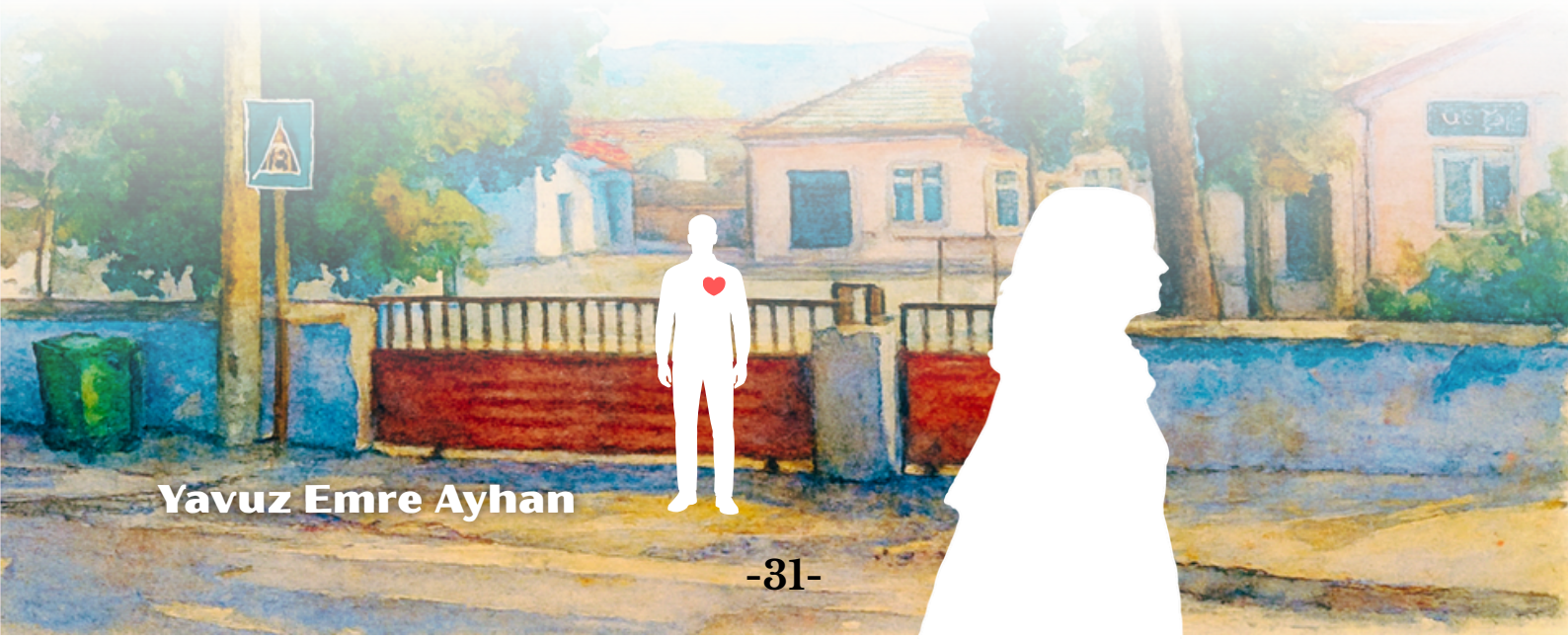
Kenan:

_Demek öyle. O zaman ben ne yapacağım? Kızı tanımıyorum bile.

Musa:

_Kızla tanışmaya çalış. Belki o da seni sever.

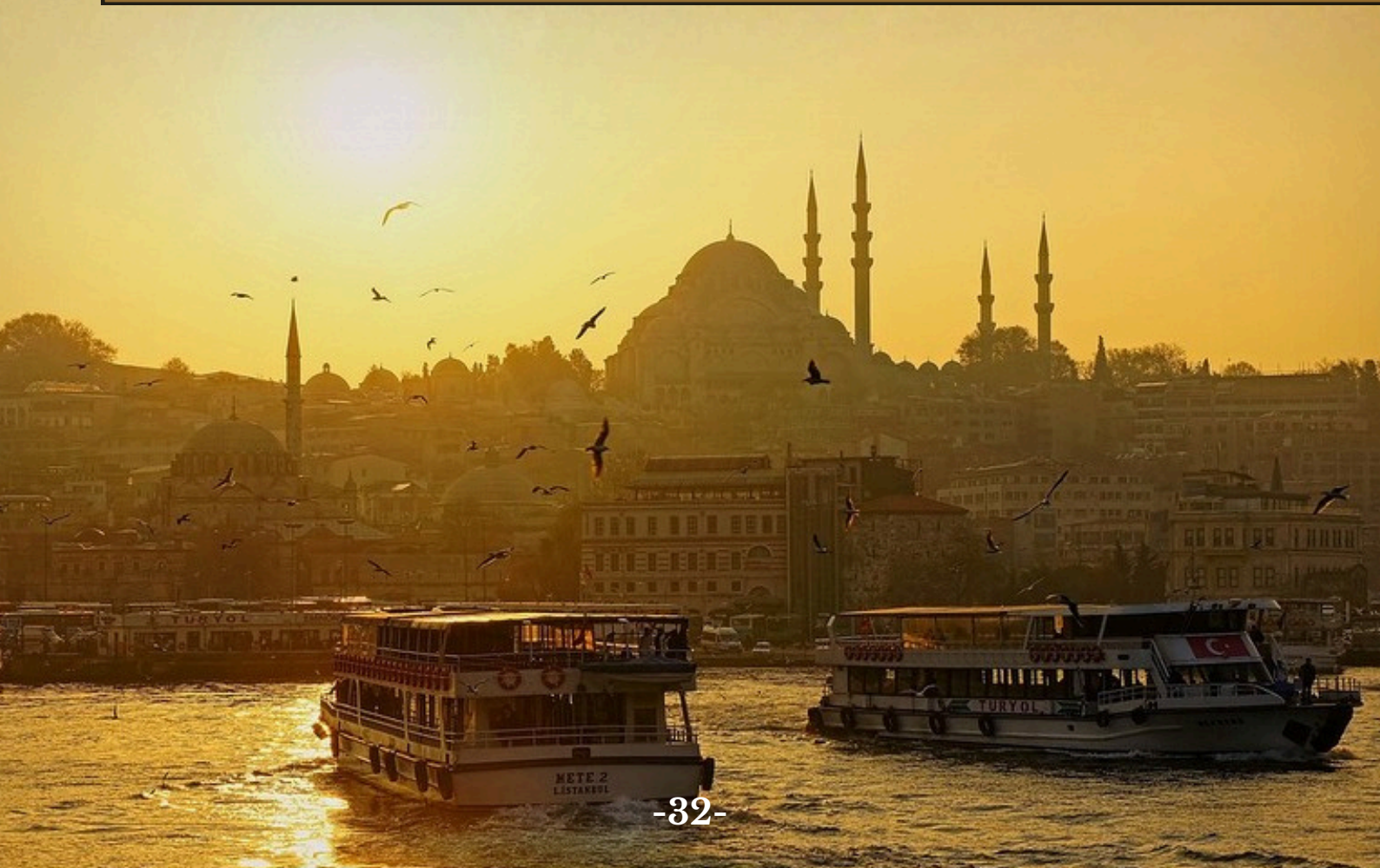
Kenan sustu. Yere bakarak düşünmeye başladı. Bir kızla tanışmaya çok çekiniyordu. Ama bunu yapmak zorundaydı, aşkın ne demek olduğunu anlamak ve hayatını değiştirmek için...

HAYALLER ÜZERİNE

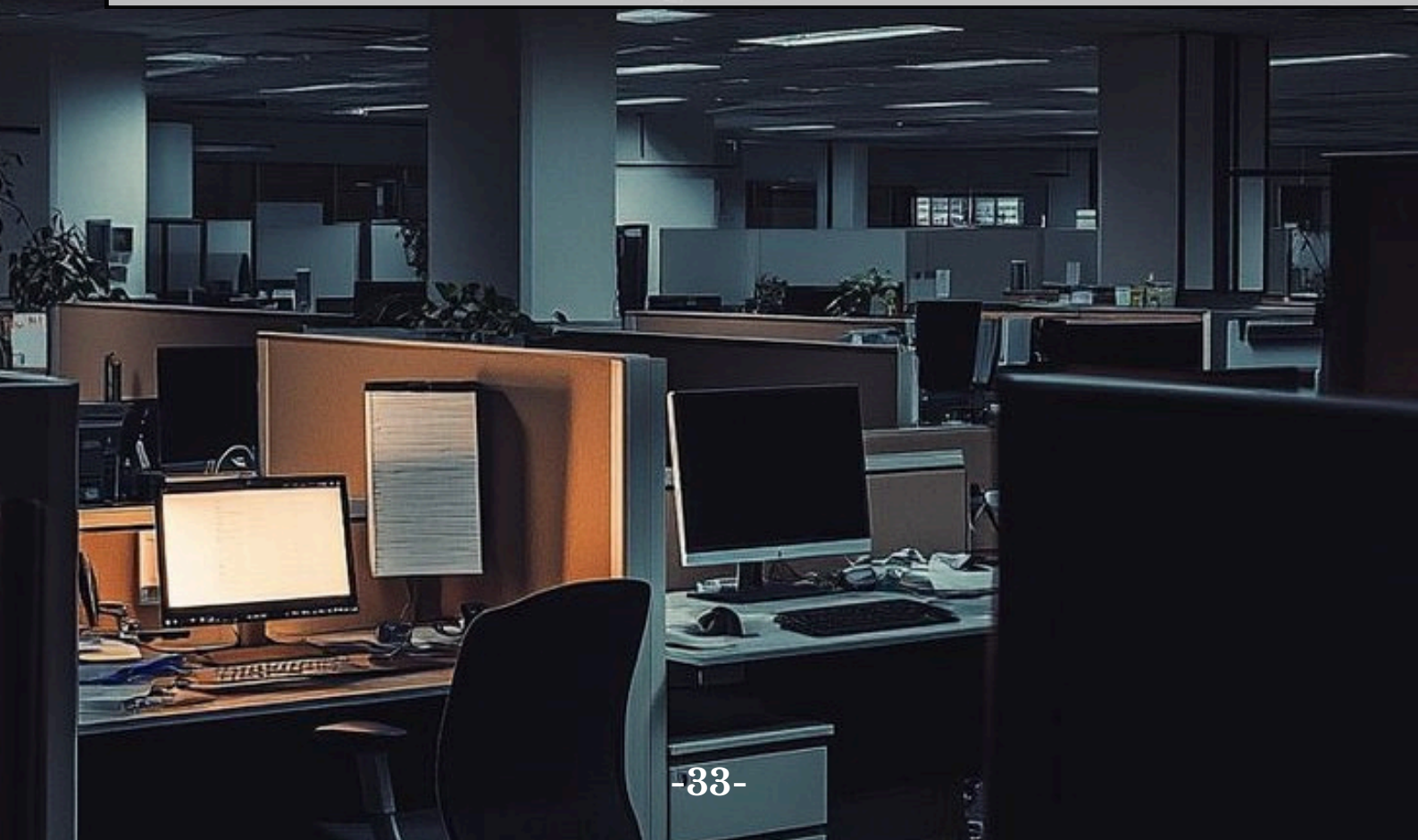
Martılar gökyüzünde süzülüyor, güneş titrek ışıklarını yeryüzüne dağıtıyordu. İstanbul'da sonbahar kendini çoktan göstermiş, yaz elini eteğini çekmişti. Ağaçlar yapraklarını dökmüş, kalan birkaç yaprağı da rüzgâr alıp götürüyordu. İstanbul aynı İstanbul'du, insanları da aynı insanlar. Sabah çiseleyen yağmurla çıktı evden Kerem. Şemsiye almak aklına gelmemişti, botlarını giymek de. Bu aralar her şeyi unutuyordu zaten. Annesi yanında olsa unutmazdı, unutturmazdı ki zavallı kadın ona. Annesinin bu hayattaki en önemli gayesi Kerem'di, ondan başka kimseyi düşünmezdi. Yani eskiden öyleydi, artık yoktu ki. Onu kaybedeli neredeyse dört ay oluyordu. Kerem'in acısı ilk günkü gibi tazeydi. Nasıl unuturdu ki annesini, kim unutabilirdi? O olmadan hayat nasıl devam ederdi ki? Ama ediyordu bir şekilde işte, ona da hayat denirse. Her gün işe gidiyor, masa başında saatlerini harcıyor ve eve geri dönüyordu. Hayatı bu döngüden ibaretti.

Otobüse binerken bu düşünceler geçiyordu kafasından. Çevresindeki insanlara baktı. Hepsi çok mutlu, umutlu görünüyorlardı. Belki kendisi de dışarıdan öyle görünüyordu. Derin bir nefes aldı. "Her şey daha güzel olacak" diye geçirdi içinden. Pencereden dışarıya bakarak iş yerine varmayı bekledi. Otobüsten indiğinde karşısındaki büyük binaya baktı. Büyük bir bankada çalışıyordu. İnsanlarla değil de dosyalarla uğraşmaktan memnundu. Odasına doğru ilerlerken iş arkadaşlarının samimiyetsiz gülüşlerine aynı şekilde karşılık verdi. Sahte insanları hiç sevememişti.

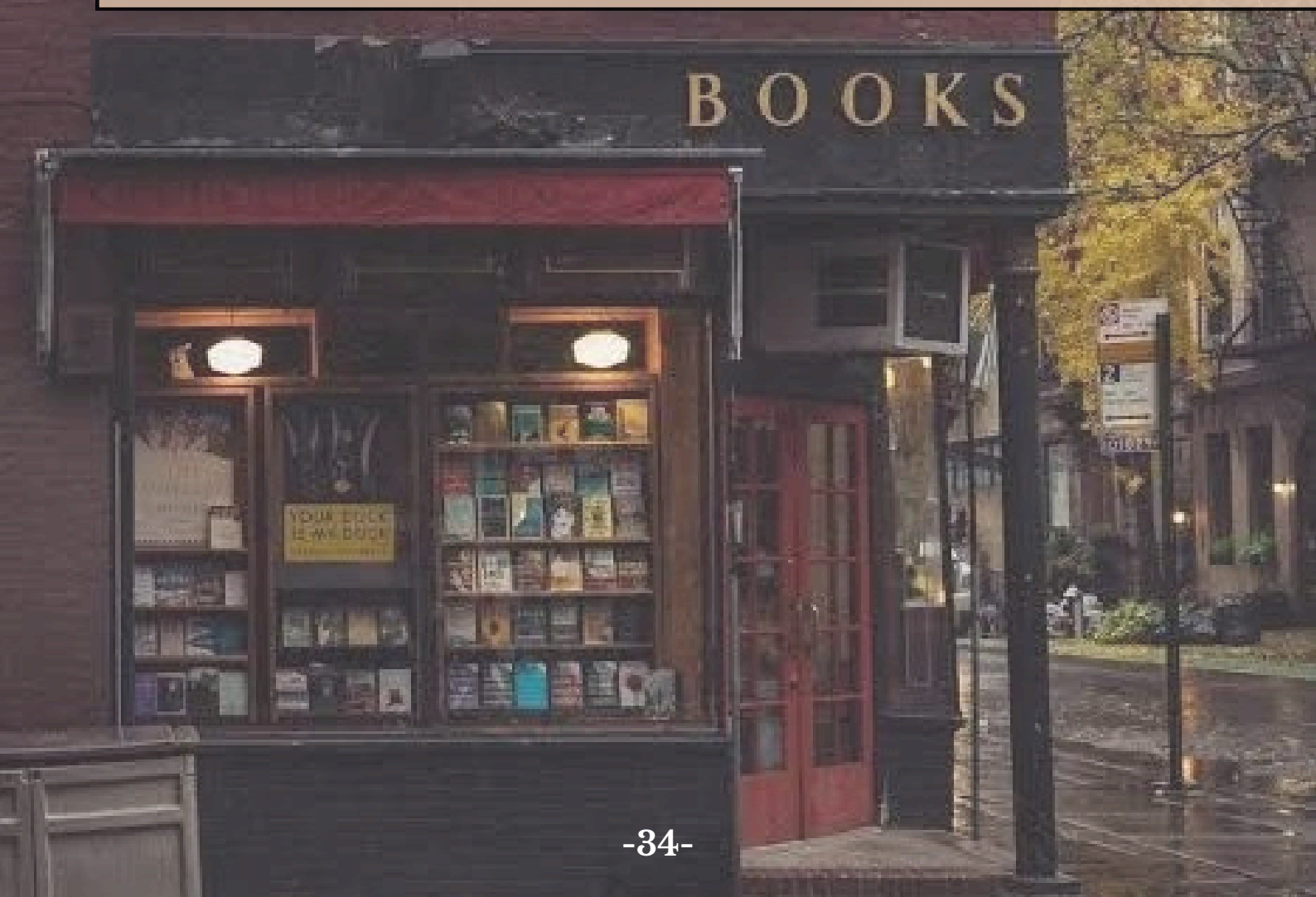
Günün ilk kahvesini alarak onu bekleyen dosyalara daldı. Saatler sonra kapının tıklanmasıyla kendine geldi, dosyalara o kadar dalmıştı ki. Kapı açıldı ve patronu bir hışımla içeriye girdi. “Kerem Bey derhal odama!” dedi ve geldiği gibi çıktı. Kerem şaşırmıştı, yine ne istiyordu bu adam ondan? Sakince yerinden kalktı ve aynada dağılmış saçlarını düzeltti. Daha yirmili yaşlarının başında olmasına rağmen gözleri yorgun bakıyordu. Dağınık saçları ve hiç kıvrılmayan dudakları ona yaşlı bir amca imajı çiziyordu. Patronunu daha fazla bekletmemek için odasından çıktı ve müdür odasına doğru ilerledi. Kerem odaya girdiğinde patronunun abartılı bir sinirle bakan gözleriyle karşılaştı. Patronu her zamanki gibi şıktı, yüksek zümreden geldiğini belli eden bir duruşu vardı. Patronu kaşlarını kaldırdı ve “Sanırım dünkü dosyalarda bir karışıklık olmuş Kerem Bey. Size bu iş çok önemli demiştim. Neden hiç özenmiyorsunuz?” diyerek haykırmaya başladı. Kerem durumu anlamıştı ama bir yandan da şaşkındı. Çünkü dünkü dosyaları patronun gözüne girebilmek için yan odasındaki Ali Bey ondan almıştı. Dosyaları da o karıştırmıştı demek ki. İşini düzgün yapamadığı gibi sorumluluğu da almamıştı. Ne büyük edepsizlikti yaptığı? Ama bunu patronuna anlatsa da anlamayacaktı ki adam onu.

Aylardır her işini düzgün yapar, bu kadar çaba harcarken nasıl da göremezdi onun bu emeğini? Sonra düşündü, gerçekten azar yemeye mi gelmişti bu dünyaya? Hiç başardığı, takdir gördüğü bir şey olamayacak mıydı? O sevmediği patronu bile kendi işinin patronu olmuştu, başarmıştı bir şeyler. Ya o edepsiz dediği Ali, hayatta bir amacı vardı en azından. Peki ya o? O bunları sorgularken patronu hala hararetli bir şeyler söylüyordu. Dinlemek istemiyordu. Sadece “Çık.” dediğini duydu, hızla çıktı odadan. Odasına dönerken köşede sırıtan Ali’yi gördü. Umurunda bile olmadı, onun daha büyük dertleri vardı. Çıkışa kadar hiçbir şeye odaklanamadı, düşündü durdu. Çevresindekilerin kalktığını görünce dalgın bir şekilde ceketini aldı ve çıktı. Otobüsün gelmesine daha çok var gözüküyordu, otobüse de binmek istemiyordu zaten.

Çiseleyen yağmur altında Kadıköy sokaklarında yürümeye başladı. Düşündü; hayatını, kendini, ne olacağı bilinmeyen geleceğini. Etrafındaki insanlar "Gençsin, tuttuğunu koparırsın." diyorlardı. Ama öyle kolay değildi işte. Annesi yoktu, hayalleri yoktu ya da kaybolmuştu, çevresinde sahte insanlar vardı. Evet, işi vardı evi de ama hayat sadece bunlar mıydı? Hayalleri olmadan hayat gerçekten yaşanılası mıydı? "Hayır." dedi içinden "Hayır." Bir köşe başında durdu öylece, amaçsızca. Dakikalar birbiri ardına geçiyor, yağmur hızlanıyordu. Üşümeye başladığını fark etti Kerem. Ayakları da ıslanıyordu. En yakınındaki dükkâna girdi hızlıca.

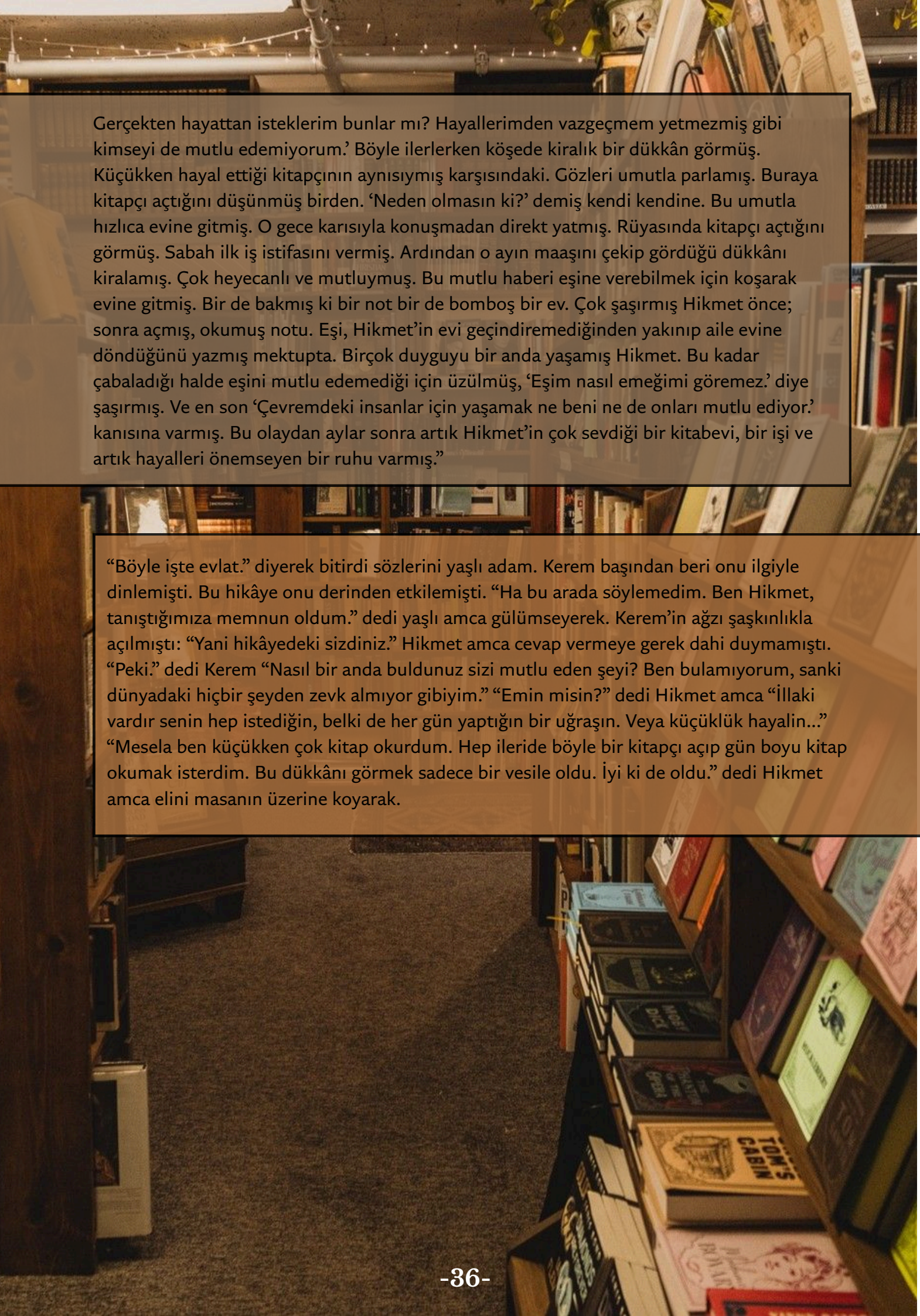
Küçük bir dükkândı, kitaplar sıralanmış raflar tozla kaplıydı. Kerem kitapları severdi. Oradaki karakterlerin yerine kendini koyardı. Sıradan hayatını ilginçleştirmeye çalışırdı aklınca. Arkalara doğru ilerledi. "Hoş geldiniz." diye bir ses duydu rafların arasından. Ardından kır saçlı, bakınca insanın yüzünde tebessüm açtıran bir amca göründü. Kerem bu amcayı görünce önce şaşırdı sonra gülümseyiverdi. "Buyur, hangi kitaba bakmıştın oğlum?" dedi yaşlı amca. "Oğlum" kelimesini duyunca Kerem'in içinde bir şeyler cız etti. Dört aydan beri ona kimse "oğlum" dememişti oysa annesi hep böyle seslenirdi. Sesli bir şekilde yutkundu ve "Öylesine bakıyordum amca." diye yanıt verdi. Yaşlı adam onu endişeyle süzdü ve "Çok ıslanmışsın oğlum, gel arkada kurulan." dedi. Kerem bu teklife hayır diyemezdi. Dükkânın arka tarafındaki sandalyeye oturdu ve ısıtıcıyla ayaklarını ısıttı. Bu sırada yaşlı adam da ona dumanı tüten bir kahve getirmiş, yanına oturmuştu. "E anlat bakalım evlat, bu yağmurda neden orada öylece duruyordun?" diye sorunca Kerem şaşırdı, demek orada dururken biri onu izlemişti. Anlatıp anlatmamak konusunda kararsızdı. Ama anlatırsa rahatlayacağını biliyordu.

“Dünya çok saçma bir yer değil mi?” diye başladı söze. “Kime göre?” dedi amca ona doğru. “Bana göre.” dedi Kerem. “Her gün aynı döngü. Kalk, işe git, yemek ye, yat. Tek heyecanım patronunun o gün kızıp kızmayacağından ibaret. Amaç yok, tutkular yok, başarı desen hiç yok. Uğruna yaşayacağın bir insanın bile kalmaması çok koyuyor insana. Para kazanıyorum ama neye, kime harcayacağım? Tek hedefim dosyalarda yanlışlık yapmamak. Sana mantıklı, yaşanılası bir hayat gibi geliyor mu amca?” Yaşlı adam anladığını gösterecek biçimde başını salladı ve “Sana bir hikâye anlatacağım evlat, sen bana bunları anlatınca aklıma geldi. Bak dinle beni.” diye cevapladı. Kerem bu cevaba şaşırmıştı, hikâye niyeydi ki şimdi? Yaşlı adam boğazını temizledi ve anlatmaya başladı:

“Bir zamanlar Hikmet adında senin yaşlarında bir delikanlı yaşarmış. Bu delikanlı bir hapishanede gardiyan olarak çalışırmış. İşinden pek memnun değilmiş lakin evde onu bekleyen eşini geçindirmek zorundaymış. Hikmet’in canından çok sevdiği güzeller güzeli bir karısı varmış. Hayatı böyle anlatıldığında çok güzel gözükürmüş fakat hiç de öyle değilmiş. Eşi hiçbir şeyden memnun olmuyor, hep daha fazlasını istiyormuş. Hikmet ikinci iş olarak çeviri yapmaya başlamış. Sabah suçluların arasında eşini düşünür, akşamları eşinin şikâyetlerini dinlermiş. Artık hayattaki tek amacı eşini mutlu etmekmiş. Hikmet yine bir gün işten yorgun argın çıkmış ve evine gelmiş. Kapıdan içeri girer girmez eşi bağırmaya başlamış: ‘Bu evi neden hiç düşünmüyorsun? Yokluk içindeyiz görmüyor musun?’ Bu sözler Hikmet’in çok ağrına gitmiş, o kadar çabalamasına rağmen karısının bunu görmemesine çok üzülmüş. Sessizce kapıdan çıkmış ve Boğaz’a doğru yürümeye başlamış. Rüzgâr saçlarını dalgalandırırken düşünmüş.

Gerçekten hayattan isteklerim bunlar mı? Hayallerimden vazgeçmem yetmezmiş gibi kimseyi de mutlu edemiyorum.' Böyle ilerlerken köşede kiralık bir dükkân görmüş. Küçükken hayal ettiği kitapçının aynısıymış karşısındaki. Gözleri umutla parlamış. Buraya kitapçı açtığını düşünmüş birden. 'Neden olmasın ki?' demiş kendi kendine. Bu umutla hızlıca evine gitmiş. O gece karısıyla konuşmadan direkt yatmış. Rüyasında kitapçı açtığını görmüş. Sabah ilk iş istifasını vermiş. Ardından o ayın maaşını çekip gördüğü dükkânı kiralamış. Çok heyecanlı ve mutluymuş. Bu mutlu haberi eşine verebilmek için koşarak evine gitmiş. Bir de bakmış ki bir not bir de bomboş bir ev. Çok şaşırmış Hikmet önce; sonra açmış, okumuş notu. Eşi, Hikmet'in evi geçindiremediğinden yakınıp aile evine döndüğünü yazmış mektupta. Birçok duyguyu bir anda yaşamış Hikmet. Bu kadar çabaladığı halde eşini mutlu edemediği için üzülmüş, 'Eşim nasıl emeğimi göremez.' diye şaşırmış. Ve en son 'Çevremdeki insanlar için yaşamak ne beni ne de onları mutlu ediyor.' kanısına varmış. Bu olaydan aylar sonra artık Hikmet'in çok sevdiği bir kitabevi, bir işi ve artık hayalleri önemseyen bir ruhu varmış."

"Böyle işte evlat." diyerek bitirdi sözlerini yaşlı adam. Kerem başından beri onu ilgiyle dinlemişti. Bu hikâye onu derinden etkilemişti. "Ha bu arada söylemedim. Ben Hikmet, tanıştığımıza memnun oldum." dedi yaşlı amca gülümseyerek. Kerem'in ağzı şaşkınlıkla açılmıştı: "Yani hikâyedeki sizdiniz." Hikmet amca cevap vermeye gerek dahi duymamıştı. "Peki." dedi Kerem "Nasıl bir anda buldunuz sizi mutlu eden şeyi? Ben bulamıyorum, sanki dünyadaki hiçbir şeyden zevk almıyor gibiyim." "Emin misin?" dedi Hikmet amca "İllaki vardır senin hep istediğin, belki de her gün yaptığın bir uğraşın. Veya küçüklük hayalin..." "Mesela ben küçükken çok kitap okurdum. Hep ileride böyle bir kitapçı açıp gün boyu kitap okumak isterdim. Bu dükkânı görmek sadece bir vesile oldu. İyi ki de oldu." dedi Hikmet amca elini masanın üzerine koyarak.

“Bilmiyorum. Eskiden okulda yazılar yazardım. Öğretmenlerime okuduğumda beğenmezlerdi ama yazmak benim hoşuma giderdi. Ne zamandır yazmıyorum fakat belki...” dedi Kerem iç çekerek. ‘’Kimsenin, hiçbir şeyin seni hayallerinden vazgeçirmesine izin verme. Daima hayallerinin peşinden git. Sana gerçek dünyayı boş ver demiyorum ama seni mutlu eden şeyleri yap.” “Bak!” dedi kendini ve kitabevini göstererek. “Ben mutluyum. Eğer hayallerinin peşinden gidersen sen de olacaksın.” Kerem çok duygulanmıştı, kendine olan inancı artmıştı. Hikmet amcanın elini öptü ve ona “ Seni kader karşıma çıkardı Hikmet amca, Allah senden razı olsun.” dedi. Hikmet amca da gülümseyerek “Allah karşına hep iyi insanlar çıkarsın, sık sık gel konuşalım böyle.” dedi ve birbirlerini selamladılar. Kerem o gün kitabevinden çıktığında çok başka hissediyordu, artık hayatında yeni bir dönem başlamıştı.

-Aylar sonra-

Kerem yazdıklarını son kez okudu. 4. kitabında kendini bulmasını sağlayan hikâyeye de yer vermek istemişti. Hem de bu vasıtayla Hikmet amcayı anacaktı. Hikmet amcayla o günden sonra çok defa görüşmüşlerdi ama 3 ay önce Hikmet amca hayata gözlerini yummuştu. Belki bedeni topraktaydı ama ruhu her zaman Kerem’in yanında yoldaş olarak duruyordu. Şimdi 4. kitabını çıkarmaya hazırlanan ünlü bir yazar olabilirdi ama yıllar önceki halini asla unutmayacaktı. Hayalleri de ona yol göstermek için her daim yanındaydı.

-SON-

Begüm

Hayatı Kaçırmak (FOMO)

FOMO (Fear of Missing Out) kavramı Türkçe'ye "fırsatları kaçırma korkusu" olarak çevrilebilir. FOMO sahibi kişi; başkalarının yaptığı, yaşadığı veya deneyimlediği şeyleri kaçırıyormuş gibi hisseder. Kendi hayatının anlamsız olduğunu, bu zamana kadar hiçbir şey başaramadığını düşünür. FOMO kavramının temeli, kişinin hayatından memnun olmamasına dayanır. Bu duygu, kişinin sosyal bir varlık olmasının doğal bir sonucudur.

Fakat sosyal medyanın bireyler arasında yaygınlaşması bu hissi daha yoğun ve daha kolay tetiklenebilir hale getirmiştir. Sosyal medyada gördüğümüz her hikaye, izlediğimiz her video kendimizi başkalarıyla kıyaslamamıza neden olmaktadır. Bu durum da kişinin yaşadığı her anı, yapacağı büyük-küçük her şeyi diğer insanları baz alarak yapmasına neden olmaktadır. Bunu yapmasa bile kişi; kendini sürekli karşılaştırmaya başlar, hayatının kötülüğünden yakınır ve mutlu olamaz.

Bilimsel araştırmalar FOMO'nun yalnızca psikolojik bir huzursuzluk yaratmakla kalmadığını; aynı zamanda uyku düzeni, dikkat kontrolü ve öz-değer algısı üzerinde de etkileri olduğunu göstermektedir. Özellikle sosyal medyayı fazla kullanan bireylerin başkalarının hayatını takip ederken kendi hayatlarını geri plana attığı çeşitli araştırmalar da gözlemlenmiştir. FOMO durumunu sıklıkla yaşayan bireyler; kaygılarını bastırmak için sosyal medyada zaman geçirir, burada diğer insanların yaşadığı hayatları görüp "hayatı kaçırma kaygısı" yaşarlar. Yani kısır bir döngünün içine girerler.

Peki kişi FOMO durumundan nasıl kurtulabilir? Öncelikli olarak kişinin bu duyguyu yoğun olarak yaşamasına neden olan etmenler belirlenir. (sosyal medya, arkadaş çevresi vb.) Ardından kişinin bu ortamlardan uzaklaşması sağlanır. Fakat bunlar yapılırken uzman kişilerden yardım alınmalı ve tedavi birlikte yürütülmelidir. İnsanda bu hissi tamamen yok etmek mümkün değildir ancak olumsuz etkilerinden kurtululabilir.

FOMO'yu değerlendirirken yalnızca olumsuz düşünmek yanlıştır. Çünkü FOMO bazı durumlarda yararlı da olabilir. Doğru yönetildiğinde, kişiyi keşfetmeye, yeni deneyimler kazandırmaya ve sosyal çevresini genişletmeye motive edebilir. Sadece birey, bu duygunun benliğinde bulunduğunu bilmeli ve hiçbir şeyin baskısı altında olmadığına inanmalıdır. Günümüz dünyası bizleri daima bir şeylere zorlasa da andan tat almayı, hayatımızı ve kendimizi sevmeyi unutmamalıyız.

-Begüm-

HURRİ İLAHİSİ

Hepimizin hayatında vazgeçilmez bir yere sahip olan, iyi kötü her anımızda bize eşlik eden müziğin ilk çağlardan bugüne nasıl ortaya çıktığını, gelişip günümüzdeki haline geldiğini düşündünüz mü?

Aslında müzik, insanlığın varoluşu kadar eski; duygularımızı ifade etmenin, ritüellerimizi şekillendirmenin ve toplumsal bağlarımızı güçlendirmenin en etkili yollarından biri olmuştur. Bu uzun yolculuk içinde bazı eserler ise zamanın ötesine geçerek kültürel bir miras hâline gelmiştir. Hurri İlahisi de yeryüzündeki ilk ezgi olarak bilinmesiyle bu mirasın en dikkat çekici örneklerinden biri olarak karşımıza çıkar.

Hurri İlahileri Kuzey Suriye'deki bir burun olan antik Ugarit kentinden 1950'de çıkarılan 36 tane kil tablet üzerine çivi yazısıyla yazılmış bir müzik koleksiyonudur ve yaklaşık MÖ 1400 yıllarında ortaya çıktığı düşünülmektedir. Yazılı olarak günümüze ulaşan en eski şarkı olduğu doğrudur ancak melodisinin tam olarak nasıl olduğu muammadır. Diğer yerel örneklerle kıyaslanarak varsayıma dayalı bir icrası yapılmıştır.

Tabletler antik Hurrice dilinin bir lehçesiyle yazılmış olup meyve bahçelerinin tanrıçası Nikkal'a bir dua niteliğinde olduğu düşünülen kısmen silinmiş sözler de bulunmaktadır fakat bazı bölümler kırıktır, bu nedenle tabletler tamamen okunamamıştır. Yine de anlaşılan kısımlar bize o dönemde müziğin hem dini hem de toplumsal bir anlam taşıdığını gösterir.

Ayrıca tabletlerde, küçük bir arpı andıran lir adlı çalgı için ayrıntılı müzik talimatları bulunması, dönemin müzikal bilgisinin sandığımızdan çok daha gelişmiş olduğunu ortaya koymaktadır. Hurri ilahisi, müzisyenin çalgı üzerinde parmaklarını nereye koyması gerektiğine dair talimatlar verse de lir' in nasıl akort edildiğine ve notaların uzunlukları ve süreleri hakkında hiçbir bilgi vermemiştir.

Elimizde olan veriler kısıtlı olsa da bu bilgilerin ışığında Hurri İlahisi, yalnızca arkeolojik bir buluntu olmanın ötesine geçerek müzik tarihinin erken dönemlerine dair benzersiz bir referans noktası sunar. Bilinen en eski ezgilerden biri olarak, geçmiş ile günümüz arasında köprü kurmakta ve müziğin binlerce yıldır değişmeyen evrensel niteliğini akademik düzeyde gözler önüne sermektedir.

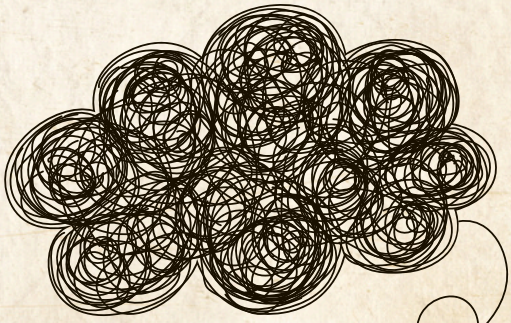

Nurefşan Arı

Yazı Yazmanın Etkisi

Yazı yazmak yalnızca kendini ifade etmenin bir yolu değildir. Aynı zamanda psikolojik olarak kişiye büyük destek sağlar. İnsan beyninden bir günde ortalama on binlerce düşünce geçer. Bazen bu düşünceler tam olarak anlamlandıramadığımız duygularla birleştiğinde kişiye içten bir baskı oluşturur. Yazmak ise bu baskıyı azaltır, kafamızın içindeki karmaşayı düzenler, düşüncelerimizi anlamlandırmamıza yardımcı olur. Bu nedenler de göz önünde bulundurulduğunda yazı yazmanın hem duygusal hem de zihinsel bir rahatlama sağladığı gerçeği apaçık ortadadır. Benim şu an yaptığım şey de bir bakıma bu aslında.

Şimdi yazı yazmanın psikolojiye etkisini inceleyelim. Daha önce de bahsettiğim gibi yazmak kişinin duygularını dışa vurmasını kolaylaştırır. İnsanlar genellikle kendilerini diğer insanlara açmakta, hissettikleri şeyleri başkalarına anlatmakta zorlanırlar. Fakat bu zorluk kâğıtla baş başa kaldıklarında adeta yok olur ve kişiye düşünce dünyasında sonsuz bir özgürlük tanır. Bu sayede yazı kişide biriken kaygı, stres, üzüntü gibi duyguların sağlıklı bir şekilde boşalmasına olanak tanır. Psikolojide buna "psikolojik boşalma" adı verilir. Kâğıda dökülen her kelime yazılan her harf kişinin rahatlamasına yardımcı olur.

Yazı yazmak aynı zamanda kafamızda dönüp duran bizi rahatsız eden düşünceleri düzenlememizi sağlar hatta zorunda bırakır çünkü yazarken yapmamız gereken düşüncelerimizi netleştirmektir. Bu yazma süreci sorunlarımızı daha net görmemize, karar vermemize ve olayları mantıklı bir şekilde yorumlamamıza yardımcı olur. Ben bu konuda günlük tutmanın çok etkili olduğunu düşünüyorum. Hem kişinin içini dökmesi hem de zaman içinde yaşadığı değişimleri görmesi bakımından çok büyük bir destek olduğuna da inanıyorum.

Bazı araştırmalar yazı yazmanın kişinin yaşadığı travmaları ve atlatmakta zorlandığı olayları yazılarında işleyerek bu süreci kolaylaştırdığını gösteriyor. Bu yöntem bireylerin yaşadığı zorlukları anlamlandırıp çözümlemesini sağlayarak iyileşme sürecini hızlandırıyor.

Son olarak yazmak kişinin özgüvenini artırır. İçsel olarak bir başarmışlık hissiyaratır. Yaratıcılığı besler kişinin kendini ifade edebilme yeteneğini yükseltir. Kelimelerle kurulan bağ kişinin hissettiği yalnızlığı ve anlaşılmama durumunu azaltır ve kaygılanmayı büyük miktarda önler.

Özetleyerek bitirmek istiyorum. Yazı yazmak duygu ve düşünceleridüzenleyerek kişinin travmalarını atlatıp kaygı seviyesini azaltmasına destek olan özgüvenini artırıp kendini ifade etme yeteneğini geliştiren güçlü bir psikolojik destektir. En güzel yanlarından biri herhangi bir sınırlama olmadan herkesin yapabileceği bir şey olmasıdır. İçsel olarak kim olduğunun ya da tercihlerinin önemli olmadığı özgür ve güvenli bir ortam yaratır. Bazen bir deftere bir kaç kelime karalamak bile kişinin iç dünyasında değişimler yaratabilir.

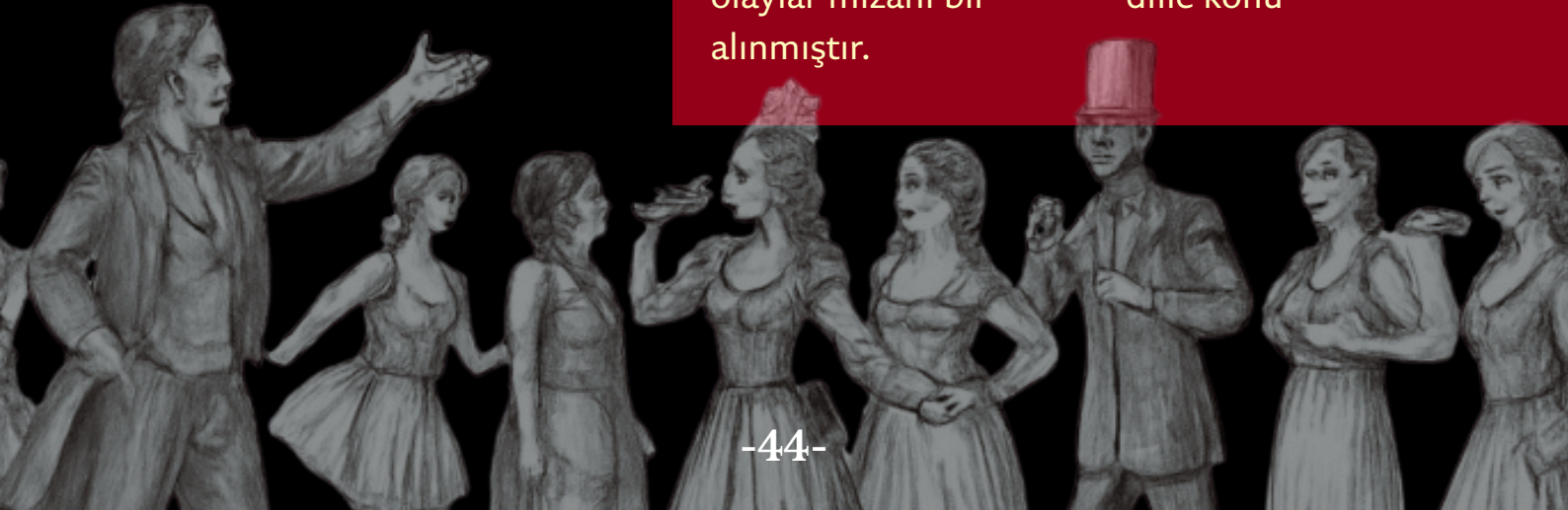

Elif Alpay

TARİH BOYUNCA İNSAN VE TOPLUMUN YANSIMASI: TİYATRO

Tiyatro, insanların duygu ve düşüncelerini sahneye taşıma isteğinden doğmuş en eski sanat türlerinden biridir. Kökeni çok eskilere dayanmaktadır. Tarihte tiyatronun ilk olarak başka sanatlarda da olduğu gibi dini törenlerde ortaya çıktığı bilinmektedir. Önceden tören olarak yapılan kutlamalar, törenler daha sonra belirli bir sahne düzenine dönüşerek tiyatronun ilk basamakları oluşmuştur. Bu özelliği ile tiyatro sayesinde önceki toplumların kültürel özelliklerinin sonraki nesillere aktarılması da sağlanmıştır.

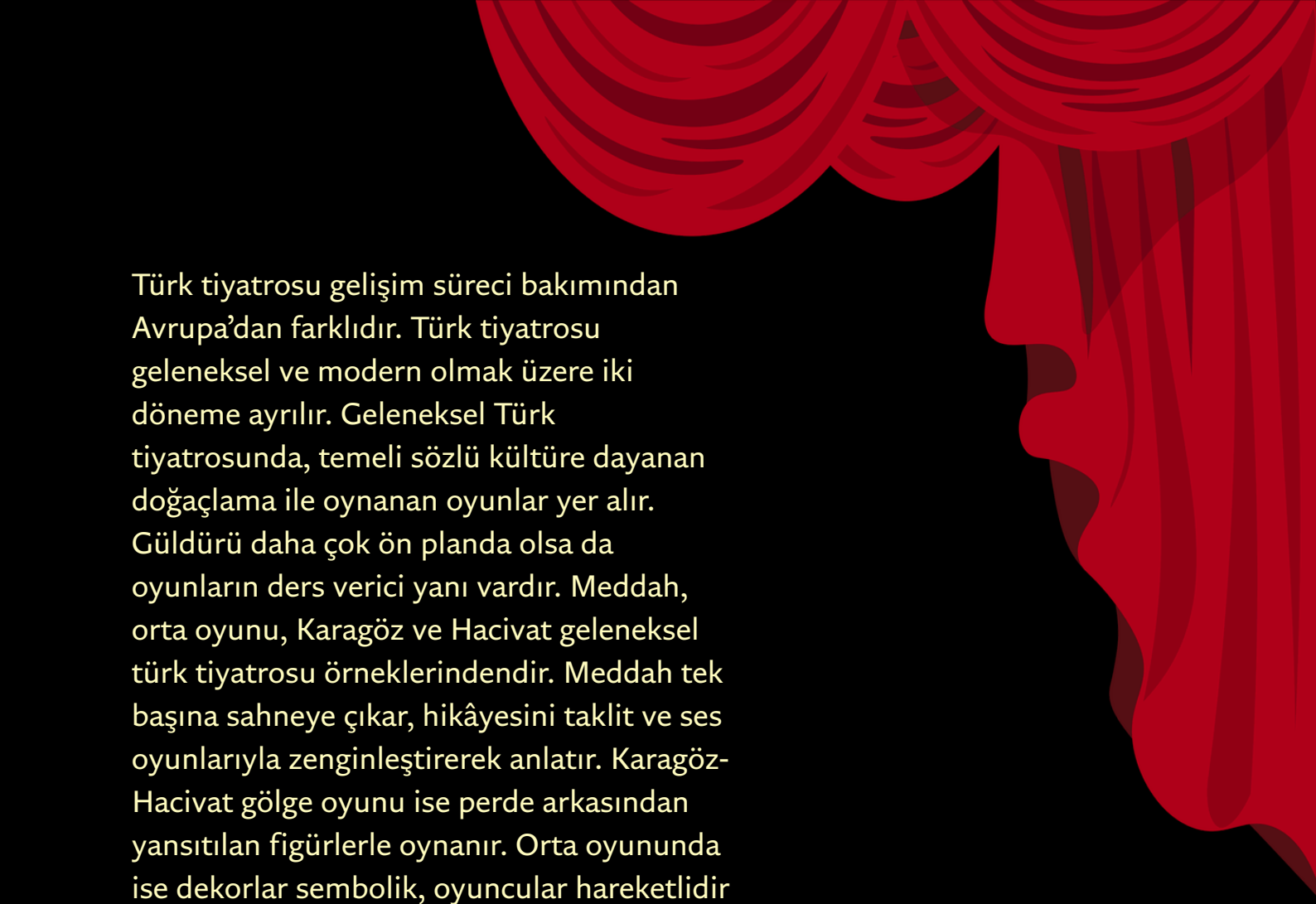
Tiyatro ilk kez Antik Yunan'da, Yunan toplumu sayesinde bir sanat türü hâline gelmiştir. Yunanlılar tiyatroya büyük önem vererek toplumsal yaşamlarının önemli bir parçası hâline getirmiştir. Tiyatronun iki temel türü olan trajedi ve komedinin temeli de bu dönemde şekillenmiştir. Trajedi de hüzün, çatışma ve kahramanın iç mücadelesi gibi temalar işlenirken; komedi de insan karakterleri, günlük hayattaki olaylar mizahi bir dille konu alınmıştır.

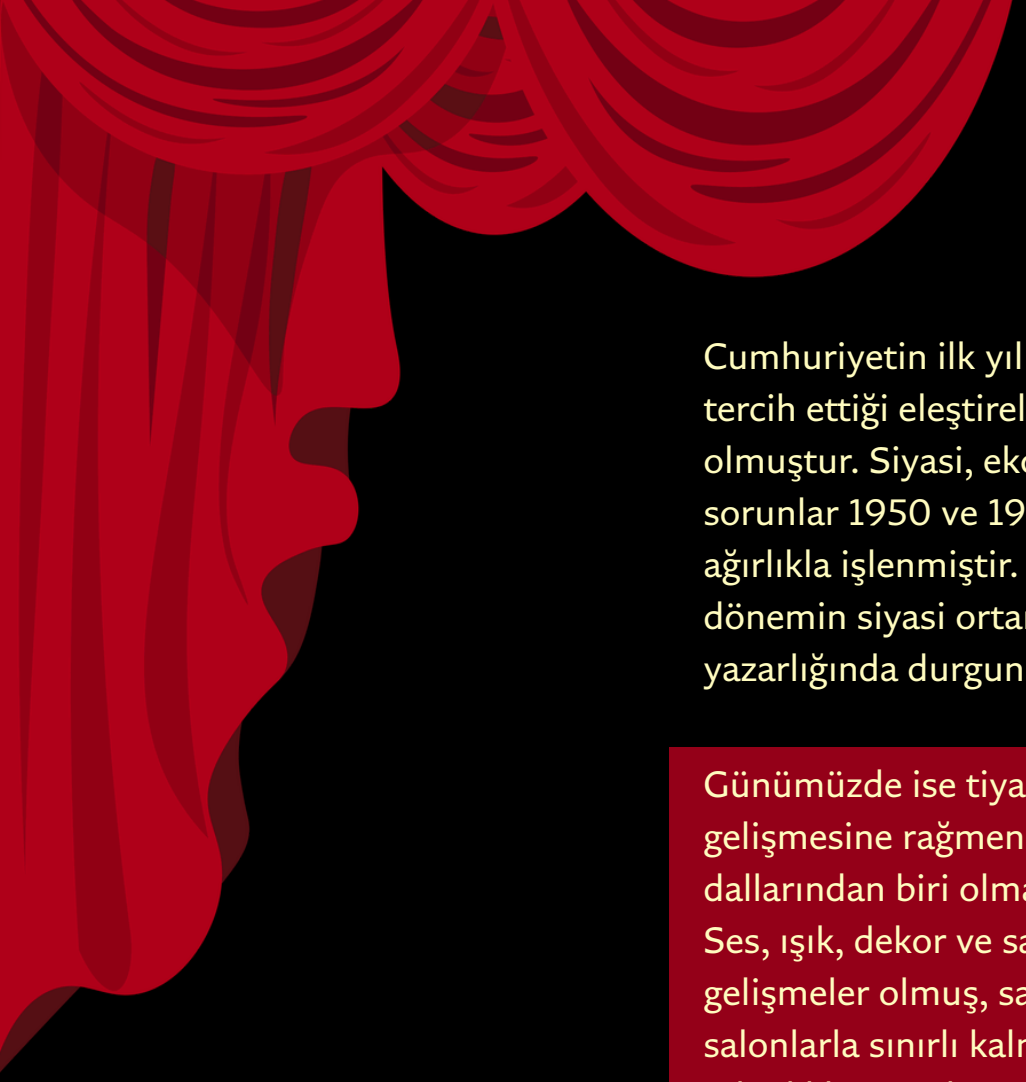
Roma İmparatorluğu döneminde de tiyatro gelişim göstermiştir. Bu dönemde tiyatro mimarisi gelişmiş, görsellik daha fazla ön plana çıkmıştır. Aynı zamanda teknik imkânlar da artırılmış ve gösteriler daha geniş kitlelere ulaşmıştır.

Orta Çağ'da Avrupa'da yetkileri neredeyse sınırsız olan Katolik Kilisesi, bu dönemde halkın üzerinde bilim ve sanat alanında büyük baskı uygulamıştır. Bu dönemde tiyatro büyük ölçüde kilisenin kontrolüne girmiş ve dini oyunlar sergilenmeye başlamıştır. Bu dönemde tiyatro daha çok halkı dini konularda bilinçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Rönesansla birlikte tiyatro yeniden bağımsızlığına kavuşmuş; birey, toplum ve sosyal hayat gibi kavramlar tekrar işlenmeye başlamıştır. Bu dönemde tiyatronun efsanesi olan William Shakespeare dünya sahnesine çıkmıştır. Aynı zamanda bu dönemde tiyatro ileri çıkmış, başarılı birçok eser oluşmuş ve modern tiyatronun temelleri atılmıştır. Rönesans Dönemi'nde sosyal, kültürel ve politik meseleler konu alınarak tiyatronun evrensel değerler taşımasına katkı sağlanmıştır. William Shakespeare, Christopher Marlowe, John Webster ve Lope de Rueda bu dönemin ünlü yazarlarından bazılarıdır.

Türk tiyatrosu gelişim süreci bakımından Avrupa'dan farklıdır. Türk tiyatrosu geleneksel ve modern olmak üzere iki döneme ayrılır. Geleneksel Türk tiyatrosunda, temeli sözlü kültüre dayanan doğaçlama ile oynanan oyunlar yer alır. Güldürü daha çok ön planda olsa da oyunların ders verici yanı vardır. Meddah, orta oyunu, Karagöz ve Hacivat geleneksel türk tiyatrosu örneklerindendir. Meddah tek başına sahneye çıkar, hikâyesini taklit ve ses oyunlarıyla zenginleştirerek anlatır. Karagöz-Hacivat gölge oyunu ise perde arkasından yansıtılan figürlerle oynanır. Orta oyununda ise dekorlar sembolik, oyuncular hareketlidir ve metin yazılı değil sözlü aktarım yoluyla nesilden nesile geçmiştir. Modern Türk tiyatrosunun oluşumu Tanzimat Dönemi ile başlar. Bu dönem Batı kaynaklı oyunların çevrilmesi, tiyatro binalarının kurulması açısından önemlidir. İlk sahnelenen oyun Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre isimli oyunudur. Abdülhak Hâmid Tarhan ve Namık Kemal gibi sanatçılar trajedi ve dram türünde önemli eserler vermiştir. Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte tiyatro kurumsallaşmış, Halkevleri, Devlet Tiyatroları ve konservatuvarların kurulmasıyla tiyatro sistemli ve profesyonel bir yapıya kavuşmuştur. Bu süreçten sonra tiyatro hem kültürel hem eğitimsel bir işlev üstlenmiş, pek çok yazar çağdaş tiyatro eserleri kaleme almıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yazarların en çok tercih ettiği eleştirel-gerçekçi yaklaşım olmuştur. Siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlar 1950 ve 1960 yılları ve arasında ağırlıkla işlenmiştir. 1980'li yıllarda ise dönemin siyasi ortamı etkisiyle de oyun yazarlığında durgunluk olmuştur

Günümüzde ise tiyatro, teknolojinin gelişmesine rağmen önemini koruyan sanat dallarından biri olmaya devam etmektedir. Ses, ışık, dekor ve sahne tasarımında önemli gelişmeler olmuş, sahne alanı yalnızca kapalı salonlarla sınırlı kalmayıp açık alan etkinliklerine, deneysel sahnelere ve modern performans sanatlarına kadar genişlemiştir. Bunun yanında tiyatro festivalleri, ulusal ve uluslararası ölçekte düzenlenen oyun etkinlikleri farklı toplumların tiyatro geleneklerini birbirine tanıtmada etkili olmuştur. Böylece tiyatro sadece kültürel aktarım değil, aynı zamanda kültürler arası etkileşimin de bir aracı haline gelmiştir. Tiyatro, köklü geçmişiyle hem dünya hem de Türk kültürünün temel sanat dallarından biri olmayı sürdürmektedir. Tarih boyunca farklı biçimler almasına rağmen özü değişmemiştir. Hem sanat tarihi hem edebiyat hem de toplum bilinci açısından büyük bir değer taşıyan tiyatro, geçmişten bugüne aktarılan kültürel mirası da sahnede hâlâ canlı tutmaktadır. Tiyatro, geçmişteki kültürel mirasımızı da gelecek nesillere aktararak dünyada değerli bir sanat dalı olmaya devam edecektir.

Gizem Ecrin Elbi

AHİLİK TEŞKİLATI

Ahilik Teşkilatı, Ahi Evran tarafından 1205 yılında kurulmuştur. Bu kurumun amacı esnaf ile müşteri, zengin ve fakir, millet ve hükümet arasındaki bağı iyileştirerek adaleti sağlamaktır. Esnaflar tarafından kurulan bu kurumda esnafların işini iyi yaptığı denetlenir ve işini iyi yapmayan esnafın dükkânı kapatılırdı. Ahiliğin bazı temel ilkeleri vardı. Bu teşkilata katılacak olanlar bu ilkelere uyacağına söz verirdi. O ilkeler şunlardır:

1) Dürüstlük: Ahiler verdiği sözde durmak ve müşterilerini aldatamazlardı.

2) Dayanışma ve Kardeşlik: Ahiler birbiri arasında yardımlaşır asla rekabete girmezlerdi.

3) Yardımlaşma ve Cömertlik: Ahiler fakirlere yardım ederler, gerekirse veresiyelerini almazlardı.

4) Adalet ve Hakkaniyet: Asla haksız kazanç sağlamaya çalışmazlardı.

5) Çalışkanlık ve Üretkenlik: Ahiler işlerine dört elle sarılırlardı. Çünkü helal paranın ancak el emeğiyle geldiğini bilirlerdi.

6) Hoşgörü ve Saygı: İnsanları din, dil ve ırk yönünden ayırmazlardı.

7) Ahde Vefa ve Sadakat: Usta-çırak ilişkisinde sadakat olurdu.

AHİLİK TEŞKİLATININ OSMANLI'YA KATKILARI

Osmanlı kurulmak üzereyken Ahilik Teşkilatı'nın başında Şeyh Edebali vardı. Şeyh Edebali, Osman Bey'i çok severdi. Hatta kızı Bala Hatun'u Osman Bey'in isteği üzerine Osman Bey ile evlendirmiştir. Bu yüzden Ahiler, Osmanlıları her zaman desteklemişlerdir. Osmanlı'nın kurulmasında manevi olarak çokça destek olmuşlardır. Aynı zamanda toplumda sosyal adaleti sağlamışlar ve gelip geçen tüccarlara iyi muamele ettikleri için tüccarlar genelde burayı tercih ederlerdi. Bu nedenle ahiler, Osmanlı'nın ekonomik olarak gelişmesine de katkı sağladılar. Ahilik Teşkilatı, Osmanlı'da daha sonra Lonca Teşkilatı adını almıştır.

ÖNEMLİ AHİLER

Ahi Evran:
Ahilik Teşkilatının kurucusudur. 1171 yılında İran'ın Hoy kasabasında doğdu. Bağdat'ta önemli şeyhlerden ilim tahsil etmiştir. Bağdat'ta Fütüvvet Teşkilatına katılmıştır. Daha sonra Kayseri'ye gelmiş ve Ahilik Teşkilatını kurmuştur. Daha sonra 1. Alaaddin Keykubat'ın isteğiyle Konya'ya gelmiştir. Ama 1. Alaaddin Keykubat öldürülüp başa 2. Gıyaseddin Keyhüsrev geçince birçok ahiyle birlikte hapse atılmıştır. Hapisten çıktığında Denizli'ye gitmiş, daha sonra da Kırşehir'e gitmiştir. Burada Moğol istilası sırasında Moğollar tarafından öldürülmüştür.
Fatma Bacı:
Ahi Evran'ın eşidir. Kadınlar ahi olamadığı için Bacıyan-ı Rum adında bir kurum kurmuştur. Genellikle kilim ve halı dokumuşlardır. Ama bazı kişilere binicilik, atıcılık gibi askeri beceriler de öğretiliyordu. Dokumacılık, yemek yapma, örgü örme gibi birçok faaliyet de yapılmıştır.
Şeyh Edebali:
Osmanlı'nın kurulmasında etkisi olan ahilerdendir. Aynı zamanda Osman Bey'in kaynatası ve mürşididir. O dönemde Ahilik Teşkilatı'nın başında Şeyh Edebali vardı. Osman Bey gördüğü bir rüyada Şeyh Edebali'nin göğsünden çıkan bir nurun kendi göğsüne girdiğini ve göğsünden bir çınar ağacı çıktığını görmüştür. Osman Bey bu rüyayı Şeyh Edebali'ye anlatınca Şeyh Edebali ona kızı Bala Hatunla evleneceğini ve soyundan birçok padişah geleceğini söylemiştir.

Yavuz Emre AYHAN

ASTRONOMİ ALANINDA HABERLER

- ISS'de Yeni Gıda Deneyleri
- Climate Satellite Raporu
- Artemis III İçin Hazırlıklar
- ISS'de Yeni Sağlık Deneyleri
- İklim Gözlem Uyduları Yeni Veriler Paylaştı
- Asteroit Savunma Çalışmaları Devam Ediyor
- Lunar Surface Innovation Initiative Çalışmaları
- Mars Sample Return Görevi İlerliyor
- ISS'de Yeni Teknoloji Testleri
- Artemis IV İçin Hazırlıklar
- Expedition 73 Mürettebatı ISS'e Ulaştı
- Artemis Programında Yeni Testler

ISS'de Yeni Gıda Deneyleri

Uluslararası Uzay İstasyonu'nda (ISS) astronotlar, mikro yerçekiminde bitki yetiştirme üzerine yeni bir dizi deney başlattı. Dünya'da toprağın ve yerçekiminin sağladığı düzen burada yoktur. Bu yüzden bitkilerin kök salma, suyu kullanma ve ışığa tepki verme biçimleri tamamen farklılaşır.

Bu nedenle Uluslararası Uzay İstasyonu'nda Küçük seralarda marul, buğday ve domates gibi bitkiler yetiştiriliyor. Bu sadece beslenme için değil, aynı zamanda astronotların psikolojik sağlığı için de önemli çünkü yeşil bitkilerle uğraşarak uzun görevlerde moral kaynağı oluyor. Deneyler, gelecekte Ay ve Mars'ta kurulacak kolonilerde kendi yiyeceklerini üretebilmenin yollarını gösterecek. Ayrıca Dünya'daki tarım teknolojilerine de yeni bakış açıları kazandırıyor. Örneğin suyun daha verimli kullanılması veya kapalı sistemlerde üretim gibi yöntemler. Bunlar uzay araştırmalarından ilham alarak gelişiyor.

Climate Satellite Raporu

Buzullar Erimeye Devam Ediyor
NASA'nın iklim gözlem uydularından gelen son verilere göre, kutuplardaki buzullar hızla eriyor bu sebeple de deniz seviyelerinin yüksekliği her geçen gün artıyor. Grönland ve Antarktika'daki erime oranları, önceki yıllara göre daha da hızlanmış durumda. Bu durum, kıyı şehirlerinde yaşayan milyonlarca insan için ciddi bir uyarı anlamına geliyor.

NASA'nın raporu, iklim değişikliğinin artık geleceğin değil, bugünün sorunu olduğunu vurguluyor. Bilim insanları bu verileri kullanarak gelecekteki kasırga ve fırtına modellerini daha doğru tahmin etmeyi hedefliyor. Ayrıca bu veriler, küresel iklim politikalarının şekillenmesinde bilimsel bir dayanak oluşturuyor. NASA'nın iklim görevleri, sadece Dünya'yı gözlemlemekle kalmıyor; aynı zamanda insanlığın geleceğini de güvence altına almak için bilimsel bir rehberlik sağlıyor.

Artemis III İçin Hazırlıklar

NASA, Ay'ın Güney Kutbu'na yapılacak ilk insanlı iniş için hazırlıklarını hızlandırdı. Bu bölge, su buzu barındırma ihtimali nedeniyle gelecekteki yaşam için kritik öneme sahip. Görev kapsamında iniş alanları belirleniyor, yeni iniş sistemleri test ediliyor ve astronotların kullanacağı uzay giysileri geliştiriliyor.

Artemis III, Ay'da kalıcı bir varlık oluşturma yolunda dönüm noktası olacak. Bu görevle birlikte insanlık, Ay'ın kaynaklarını kullanmayı öğrenerek Mars'a yapılacak yolculuklara bir adım daha yaklaşacak. NASA, bu görevle Ay'da ilk kez uzun süreli bilimsel araştırmalar yapmayı da planlıyor. Astronotlar, Ay yüzeyinde su buzu arayacak, yeni teknolojileri test edecek ve gelecekteki koloniler için temel veriler toplayacak.

ISS'de Yeni Sağlık Deneyleri

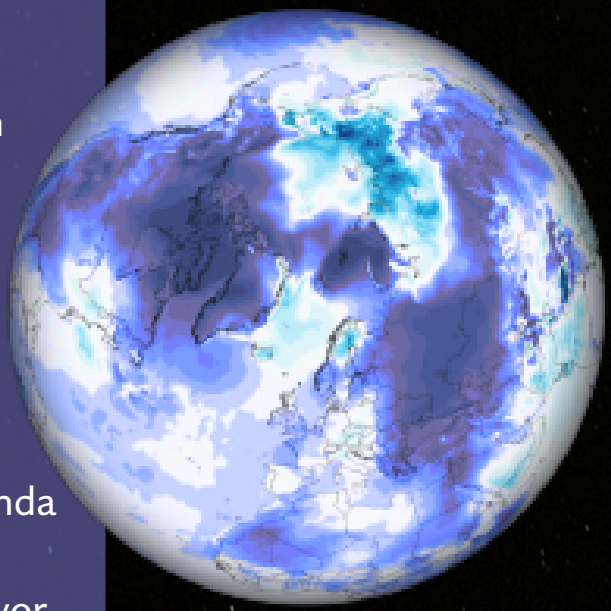
Uluslararası Uzay İstasyonu'nda astronotlar, mikro yerçekiminde insan hücrelerinin davranışlarını inceleyen yeni deneyler başlattı. Bu araştırmalar, uzun süreli uzay yolculuklarında astronotların sağlığını korumak için kritik bilgiler sağlayacak. Hücrelerin uzayda nasıl tepki verdiğini anlamak, Dünya'daki bazı hastalıkların tedavisine de katkı sunabilir. Örneğin bağışıklık sisteminin uzayda nasıl değiştiğini görmek, kanser araştırmalarına veya yaşlanma süreçlerine dair yeni ipuçları verebilir. Böylece uzay araştırmaları sadece geleceğin yolculuklarını değil, Dünya'daki yaşamı da doğrudan etkiliyor.

İklim Gözlem Uyduları Yeni Veriler Paylaştı

NASA'nın iklim gözlem uyduları, Dünya'daki sıcaklık değişimleri ve buzulların erimesi hakkında yeni veriler topladı. Bu veriler, iklim değişikliğinin hızını ve etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı oluyor. Özellikle kutuplardaki buzulların erime hızı ve deniz seviyelerindeki yükselme, gelecekte kıyı bölgelerinin karşılaşacağı riskleri ortaya koyuyor. NASA'nın iklim misyonları, sadece bilimsel veri sağlamakla kalmıyor; aynı zamanda hükümetlerin ve toplumların geleceğe dair kararlarını şekillendirmesine de rehberlik ediyor.

Asteroit Savunma Çalışmaları Devam Ediyor

NASA, Dünya'ya yakın asteroitleri izlemek için yeni gözlem sistemleri üzerinde çalışıyor. Bu sistemler sayesinde olası tehlikeler önceden tespit edilebilecek. Asteroitlerin yörüngeleri sürekli takip edilerek Dünya'ya çarpma ihtimali olan cisimler belirleniyor.

Bu çalışmalar, gezegenimizi korumak için geliştirilen savunma stratejilerinin temelini oluşturuyor. DART görevinin başarısından sonra NASA, bu alanda daha kapsamlı projeler geliştiriyor. Amaç, gelecekte Dünya'ya tehdit oluşturabilecek cisimlere karşı hazır olmak ve insanlığın güvenliğini sağlamak.

Lunar Surface Innovation Initiative Çalışmaları

NASA, Ay yüzeyinde uzun süreli yaşamı desteklemek için yeni teknolojileri üzerinde çalışıyor. Bu girişim; enerji üretimi, iletişim ve kaynak kullanımı gibi konularda çözümler geliştirmeyi hedefliyor. Örneğin Ay'da güneş enerjisinden daha verimli yararlanmak, su buzu kaynaklarını keşfetmek ve astronotların güvenli barınaklarda yaşayabilmesini sağlamak için yeni sistemler tasarlanıyor. Bu çalışmalar, Ay'da kalıcı bir varlık oluşturmanın ilk adımları olarak görülüyor. NASA mühendisleri, Ay'ın zorlu koşullarına dayanıklı altyapılar kurmak için robotik araçlar ve otonom sistemler geliştiriyor. Böylece insanlığın Ay'da uzun süreli varlığı için temel taşlar döşeniyor.

Mars Sample Return Görevi İlerliyor

Mars'tan Dünya'ya örnek getirme planı kapsamında yeni adımlar atıldı. Perseverance'ın topladığı örnekler, gelecekte özel kapsüllerle Dünya'ya getirilecek. Bu örnekler, Mars'ın geçmişte yaşam barındırıp barındırmadığını anlamak için incelenecek.

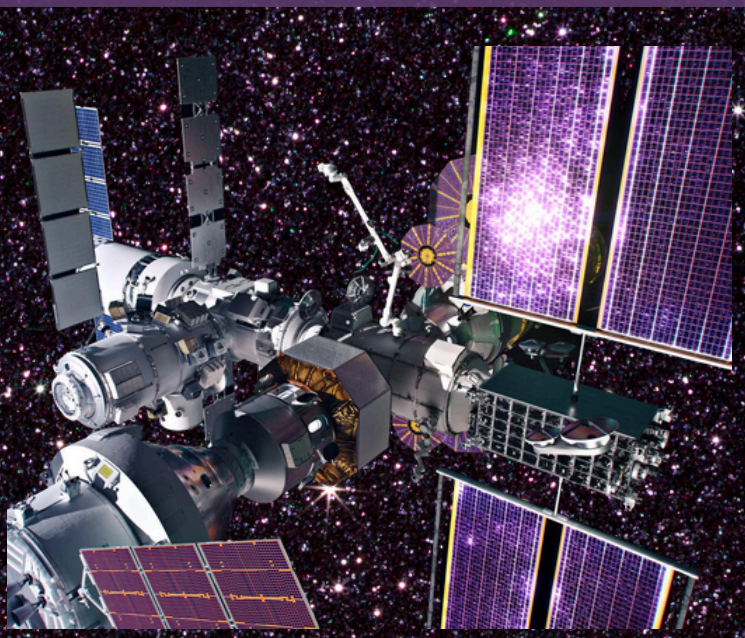
NASA bu görevle, insanlığın başka bir gezegenden getirdiği ilk örnekleri analiz etme fırsatını yakalayacak. Bu, bilim tarihinde çığır açacak bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Görev aynı zamanda mühendislik açısından da büyük bir sınav çünkü örneklerin güvenli şekilde Dünya'ya ulaştırılması için karmaşık bir lojistik zincir kuruluyor. Eğer bu görev başarıyla tamamlanırsa, Mars araştırmalarında yeni bir çağ başlayacak.

ISS'de Yeni Teknoloji Testleri

Uluslararası Uzay İstasyonu'nda astronotlar, yeni iletişim sistemleri ve enerji çözümlerini test ediyor. Bu çalışmalar, gelecekte Ay ve Mars görevlerinde kullanılacak teknolojilerin güvenilirliğini artırmayı amaçlıyor. Örneğin daha dayanıklı bataryalar, hızlı veri aktarım sistemleri ve astronotların yaşam destek üniteleri üzerinde denemeler yapılıyor. Bu testler, uzayda uzun süreli yaşam için kritik öneme sahip. Ayrıca ISS, yeni teknolojilerin denenmesi için eşsiz bir laboratuvar görevi görüyor. Burada elde edilen sonuçlar, gelecekteki derin uzay görevlerinde doğrudan kullanılacak.

Artemis IV İçin Hazırlıklar

Ay yörüngesinde kurulacak Gateway istasyonuna yapılacak Artemis IV görevi için hazırlıklar sürüyor. Bu görev, Ay'da kalıcı bir varlık oluşturma yolunda önemli bir adım olacak. Gateway, astronotların Ay'a iniş öncesi mola noktası olacak ve aynı zamanda Mars yolculukları için bir geçiş üssü görevi görecek.

Artemis IV, insanlığın derin uzay keşiflerinde yeni bir sayfa açmasını sağlayacak. NASA, bu görevle birlikte Ay'da daha uzun süreli araştırmalar yapmayı ve insanlığın derin uzay yolculuklarına hazırlık sürecini hızlandırmayı hedefliyor. Bu görev, Ay'da kalıcı bir üs kurma yolunda kritik bir basamak olarak görülüyor.

Expedition 73 Mürettebatı ISS'e Ulaştı

Kasım 2025'te Soyuz MS-28 kapsülüyle Uluslararası Uzay İstasyonu'na (ISS) yeni mürettebat üyeleri ulaştı. NASA'nın duyurusuna göre bu yolculuk, istasyondaki Expedition 73 ekibine yeni bilimsel katkılar sağladı. Astronotlar biyoloji, malzeme bilimi ve uzayda yaşam destek sistemleri üzerine deneyler yürütüyor. Bu görev, uluslararası iş birliğinin önemini bir kez daha gösteriyor; farklı ülkelerden gelen astronotlar aynı amaç için birlikte çalışıyor: insanlığın uzayda daha ileriye gitmesi.

Artemis Programında Yeni Testler

NASA, Kasım 2025'te Artemis programı kapsamında yeni testler gerçekleştirdi. Özellikle Space Launch System (SLS) roketinin motorları ve Orion kapsülünün entegrasyonu üzerinde yapılan denemeler başarıyla tamamlandı. Bu testler, Artemis II ve Artemis III görevleri için kritik öneme sahip. NASA mühendisleri, roketin dayanıklılığını ve kapsülün acil durum senaryolarındaki performansını doğruladı. Bu gelişmeler, Ay'a yapılacak insanlı görevlerin güvenliği açısından büyük bir adım olarak değerlendiriliyor.

Zeynep KART

BALİNALAR

Günümüzde çok sayıda balina çeşidi bulunmaktadır. Omurgalı hayvanlardan olan balinalar memeli hayvanlar grubuna girmektedir. Altmış beş milyon yıldır yaşayan balinalar okyanuslarda ve kuzey bölgelerde yaşamışlardır. Balinalar grubunda yaşayan doksan tür bulunur. Tatlı su yunusu olan beş türü hariç hepsi deniz ve okyanuslarda yaşar. Grup iki parvo takıma bölünmüştür: çubuklu balinalar (dişsiz balinalar) ve yunuslar ile muturları da barındıran dişli balinalar. Onların en tehlikeli türleri genellikle katil balinalardır. Katil balina türleri soydaşlarını öldürüp yerler.

Katil balinalar okyanuslarda bulunan bütün canlıları yiyebilirler. Katil balinalar, yunusların en büyük üyesi olarak bilinmektedir. Grönland Balinası ise dünyadaki en büyük ikinci balina türüdür. Grönland Balinaları yaklaşık seksen yıl yaşamaları ile bilinirler. Sırtları siyah karınları ise gri renkli olan Grönland Balinaları oldukça uzun yaşarlar. Beyaz Balinalar ise seksen kilo ağırlığa ulaşabilirler. Sırt yüzgeçleri olmayan Beyaz Balinalar çok yavaş yüzerler.

Balina Özellikleri Nelerdir?

Memeli canlılar sınıfına giren balinalar, deniz hayvanlarıdır. Bu takımın üyelerinin yaşayan en yakın akrabası su aygırıdır. Balinaların boyları yaklaşık 25 ile 30 metre arasında değişmektedir. Gövdeleri mekik şeklinde, ince uzun ve ortada kalındır. Ön uzuvları değişerek yüzgece dönüşmüştür. Arka uzuvları ise çok küçülmüştür, belkemiğine bağlı değildirler ve gövde içinde gizlidirler. Kuyrukları yatay olarak düzleşmiştir. Neredeyse hiç kılları yoktur ve kalın bir yağ tabakası ile soğuktan korunurlar. Grup olarak yüksek bir zekâ düzeyine sahiptirler. Ayrıca balinaların ağırlıkları da yaklaşık 150 tona ulaşabilir. En büyük deniz canlıları olan balinalar suyun kaldırma kuvveti sayesinde ağır gövdelerini taşıyabilirler. Taşıdıkları özellik nedeniyle balinalar memeliler sınıfına girmektedir. Yavrularını doğuran ve emziren balinalar diğer balıklar gibi yumurtlayarak üremezler. Balinalar sıcakkanlıdır. Ayrıca balığın vücut ısısı da suyun sıcaklığına göre değişiklik gösterebilirler. Balinalar akciğer solunumu yaptıkları için solungaçları ile solunum yapmazlar.

Dört Ayaklı Bir Balina

Balina çeşitlerinin özellikleri farklılık gösterebilir. Balinalar yaklaşık olarak altmış beş milyon önceden beri varlıklarını sürdürdüler. Genellikle okyanuslarda yaşayan balinalar dediğim gibi kuzey bölgelerinde ve kutuplara yakın yerlerde yaşarlar.
Ancak balinaların evrimi hakkında ipuçları verecek yeni fosiller hala keşfedilmekte. 2021 yılında, Mısır'ın Batı Çölü'nde bulunan fosil bir balinaya ait. Kafatasının çakal başlı antik ölüm tanrısı Anubis"e benzemesi nedeniyle Phiomicetus anubis diye adlandırıldı.
İskelet, Mısır'ın Fayum Çöküntüsünde bulundu ve Mansoura Üniversitesi'ndeki bilim insanları tarafından analiz edildi. Bölge şimdi çöl olmasına rağmen, bir zamanlar denizlerle kaplıydı ve günümüzde zengin bir fosil kaynağıdır.

Balinanın ilginç olan yanı ise 4 perde ayağa ve toynaklara sahip olması. Bilim insanları, dört ayaklı balinanın 42,6 milyon yaşında ve 3 metre uzunlukta olduğunu açıkladı.
Dört ayaklı balina, su samuru ve kunduzu andırmakta. Ayrıca yeni keşif hem kara da hem de denizde yaşayabilmektedir. Karada yaşayabilmeleri, parmak uçlarındaki küçük toynaklardan ve kalça ile uzuvlarının morfolojisinden anlaşılmakta. Kuyruk omurgasının özellikleri, yüzme sırasında önemli bir katkısı olduğunu gösterir.
Bilim insanları, balinaların evrimleşmesiyle ilgili ışık tutacak olan bu fosilin, günümüze kadar neredeyse hiç hasar görmeden ulaştığını söylüyor.

Efsanevi Deniz Canavarı

Bilim insanları tarih öncesinde yaşayan bir balinanın dev boyutlara ulaştığını kanıtlayan bir fosil buldu.
Doğa bilimleri dergisi Nature'da yer alan araştırmaya göre balinanın uzunluğu 17 metrenin üzerinde. 12 milyon yaşındaki balinaya su canavarı anlamına gelen "Liviyatan" adını veren uzmanlar, hayvanın zaman zaman başka dev deniz canlıları şiddetli mücadelelere giriştiğine inanıyor.
Leviathan, nesli tükenmiş bir ispermeçet balinasıdır. Morden ispermeçet balinalarına benzer bir dış görünüe sahiptir.

İlk kez Peru'da keşfedilen Livyatan fosillerinin yaş tayini gerçekleştirildiğinde, Livyatan'ların yaklaşık 13-12 milyon yıl önce Orta Miyosen döneminde yaşadıkları görülmüştür.
Hayvanın 3 metre uzunluğundaki kafatası, 12 milyon yıllık dip tortuları içinde, 2008 yılında bulundu.
Leviathan'ın dişleri günümüzde yaşayan Kadırgabalığı gibi canlılarınkilerden iki daha uzun ve geniş. Üstelik sadece alt çenesinde dişi olan çağdaşlarının aksine her iki çeneleri de dişlerle dolu.
Leviathan, muhtemelen dev balinalar da dahil olmak üzere çeşitli büyük deniz canlılarıyla beslenmiştir. Megalodon ile aynı dönemde yaşamış ve rekabet etmiş olabilir.
Uzmanlar yıllardır bu büyüklükte bir canlı bulunduğuna inanıyorlardı ancak söz konusu kafatasının bulunmasına dek bu konuda herhangi bir kanıt yoktu.
Bu türün soyunun ne zaman ve neden tükendiği kesin olarak bilinmiyor ancak iklim ve çevredeki değişikliklerle beslenme alışkanlıklarını değiştirmek zorunda kaldığı, bunun ışığında da türün giderek küçüldüğü düşünülüyor.

Bir Yalnızlık Hikâyesi

52 Hertz balinası, Pasifik Okyanusu'nda yaşayan ve alışılmadık derecede yüksek frekanslı ses çıkaran bir balina türüdür. 1980'lerin sonu, 1990'ların başından bu yana düzenli olarak izlenen türü belirlenememiş bir balinadır.
İlk keşfedildiğinde mavi balina ya da kambur balina olduğu sanılsa da çıkardığı 52 hertz şiddetindeki ses nedeniyle onun farklı bir tür veya melez olabileceği düşünülüyor. Diğer balinaların iletişim kurduğu 12-25 hertz aralığının aksine, 52 hertz frekansında ses üretir 52 Hertz, bu özelliğiyle kambur balina ile mavi balinadan ayrılmaktadır ve dünyada bu özellikteki ilk ve tek balinadır. Bu özelliği nedeniyle diğer balinalarla iletişim kurmakta zorlanan 52 Hertz'e kripto zoologlar "dünyanın en yalnız balinası" demiştir.

Diğer balinalara oranla ses düzeni sıklığı daha fazla, şiddeti daha yüksek, süresi daha kısadır. Okyanus bilimciler, yirmi yılı aşkın bir süre bu balinayı izlemiş, okyanustaki diğer balinaların birbiriyle genelde 17-18 hertz düzeyindeki sesle iletişim kurduğunu ancak 52 Hertz'in diğer balinalara oranla daha yüksek düzeydeki sesle iletişim kurmaya çalıştığını anlamışlardır. Onun bu özelliği, okyanus bilimciler tarafından kendisinin sağır olduğu yönünde yorumlanmıştır. Yirmi yılı aşan izleme ve incelemeler sonucunda kendisinin sağır olmadığı, 52 hertz düzeyindeki sesi yalnızlıktan çıkardığı fark edilmiştir. Diğer balina türleri anlaşabilecekleri düzeyde ses çıkarırken 52 Hertz, çıkardığı yüksek frekanstaki ses nedeniyle diğer balinalar tarafından fark edilememektedir. Balinanın çıkardığı bu ses, insanlar tarafından duyulabilecek kadar yüksektir. Yirmi yıldır Pasifik Okyanusu'nu terk etmediğinden kendisinin sağlıklı, melez bir balık veya türünün son örneği olup olmadığı anlaşılamamıştır.
52 Hertz, belgesele konu olmuş ve bilim insanlarının ilgisini çekmeye devam etmektedir. Türünün belirlenmesi için çalışmalar sürdürülmektedir.

İpek Liya ERGEN

Bilimkurguda Gelecek Tasavvufları ve Punk Akımları

Hiç geleceğin nasıl görüneceğini merak ettiniz mi? Teknolojinin baş döndürücü bir hızla ilerlediği, toplumsal kesimlerin arasındaki sınıf farkının arttığı, doğayla ilişkilerimizin yeniden gözden geçirildiği bir dönemde haliyle çoğu kişi en az bir kere gelecekteki yaşam tarzı, toplumsal gibi konular hakkında düşünüp belirli bir tasavvura varmışlardır. Fakat bu tasavvurlar herkese göre farklı olabilir ve bilimsel bir değer taşımaz. İşte tam bu noktada “punk akımları” adı verilen bilimkurgu alt türleri devreye girer. Bu akımlar, yalnızca teknolojik yeniliklerin değil, aynı zamanda toplumun, kültürün ve insanın gelecekte nasıl dönüşebileceğinin hayal gücüne dayalı modellerini oluşturur. Bu modellerin bazıları bize yüksek teknolojiyle çürümüş kentlerin iç içe geçtiği karanlık bir dünya verse de kimi zaman doğayla uyum içinde kurulmuş umut dolu bir düzen, kimi zaman da genetik müdahalelerin şekillendirdiği yeni bir insanlık tasavvuru karşımıza çıkar. Bu yazıda, geleceğe dair ihtimalleri bahsettiğimiz bambaşka açılardan yorumlayan punk modellerinden en meşhuru siberpunk, iyimser bir model olan solarpunk, biyoteknolojinin bir ürünü olan biopunk ;geçmişle geleceği aynı noktada buluşturmasıyla birbirine oldukça benzeyen dieselpunk, steampunk ve atompunk gibi akımları inceleyerek, modern bilimkurgunun geleceği nasıl hayal ettiğine odaklanacağız.

Siberpunk(Cyberpunk): Yüksek Teknoloji, Düşük Yaşam Kalitesi

Siberpunk, distopik ortamlarda toplum ve teknolojinin bütünleşmesini konu alan bir bilim kurgu alt türüdür. Görsel olarak neon ışıklar, dev holografik reklam panoları, aşırı kalabalık kent dokusu bize bu akımı çağdaştırmakla birlikte gerçek hayatta ve günümüzde Tokyo, Hong Kong gibi şehirler bize bu dokuyu bizzat hissettirmektedir. Genellikle "aşağılık ve yüksek teknoloji" olarak anılan siberpunk hikayeleri, toplumdaki baskıcılara (kapitalizmin bir ürünü olan ve genellikle her şeyi kontrol eden mega şirketler) karşı teknolojik araçlar (siber) aracılığıyla mücadele eden dışlanmışları (punk'ları) konu alır. Punk'lar bu şirketlere karşı aktif olarak mücadele etmeseler bile, yine de tamamen yüksek teknolojiye; bir nevi bilim kurgu filmlerinde gördüğümüz gelişmiş robotlar, otomatik sistemler ve ütopik yönetime bağımlı bir dünyada yaşamakla mücadele ederler.

Solarpunk: Ekolojik ve Teknoloji Arasında bir Uyum Arayışı

Solarpunk, doğa ve toplumun birlikteliğiyle, sürdürülebilir bir geleceği hayal eden ve gerçekleştirmeyi isteyen bir edebi ve sanatsal harekettir. “Solar", yenilenebilir bir enerji kaynağı olarak güneş enerjisini konu alır ve iklim değişiklinin sonun felaket olacağına dair görüşü reddederek iyimser bir gelecek vizyonunu temsil ederken, "punk" ise yine siberpunkakımında da olduğu gibi bir gelecek yaratmaya yönelik karşıt kültürü, kapitalist ve sömürgecilik karşıtı coşkuyu ifade eder ve geleceğimiz için en iyi vizyonlardan biri olduğu söylenebilir. Yine günümüzde ise Singapur gibi ülkeler bu tasavvura yatkındır.

Biopunk: Genetik Devrimin Teknolojiyle Birleşmesi

Siberpunk akımının bir koludur ancak bilgi teknolojisinden ziyade biyoteknolojinin etkilerine odaklanmaktadır. Çoğu zaman siberpunk'un karanlık atmosferine ayak uyduran biopunk etik tartışmaların konusu olarak genellikle genetik mühendisliğinin karanlık tarafını inceler ve biyoteknolojinin kötü tarafını temsil eder. “Mükemmel insan” yaratma saplantısıyla ortaya çıkabilecek cinsiyet eşitsizliğini biyoteknolojik müdahaleler üzerinden görünür kılar. Bu türde kadın bedeni, itaat etmek, hizmet etmek veya belirli amaçlara göre “tasarlanmak” üzere şekillendirilir ve böylece hem biyolojik hem toplumsal bir kontrol nesnesine dönüşür.

Dieselpunk: Savaş ve Endüstriyel Modernite

Dieselpunk, savaşlar arası dönemin dizel tabanlı teknolojisinin estetiğini, 1950'lere kadar uzanan geçmişin geleceğe dair hayal gücüyle şekillenen teknolojik tasavvurları (retrofütürizm) ve geleneksel anlatı düzenlerini sorgulayan, farklı tarzları bir araya getiren modern yaklaşım biçimleriyle birleştiren ve steampunk'a benzeyen bir türdür.

Steampunk: Buharın Gücü ve Viktoryen Dönemleri

Steampunk, eğer teknoloji bu kadar hızlı gelişmeseydi ve Sanayi Devrimi tüm hızıyla devam etseydi nasıl bir dünyada yaşardık sorusuna cevap verir. Buharlı makinelerin yaygın olarak kullanıldığı, 19. yüzyılda veya Viktorya Dönemi İngiltere'sinde geçen H. G. Wells ve Jules Verne'in romanlarında da olduğu gibi yenilikler içeren bir yine retrofütüristik olmasıyla dieselpunk akımına oldukça benzerdir.

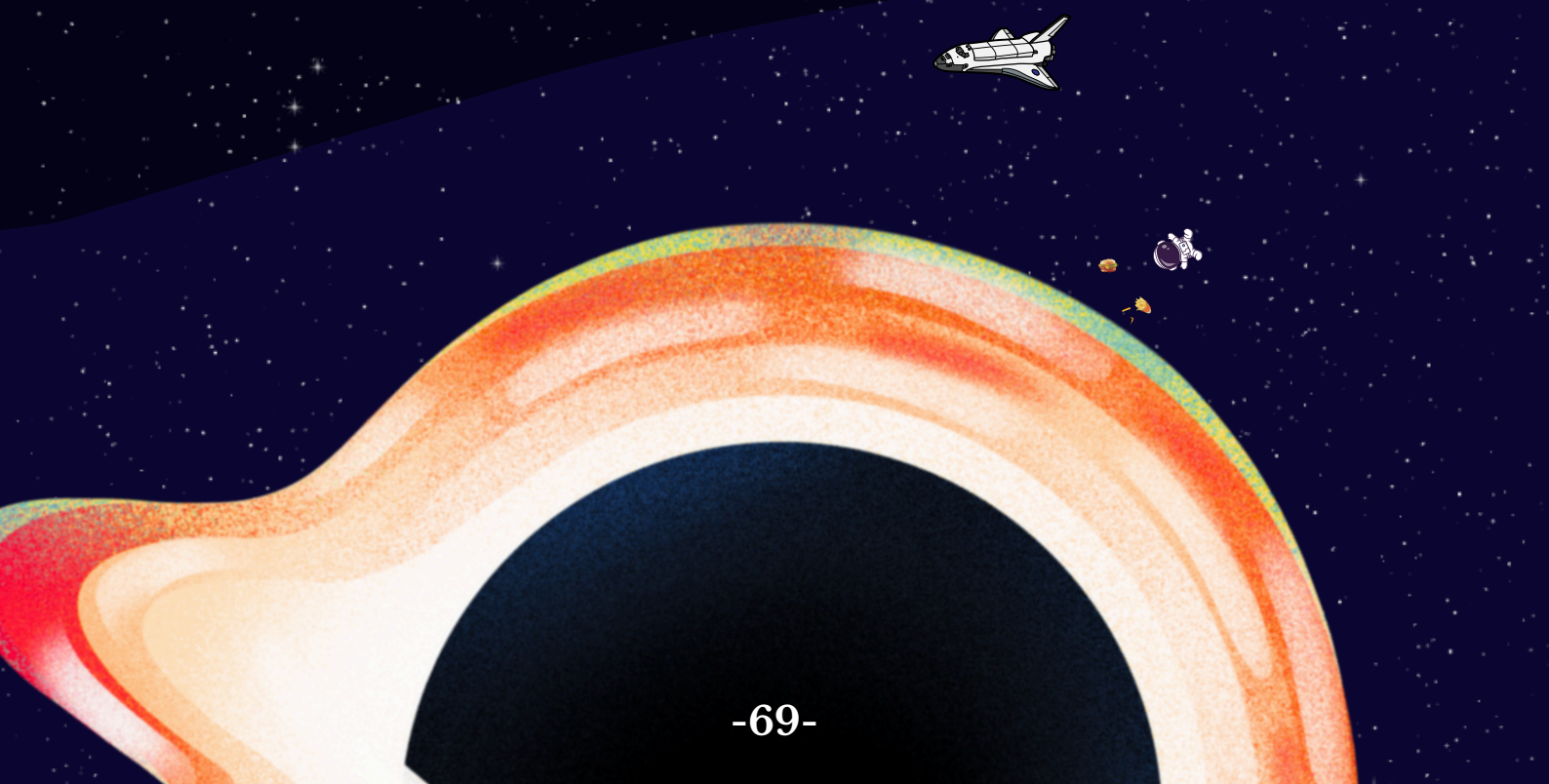
Atompunk

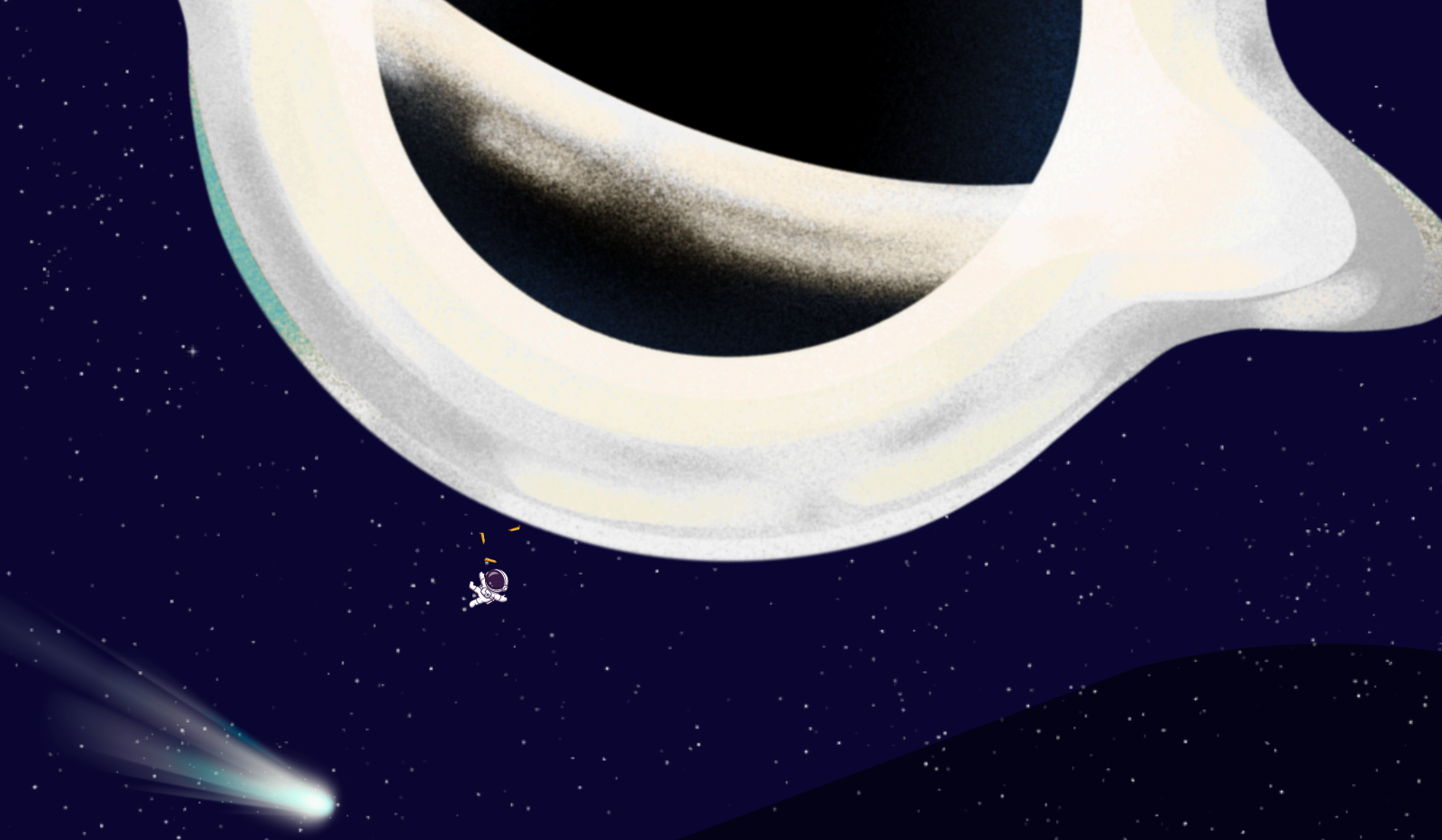
1950-60'lı yıllar, artık günlük hayatta bile kullanılabilen nükleer enerji, soğuk savaş, komünizm temalarını harmanlayıp işleyen yine retrofuturistik bir bilim-kurgu türüdür.

KARADELİĞİN AYKIRI KARDEŞİ:
AKDELİK

Akdelikler, çoğu kişinin bildiği ve merak ettiği, yine de hakkındaki bunca çalışmaya rağmen hala bizim için bir muamma olmaya devam eden o heybetli karadeliklerin -kısaca açıklamak gerekirse- matematiksel olarak zıttıdır. Bir şeyin zıttını anlatmadan önce olduğu durumu açıklamak, yani karadeliklerin asıl yapısını kavramak gerektiği düşüncesindeyim. Size karadeliklerle alakalı söyleyebileceğim en önemli şey, bu cisimlerin adının aksine bir delik olmayışıdır. Evet, karadelikler bir delik değil, onun yerine uzay-zamanda çok küçük boşluklara sıkıştırılmış muazzam madde yoğunluklarıdır. Uzayı Einstein'ın Genel Görelilik Teorisinden de yararlanarak küçük ipliklerle örülmüş bir kumaşa, uzayda kütleye sahip olan cisimleri de bu kumaş üstüne koyulan bilyelere benzetebiliriz. Bilyeler kumaşı kütleleri ile doğru orantılı olacak şekilde büker, üstünde belli bir eğim oluşturur. Genel Görelilikte uzay-zamandaki bu eğim kütle çekimi kuyusu olarak adlandırılır ve tahmin edebileceğiniz gibi bu kuyu karadeliklerde olay ufkunu geçtikten sonra ışığın bile kaçamayacağı bir derinliğe sahiptir. Karadelikleri oluşturan büyük yıldızlar Güneş'in üç katı kütlede olduğundan bu çekim o kadar kuvvetlidir ki çekirdek kendi içine düşerek tek bir nokta, yani tekillik haline gelir. Bu nedendendir ki karadeliklerin çekirdeklerinin sonsuz kadar yoğun olduğu düşünülüyor. Madde ve enerjinin büyük çoğunluğunun yer çekimsel tekillik denen oldukça küçük bir yerde toplandığını öğrendik, bu bölgede uzay-zaman sonsuzluğa doğru evrilir ve tüm madde yok olur. Peki, bu gerçekten doğru mu?

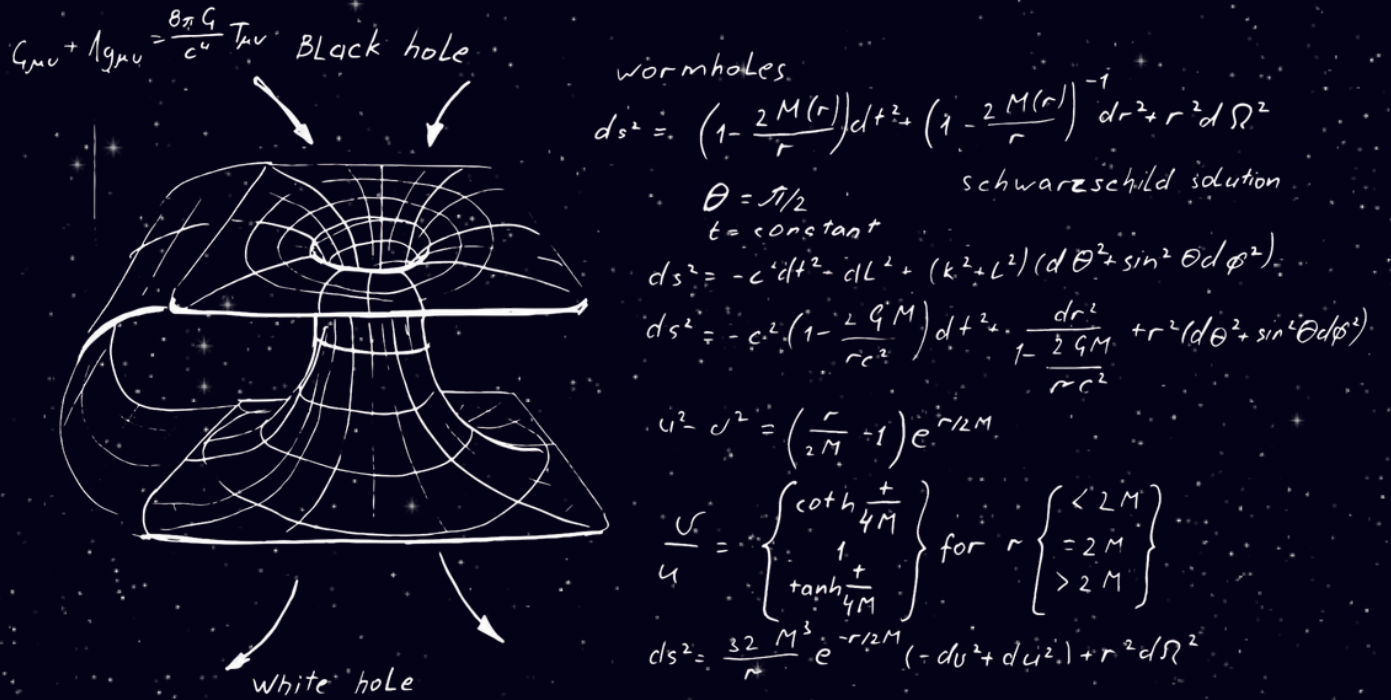
Bazı araştırmacılara göre madde, bu uzay cisminin içinde yaşamaya devam ediyor ve diğer taraftan dışarı çıkıyor. Burada karşımıza uzay-zaman dokusunun farklı noktalarını birbirine bağlayan tüneller, yani bilinen adıyla "solucan delikleri" karşımıza çıkar. Stephan Hawking, tekilliğin uyguladığı kütle çekim farkının etkisinden dolayı bir karadeliğin olay ufkunu geçecek olursanız bir nevi "spagetti" gibi uzayacağınızı söyler. Bir de buna teorik olan solucan deliği bilgilerimizi eklediğimizde sizin "spagettileşerek" girdiğiniz ve karadeliklerin merkezinde oldukları düşünülen solucan deliklerinde –bu esrarengiz "kapılarda"- çıkış noktasında yoğunlaştırılmış haldeyken, çıktığınızda normal bedeninize geri dönerek evrenin zaman ve/veya mekânsal olarak farklı bir bölgesine gideceğiniz düşünülür-bu teoride karadelik uzay zamanda gerçekten bir delik açar diye kabul edilir-. Solucan delikleri Einstein'ın Genel Görelilik Teorisi sayesinde mümkün olmuştur, yani teorik temelde mümkündür, fakat şu ana kadar varlıklarının ispatlanmaması ve ispatlansa bile insanların böyle bir yolculuktan gerçekten sağ çıkıp çıkamayacağı sorusu bir yana, buradaki en büyük problem "denge durumu problemi"dir. Bir solucan deliği açılabilecek olsa bile, inanılmaz hızlı bir şekilde kendi üzerine çökmesi beklenir. Bu probleme yönelik çözümler de sunulmamış değil ama bu çözümler de henüz keşfedilememiş negatif yoğunluğa ve büyük bir negatif basınca sahip egzotik parçacıkların var olmasını gerektirmektedir. Eğer bu parçacıklara evrende rastlanırsa, solucan delikleri de daha olası bir hale gelebilir. Her şey iyi güzel ama, bu solucan deliklerinin asıl konumuz olan akdelikler ile alakası tam olarak nedir?

Bunun cevabı için solucan deliklerinin tarihçesine bakmak gerek. Ludwig Flamm, 1916 yılında solucan deliklerini ilk ileri süren fizikçidir. Flamm, Genel Görelilik Teorisi denklemlerini incelerken "akdelik" adını verdiği, karadeliklerin tam tersi özelliğinde bir gök cisminin teorik olarak mümkün olabileceğini fark etmiştir ve bir akdelik ile bir karadelik arasında köprü kurulabileceğini düşünmüştür. 1935 senesinde Albert Einstein ve Nathan Rosen Genel Görelilik Teorisini kullanarak bu fikri genişletmişlerdir ve Einstein-Rosen Köprüsü adı verilen solucan deliği teorisini geliştirmişlerdir. İkili ayrıca, uzay ve zamanın temelde birbirine bağlı olduğunu, solucan deliğinin içinden seyahat etmenin bizi sadece uzak bir yere götürmeyeceğini, bizi başka bir zamana bile götürebileceğini göstermiştir. Bu bakımdan akdelikler, karadeliğe düşen bir maddenin solucan delikleri aracılığıyla evrenin başka bir yerinde yeniden ortaya çıktığı noktalardır. Bildiğimiz üzere karadelik yoğun bir kütle çekim gücüyle ışık dahil her şeyi içine çekerken akdelikler ise tam tersine maddeyi resmen iter, içine hiçbir madde giremez, bu nedenden dolayı matematiksel olarak "anti karadelik" olarak bilinir. Örneğin karadelikler nasıl maddeyi ışıktan hızlı yutuyorsa akdelikler de maddeyi ışıktan hızlı olacak şekilde dışına püskürtüyor.

Ludwig Flamm ve Albert Einstein

Buraya kadar anlattığım o "bilimkurgu" filmlerini aratmayan teorilerden sonra hayallerinizi biraz suya düşürmem lazım: Akdelikler aslında fizik yasalarına aykırı. Hem de neredeyse tüm fizik yasalarını kapsayan ve evrenin en temel özelliği olarak kabul ettiğimiz Termodinamik yasalarına. Nedir peki bu yasa? Kısaca, entropinin –enerjinin işe dönüşemeyen kısmının- ya sabit kalması ya da artması gerekir fakat akdeliklerde dışarıya sürekli madde verildiğinden entropi azalır ve bu durum yasaya uymaz. Ayrıca, akdelikler fiziksel olarak pek kararlı sayılmazlar. Çünkü eğer akdeliklerin içlerindeki her şeyi dışarı püskürttüğünü doğru kabul edersek akdeliğin uzay-zamanda tamamen izole olması gerektiği şartını da kabullenmiş oluruz ve bu evrende neredeyse imkansız denilecek bir durumdur, zira evrende boşluk bile tamamen boş değildir; içinde radyasyon, kozmik arka plan fotonları ve yerçekimi etkisi vb. bulunur. Bununla birlikte en ufak bir parçacık akdeliğe yaklaşırsa çözüm çöker. Genel Görelilikteki hesaplamalar şunu gösterir: Akdeliklerin zaman tersine simetrisi –ki bir fizik denkleminin t→-t dönüşümünde de aynı şekilde çalışması demektir ve akdeliklerin tersi yapısı olan karadelikleri temsil eder- sadece tam boşlukta kararlıdır ve bir foton, toz, atom, hatta çok uzaktaki bir cismin yerçekimi etkisi bile akdeliğin matematiksel yapısını bozar. Sonucunda kararsız akdelik hemen karadeliğe dönüşür.

Solucan deliği bağlantısı da kararsızlığını arttırır. Matematikte birçok akdelik çözümü, karadelikle bir Einstein–Rosen köprüsü -solucan deliği- ile bağlantılıdır. Fakat solucan delikleri normal madde ile hemen çöker, sadece "egzotik madde" varsa yaşayabilir, ama böyle bir madde bilinmiyor. Bu durumda solucan deliği çökünce akdelik kısmı da çöker. Yani akdeliklerin zayıf ihtimal görülmesinin sebeplerinden biri de, solucan deliklerinin kendisinin neredeyse imkansız olmasıdır. Üstelik henüz hiçbir gözlem akdeliklere kanıt göstermedi. Bu yokluğun nedeni, büyük ihtimalle akdelikler oluşsa bile kararsız oldukları için hemen karadeliğe dönmüş olmalarıdır. Buna eklemek gerekirse, 1970'lerde yaptığı çalışmalarda Stephen Hawking, bir kara delik veya bir akdeliğin çevresiyle ısı dengesindeyken saldığı ve emdiği radyasyonun eşit olduğunu, yani birini öbüründen ayırmanın imkânsızlığını gösterdi. Bir başka deyişle, karadelik sandığımız bazı objeler aslında gizlenmiş birer akdelik bile olabilir. Ama bu çok özel bir durum. Ünlü fizikçi Stephen Hsu, izole olduklarında yani karadeliklerle ısıl dengede olmadıklarında akdeliklerin nasıl davranacaklarını inceledi. Yaygın teoriyse karadeliklerin zamanla Hawking Işıması formunda madde salınımı yaparak buharlaştıklarıdır. Oysa akdelikler evrende izole oldukları zaman ne madde emilimi ne de salınımı yapabilirler. Bu durumda madde salınımı yapamayan bir akdeliğe ne olur? Hsu'ya göre çok etkili bir ışıma yaparak patlarlar ve büyük bir enerji açığa çıkarırlar. Büyük olasılıkla, onları gözlemleyecek teknoloji ve aletleri geliştirmemizden çok önce benzeri ışıma yaparak yok olacaklarını düşünmüştür.

Evren genişlemeye devam ediyor ve büyük patlama devam ediyor. Evrene dışarıdan bakabilseydik büyük patlamayı bir akdelik olarak götürebilirdik, sonuçta bir akdeliğin sürekli madde püskürtmesi ve evrenin de sürekli genişlemesi olayı tam olarak zıt sayılmaz: Gözlemlenebilir evrenin dışındaki galaksiler bizden ışıktan hızlı uzaklaştıkları ve akdelikler de ışıktan hızlı madde püskürttüğü için evrene dışarıdan baksaydık onu bir akdelik olarak görürdük. Ne kadar hakkındaki çoğu şeye şüphe ile yaklaşılsa bile yine de akdelikler, yerçekimi kuramlarının sınırlarını test etmek, zaman simetrisi üzerine yeni tartışmalar açmak ve kuantum kütle çekimi teorilerine ışık tutmak açısından büyük değer taşımaktadır. Bundan dolayıdır ki astrofizikçilerin ve fizik sevenlerin kalplerinde ve meraklı beyinlerinde yer edinmiştir. Zaten fizik de tam olarak bu değil midir? Şüphe etmek ve evrenin "kurallarının" sınırlarını zorlamak...

Beril Sarı

Yıldızlar Arasından Gelen Misafir: 3I/ATLAS

Güneş Sistemi ile Samanyolu'ndaki cisimleri, gök adamızın kütle merkezi etrafında dolanır. Bu hareketleri sırasında gök cisimleri zaman zaman birbirlerine yaklaşabilir, bir gök cismi başka bir gök cisminin kütle çekim alanına girebilir veya kütle çekim etkisiyle bağlı olduğu gök cisminin yörüngesinden kurtulabilir. Ayrıca yıldızlar ve yıldız sistemleri arasındaki mesafeler çok büyük olsa da başka yıldız sistemlerindeki gök cisimleri çarpışmalar ya da dinamik etkileşimler sonucu kendi sistemlerinden yıldızlar arası ortama savrulabilir.

Güneş sistemimize yıldızlararası ortamdan geldiği kanıtlanan ilk gök cisimleri, 2017 yılında keşfedilen 1/I Oumuamua ve 2019 yılında keşfedilen 2/I Borisov'dur. Geçtiğimiz günlerde bunlara bir yenisi daha eklendi: 3I/ATLAS. NASA tarafından finanse edilen ATLAS (Asteroid Terrestrial-impact Last AlertSystem) teleskopu tarafından 1 Temmuz 2025 tarihinde Şili'deki Río Hurtado'datespit edildi.

Yapılan gözlemler, cismin Güneş'in çekimine bağlı kalmayacak kadar hızlı hareket ettiğini ve hiperbolik bir yörüngeye (kapalı bir yörünge izlemeyen) sahip olduğunu gösterdi; bu durum, cismin yıldızlararası uzaydan geldiğini ve yolculuğuna devam edeceğini kanıtladı. Hatta 3I/ATLAS'ın yörüngesinin, şimdiye kadar Güneş Sistemi'nde gözlemlenen cisimler arasında, dinamik olarak en uç yörüngelerden birisi olduğu kaydedilmiştir.

Gökbilimciler, teleskop gözlemlerine dayanarak 3I/ATLAS'ı bir kuyruklu yıldız olarak sınıflandırdı. Çünkü 3I/ATLAS, aktif olduğunu gösteren buzlu bir çekirdeğe ve Güneş'e yaklaştıkça onu çevreleyen parlak bir gaz ve toz bulutu olan komaya sahip. Hubble Uzay Teleskobu (HST) ile 21 Temmuz 2025'te yapılan gözlemler, kuyruklu yıldızın katı, buzlu çekirdeğinden çıkan gözyaşı damlası şeklinde bir toz kozası olduğunu ortaya koydu.

Boyutu tam olarak bilinmemekle birlikte 20 Ağustos 2025 itibarıyla HST gözlemleri, çekirdeğin çapının 440 metreden az ve 5,6 kilometreden fazla olmadığını gösteriyor. Öte yandan bazı tahminler, 10 kilometreye kadar büyük olabileceğini öne sürerek bu beklenmedik büyüklüğün yıldızlararası nesne popülasyonunun daha büyük cisimleri içerebileceğini düşündürmektedir.

Astronomi uzmanları, 3I/ATLAS'ın uzak bir yıldız sisteminin doğuşu sırasında oluştuğuna ve milyarlarca yıldır yıldızların arasında dolaştığını belirtiyor. Ayrıca şu ana dek karşılaştığımız en eski kuyruklu yıldız da olabilir. Bir çalışmaya göre yaşı yedi milyar yılın üzerinde, yani 4,6 milyar yıl önce oluşan Güneş Sistemi'nden daha yaşlı. Oxford fizik bölümünden astrofizikçi Prof. Linott, "Bu da galaksinin geçmişindeki daha eski dönemler hakkında bir şeyler söylediği anlamına geliyor," diyor. Kuyruklu yıldız, Samanyolu galaksisinin merkezinde yer alan Yay Takımyıldızı yönünden geldi.

Bu kuyruklu yıldızın dikkatleri üzerine çekmesinin nedeniyse, 3I/ATLAS Güneş'e doğru yolculuğu sırasında ısınırken, sadece yerçekiminin etkisiyle kazanması beklenenden daha büyük bir ivme kazanmasıydı. Eski Harvard astronomi bölümü başkanı astrofizikçi Prof. Loeb de "teknolojik bir roket motorunun" ivme kazandırmış olabileceğini söyleyince, manşetlerde ve internetteki paylaşımlarda bir uzaylı karargâh gemisinden bahsedilir oldu.

Fakat Prof. Lintott, kuyruklu yıldız ölçümünde uzman çok sayıda bilim insanının 3I/ATLAS'ın "gaz çıkışı" diye tanımlanan sürecin sınırları içinde hızlandığını söylediğini belirtiyor. Gaz çıkışı, kuyruklu yıldızın ısınmasıyla katı buzun gaza dönüşmesi ve bunun da itici güç veren bulut ve toz kümeleri yaratmasıdır. Aslında 3I/ATLAS, çok aktif bir görüntü veriyor. Bir kuyruklu yıldızdan çıkan toz genelde ışığı yansıtıyor ve Güneş'e yaklaştıkça daha da parlıyor. 3I/ATLAS da çok hızlı parladı.

Ayrıca kırmızıya çalan renginin maviye dönüştüğü de belirtiliyor ve bu durumu da dışarıdan bir enerji kaynağı teorilerini tetikledi. Bilim insanları hâlâ bunun nedenini bulmaya çalışıyor ama çok sayıda doğal

açıklama olduğunu da vurguluyorlar. Prof. Lintott, hızla parlamanın, "kuyruklu yıldızda çok fazla buz olduğunu gösteriyor olabileceğini" söylüyor. Renk değişimi ölçümden kaynaklanan bir durum değil de gerçek olsa bile bu, kuyruklu yıldızın değişen kimyasını gösteriyor olabilir. Prof. Lintott, "Gerçekten yapmak istediğimiz şey, kuyruklu yıldızın iç kısımlarının tam olarak nelerden oluştuğunu bulmak," diyor.

Sonuç: Samanyolu'ndan Bir Milyarlar Yıllık Misafir

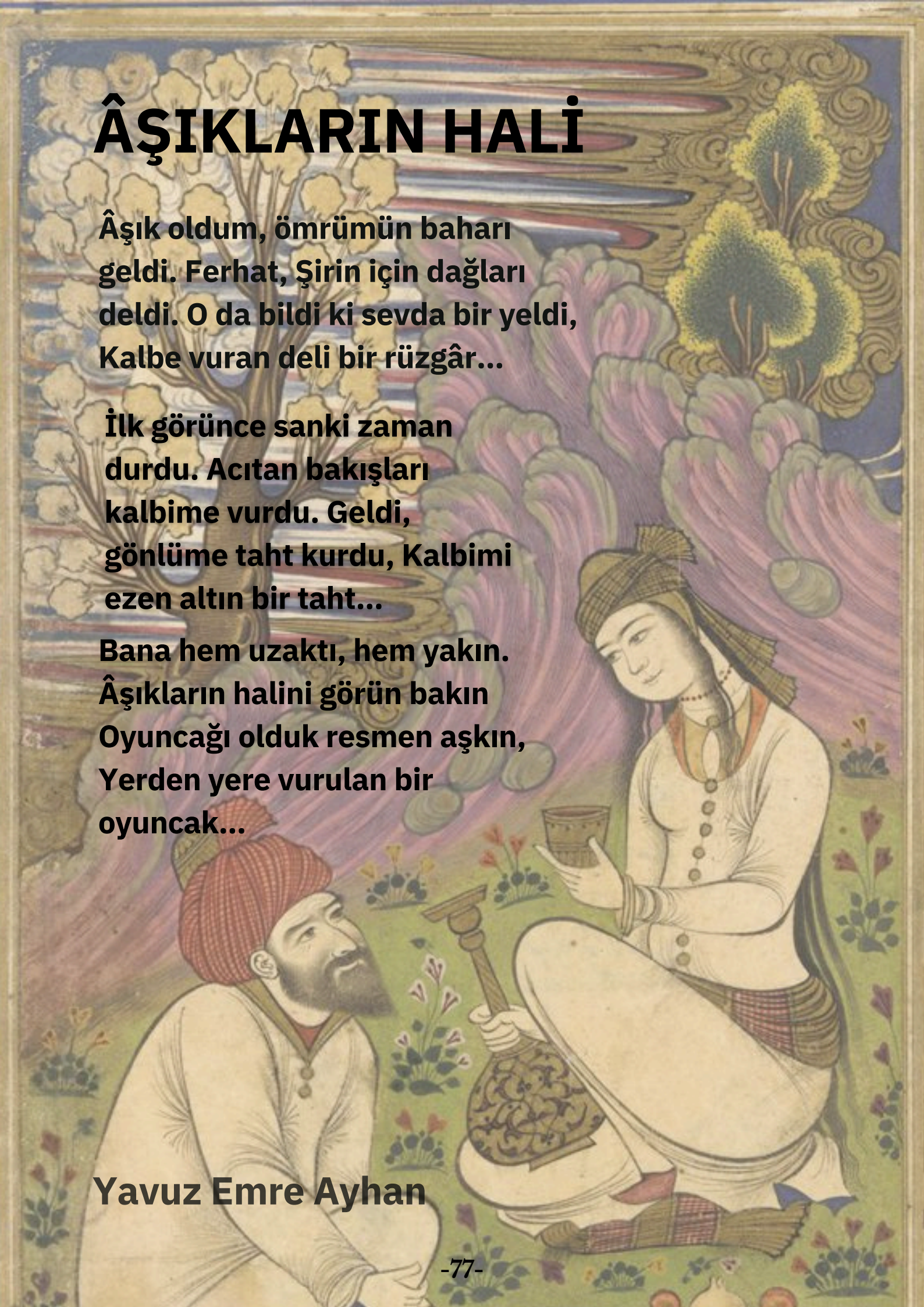
3I/ATLAS kuyruklu yıldızı, Güneş Sistemi'ne yıldızlararası ortamdan gelen üçüncü kanıtlanmış cisim olarak astronomi dünyasında büyük bir heyecan yaratmıştır. 4,6 milyar yıllık Güneş Sistemi'nden bile yaşlı olduğu düşünülen ve tahmini yaşı yedi milyar yılın üzerinde olan bu gök cismi, Galaksimizin erken dönemlerine dair önemli ipuçları taşıyor. Gözlemlenen aşırı hiperbolik yörüngesi ve beklenenden büyük ivmesi (gaz çıkışı olarak açıklanmaya çalışılsa da) bilim insanlarının odak noktası haline gelmiştir. Boyutları ve hızla değişen rengi üzerindeki tartışmalar devam ederken, 3I/ATLAS, yıldızlararası nesnelerin yapısı ve popülasyonu hakkında bildiklerimizi yeniden gözden geçirmemizi sağlamaktadır. Gökbilimcilerin temel hedefi, bu kuyruklu yıldızın iç kimyasını çözerek hem Güneş Sistemi dışındaki oluşum süreçlerini anlamak hem de Galaksimizin daha eski dönemlerine ait gizemleri aydınlatmaktır.

ÂŞIKLARIN HALİ

Âşık oldum, ömrümün baharı
geldi. Ferhat, Şirin için dağları
deldi. O da bildi ki sevda bir yeldi,
Kalbe vuran deli bir rüzgâr...

İlk görünce sanki zaman
durdu. Acıtan bakışları
kalbime vurdu. Geldi,
gönlüme taht kurdu, Kalbimi
ezen altın bir taht...

Bana hem uzaktı, hem yakın.
Âşıkların halini görün bakın
Oyuncağı olduk resmen aşkın,
Yerden yere vurulan bir
oyuncak...

Yavuz Emre Ayhan

SOLMUŞ ÇİÇEK

Aşkını kalbimde taşıyorum,
Kor alev içinde yaşıyorum.
Unuttum özümü, benliğimi
Sensiz ömre şaşıyorum.

Böyle ömür geçer mi bilmem.
Dertsiz zamana asla gelmem.
Gönlümün ak papatyasısın,
Seni hayatımdan asla silmem.

Sen dağlarda bir kelebek,
Ben ise solmuş bir çiçek.
Kelebeksin ya, doğanda var;
Solmuş çiçeğe gelmemek.

Yavuz Emre ALYHAN

Bir Sabah Uyandığımda

Bir sabah uyanınca gördüm
güneşi,

İçimi ısıttı sıcacık ateşi.
Kucakladı tenimi bir lodos,

Yaladı yüzümü, gözlerimi.

Kalktım yataktan, dışarı
çıktım.

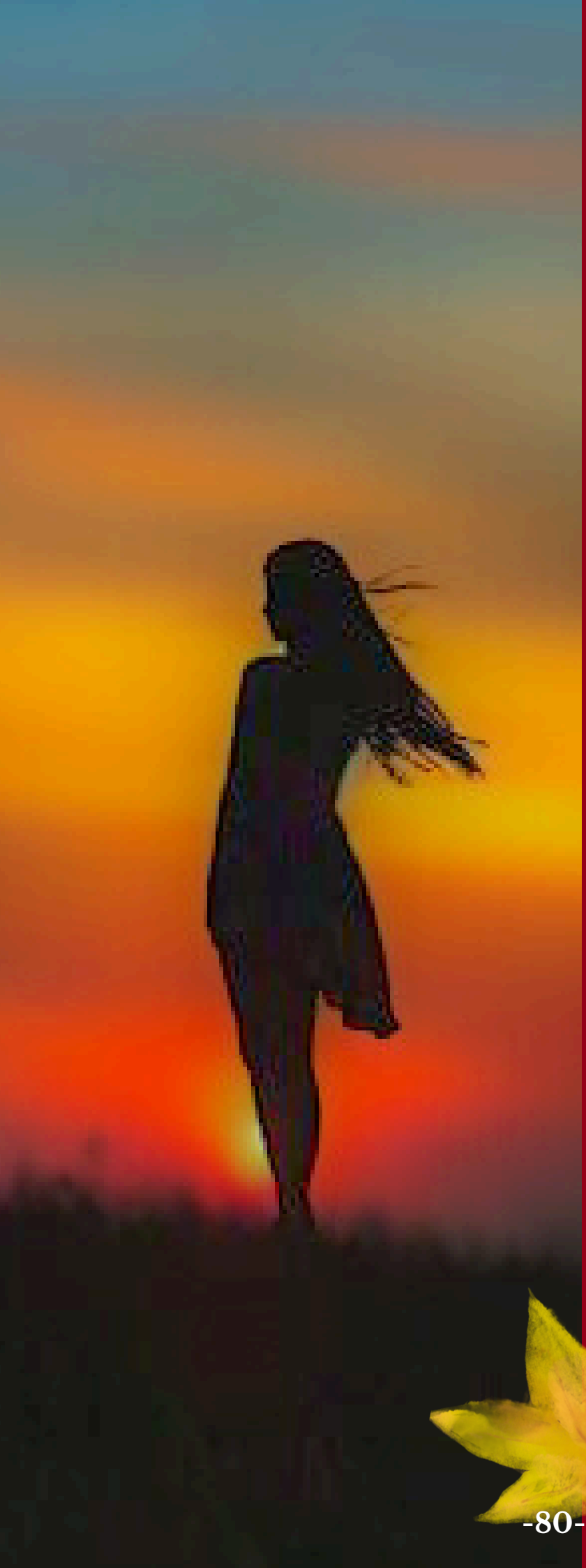
Bastım toprağa, ayağımı
üşüttü.

Ufka baktım, gördüm yine
güneşi,

Epey gülünçtü bana
gülümseyişi

Gülünç olmayan ne olabilir ki?

-Ata Deniz Utku

Bilemedim

Ben senle ne hayaller kurdum,
Ne güzel planlar yaptım, durdum.
Ama asıl yaşananlara kördüm,
Meğer her şey yalanmış, bilemedim.
Ben safmışım meğer sen akıllı,
Gerçeklerin üstünde ipek halı.
Benim yaşadıklarım çok acıklı,
Çok kötü biriymişsin, bilemedim.
Bu garip kahrından ağlar,
Âşıkları kedere felek bağlar.
Bazı âşıklar var, aşar dağlar.
Ama her şey boşadır, bilemedim.

Yavuz Emre Ayhan

Vatanım İçin

Değilsin öbürleri gibi,
Bayrağında bile tarih...
Şehitler hep dedi ki:
Vatanım için değdi!

Ne bereketli toprak
Kıtalararası köprüye bak!
Yüzyıllardır korur onu cesur alay,
Her karışında saklı bir destan, yay...

Bir hilal uğruna verildi canlar,
Kimileri belki arkalarından ağlar!
Düşman örmüş çelik ağlar,
Bu millet hepsini söküp atar!

Bu milletin yüreği çeliktendir,
Zorluklara direnir her bir fikir
Kurtuluş Savaşı büyük örnektir
Düşsek de ölmeyeceğimize dair

Ne fedalar yapıldı vatan uğruna.
Bir fikir var hepsinin ardında.
O da şöyledir aslında:
Vatanım için değdi!

Deniz Burak Bayraktar

En Uzak İstanbul

Geçen vapurların köpüklerine
döküldü hayallerim,
Çaresizce sokağın ucunda ararken
ellerim,
Seni sorardım o güzide eserlere.
Sadece seni sorarım o estikçe esen
yele,
Sorarım ama bulamam, yine de
ulaşamam.

Aşka yakın olup elleri uzak olan,
Gözleyip de kavuşamayan
bakışların sahipleri,
Yer edindi ruhumda.
Bir de sen,
Sen ve gözlerinde kalbimi
sakladığımı bilmeyen
En uzak İstanbul...

Beril Sarı

EYLÜL

Eylül, eylül, ahh eylül;
Anneden, babadan, kardeşten gurbete uçuşan mevsimi,
Çocukluğumun hüzün hazanı,
Kalabalıklar arasında yalnız kalışımın lahzası,
Ruh sıkan rüzgarların esintisi,
Alaca günlerin habercisi,

Lakin bir umuttur eylül;
Susuz toprakların, canların, bin bir çeşit mahlukatın
Umududur.
Lakin bir umuttur eylül;
Evladı için Ya Şafi diyen annenin, babanın
Umududur.
Akşama kadar evlatlarının kokusunu özleyen babanın
Umududur.
Lakin bir umuttur eylül;
Dumansız kalan evlerin, köylerin, şehre gizlerin
Umududur.
Lakin bir umuttur eylül;
Hayal kurup da hayalleri gerçekleşen izzet-i nefislerin
Umududur.

Eylül, eylül, ahh eylül
Hüzün ve umut mevsimi eylül

İzzet Dalgıç

Kimim Ben ?

Zor geçmiş son birkaç ay onun için,
Seneler geçse de dünyaya gelişinin üzerinden.
İnsanlar onun için “gelip geçer” derler
Beyin sormaya devam eder,
Kimim ben?

Acılar, neşeler, hayal kırıklıkları, düşüncelerle...
İşte, onun hayatı hep böyle geçti.
Kendi zihninden korkup kaçtığı günlerle...
Hep dimdik durdu, duygularını bastırdı, aradan zaman geçti.
Kalp sormadan edemedi yine de kendine,
“Kimim ben?” diye.

İçinde fırtınalar koparken,
Kafasındaki labirentten çıkmaya çalışırken,
Kaçırdı hayatın, zamanın akışını.
Geriye dönüp baktığında ise
Gördü aslında bu fırtınalar sırasında kendini kaçırdığını.
Ruhu sormadan edemedi yine de,
“Kimim ben?” diye.

Kaç ay oldu ruhunu, benliğini kaybedeli, kim bilir?
O hep başkalarını kendinden üstün tuttu, hiç dönüp bakmadı kendisine.
Belki de aynadaki yansımasına daha dikkatli baksaydı, sorsaydı “Bu kimdir?”
O zaman kaybolduğunu fark eder, sorardı “Neredesin?” diye.

Zeynep Sare Şimşek

KÜLLERDEN CUMHURIYETE

Bir millet uyandı küllerinden,
Yol aldı Atatürk'ün gösterdiği
yoldan.
Egemenlik milletindir, dedi;
Cumhuriyet doğdu gönüllerinden.

Kadın, erkek eşit oldu zamanla,
Bilimle sanat yayıldı damarlarında.
Halkın sesi duyuldu nihayet,
Özgürlük yeşerdi yuvada yurtta.

Bayraklar dalgalanır gökyüzünde,
Şehitlerin ruhu var bayrağın
özünde.
Cumhuriyet bizim için büyük
değer,
Yaşatmak hepimize görev!

-ZEYNEP KART-

ZAHİR

Gün yeni ağarmışken,
Ben ise avare avare;
Dolanırken bomboş yılgın sokaklarda;
Uçuşuyordu düşlerim Tanrı yalanlarında.

Sessizliğin içinde bir kara bulut gördüm
İlk kez hürdüm, sanrıydı.
Ben sadece kördüm.
O kara bulutlara bile bile yürüdüm.

Yürüdüm, yürüdüm varana dek o limanlara.
Silahı ilahi, kendisi ise bir hayli
Zalimdi adını soranlara.
Ben yürüdüm, o son limanda çürümüş martılarla.

O martılar ki, göklerden haber taşır,
Geçer yıllar hatta birkaç asır.
Haberin ağırlığında ezilen martılarsa
Çürür kalpleri, masumiyetleri kendilerine ağır.

Ağır, ağır ya sadece onlara mı?
Kim bu ateşe düşüp de yanmazdı!
Ne ağaçlar bu şer ile soldu, sarardı;
Yazgı bile köle idi olanlara karşı.

Nafile ömrünün sonuna gelen martılar
Haykırdılar semaya, taşacak deryadan sular!
Bu kara ölümdür, bulacak elbet sizi;
Bizim çığlıklarımız ancak masum birkaç dizi.

Kim isterdi inanmak zavallı olduğuna
Dünya mülkü peşinde lokmalar saydığına
Kahrolsan neye yarar bunlara kandığına
İş işten, ben benden geçmiştim çoktan bu zamanlarda.

Kömürden, kabuslardan doğma bir ulak uyandırdı beni
Sordu, nedir bu hale düşüren seni?
O konuştukça duyduğum çığlıklar sonunda beni yendi
Yerimde sıradağlar olsa, hepsini yere serdi.

Artık hem kör hem de sağırdım
Diz çöküp yalvardım göklere sarıldım.
Kor gökler yaktı bağrımı
Yedi kat çakıldım, toprağa sığındım.

Battıkça battım yerin yedi katında,
Dün bugün oldu, bugün yarında.
Beliriverdi bir duru su zalim sanrımda
Son bir takat buldum, ayağa kalktım.

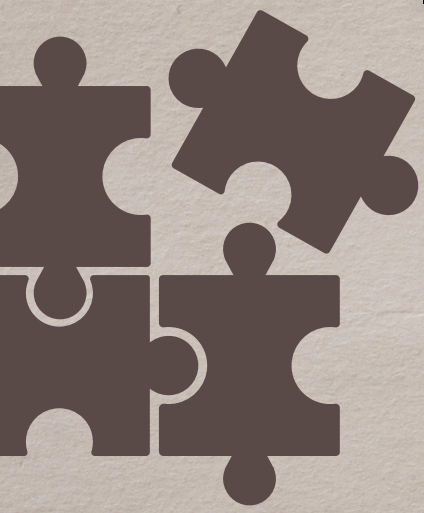
Vardım yanına son canımla kanıp düşüme
Avuçlarımdan kaydı hain kara toprak
Kaldırdım başımı, baktım kör göğe ağlayarak
Kalmadı mı bu dünyada bana yer saklanacak?

Birden düşüverdi göğün ateşinden bir parça köz
Yeltendim bir hadsizlikle etmeye iki derme çatma söz
Çakıverdi bir şimşek, bağladı dilimi
Nihayet geldi sonum, o kara bulut bana da indi.

Gömüldüm ihanetine zihnimin parçalarının
Bir ömür koştum peşinden kurnaz sanrılarımın
Öğrendim boşuna olduğunun zafer kaygılarımın
Bu dünya bana öğretti;
Beden yitti, can gitti, benim de yolum bitti.

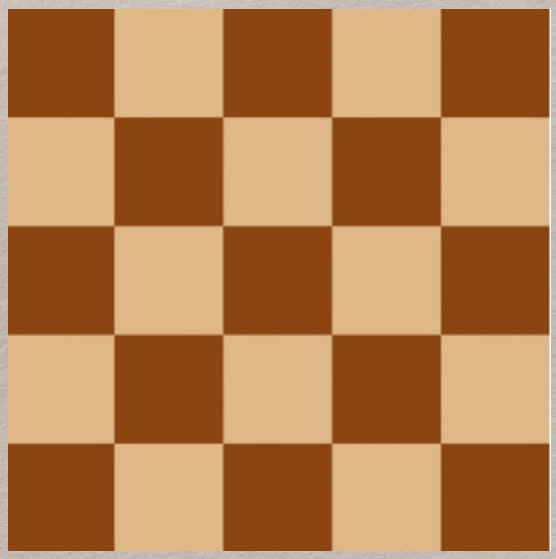
Ecrin Erbay

-Bulmacalar-

- 1-Gerçekliği olduğu gibi yansıtmayı amaçlayan akım.
- 2-Sözcüğün gerçek anlamının dışında kullanılması.
- 3-" Semaver" ve Burgaz Adası öyküleriyle tanınan yazar.
- 4- Olayları okura aktaran kişi /konum.
- 5-Dize sonlarındaki ses benzerliği.
- 6-Varoluş temalı eserleriyle tanınan modern yazar.
- 7-Yazarın kendine özgü anlatım biçimi.
- 8-İki şey arasında ilgi kurma sanatı.
- 9-Duygusallığı ve bireyselliği öne çıkaran akım.
- 10-Bir metindeki olayların sıralanış biçimi
- 11-Divan şiirinde kullanılan ölçü.
- 12-Görsel bir etki yaratma amacıyla ayrıntılı anlatım
- 13-Klasik Türk şiir geleneği.
- 14-Simgeler aracılığıyla duygu ve çağrışım yaratmayı amaçlayan akım.
- 15- Bir nesneyi, kişiyi ya da ortamı ayrıntılarıyla anlatma.
- 16- "Huzur"un yazarı.
- 17- Dizedeki hece sayısına dayanan ölçü.
- 18- Söylenenin tersini kastetme sanatı.

-Bulmacalar-

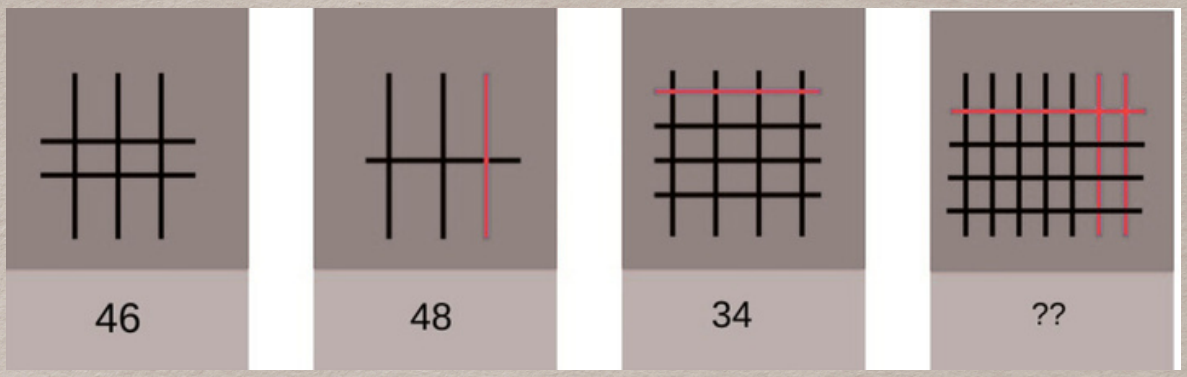
5x5'lik satranç tahtasında eşit büyüklükte öyle dört bölge oluşturunuz ki:

- Bölgeler aynı şekle sahip olsun,
- Bölgeler en büyük alana sahip olsun,
- Her bölgede bir beyaz, bir siyah piyon bulunsun.

5	1	6			3	4	2	
7			2		4		8	
	2	8	5	7				1
1			3	6			4	
2	3						7	6
				9	1	3		
	4				7	5	6	
3		1				2		
	8				9			3

Yandaki "Sudoku Bulmacası'nda" boş kutucukları 1'den 9'a kadar sayılardan birini yazarak doldurunuz. Ancak bu sayıları öyle yerleştirin ki:

- Her sütunda her sayıdan birer tane bulunsun,
- Her satırda her sayıdan birer tane bulunsun,
- Büyük karenin içinde bulunan her küçük karenin içinde her sayıdan birer tane bulunsun.

Verilen bilgileri inceleyerek “??” yazan kısmın değerini bulunuz.

	1	2	3
A	23	34	35
B	67	21	39
C	90	12	27
D	58	45	??

Bu tabloda bir örüntü vardır. Buna göre “??” işaretini bulunuz.

Not: Bulmacanın birden fazla cevabı vardır.

-Son Söz-

Sevgili Okurlarımız;
Dergimizin bu sayısının da sonuna gelirken Mozaik Dergisi ekibi olarak her sayfada sizlerle tekrar buluşmanın mutluluğunu tekrar yaşadık.Bu dergi bizim için sadece okulumuza destek olmak amacıyla hazırladığımız bir çalışma değil;ekip olarak emeklerimizi ,düşüncelerimizi,yeteneklerimizi ve hayallerimizi sizlerle paylaştığımız özel bir yolculuktu.Aylarca süren detaylı ve zorlu bir yolculuk...

Ve şimdi tüm emeklerimizi,hayallerimizi,çalışmalarımızı okurlarımızla paylaşırken yaşadığımız gurur ve mutluluğu da siz okurlarımızın yüreklerinize sunuyoruz.
Bu süreçte katkı sağlayan tüm arkadaşlarıma,öğretmenlerime ve destek olan herkese içtenlikle teşekkür ediyorum.
Dergimizdeki her yazı,her şiir ve her sayfa Erbakır Fen lisesi Öğrencilerinden oluşan büyük bir ekibin,tek bir yüreğin ellerinden sizlere uzanıyor.
Okuduğunuz bu satırlardan en ufak bir parça dahi olsa kendinizden bir şeyler bulabildiyseniz veya yeni bir düşünceye kapı aralayabildiysek ne mutlu bizlere.Siz okurlarımızın ilgisi ve desteği bir sonraki sayımız için en büyük motivasyonumuz.

Bir sonraki sayımızda yeniden buluşmak dileğiyle;
hoşçakalın...

Mozaik Dergisi Baş Editörü
Ecrin Erbay

-Kaynakça-

https://science.nasa.gov/solar-system/comets/3i-atlas/
https://evrimagaci.org/yildizlararasi-ziyaretci- 3iatlas-bilimsel-kesifler-ve-yapay-koken-safsatalari- 21686
https://www.bbc.com/news/articles/cx23g5jpj9go
https://www.esa.int/Science_Exploration/Space_Science/Comet_3I_ATLAS_frequently_asked_questions

https://www.cemgumus.com/duygu-bosalimi- katarsis-ve-psikoterapi/
https://psikomental.com.tr/yazmanin-iyilestirici-gucu/#:~:text=Yazman%C4%B1n%20%C4%B0yile%C5%9Ftirici%20G%C3%BCc%C3%BC%2C%20Yaz%C4%B1%20yazmak,pek%20%C3%A7ok%20alanda%20iyile%C5%9Fme%20sa%C4%9Fl%C4%B1yor.

https://sks.uskudar.edu.tr/gecmisten-gunumuze- tiyatro-ve-tiyatronun-tarihsel-gelisimi http://www.diegaste.de/gaste/diegaste-sayi509.html
https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/277 6/37218

https://tr.wikipedia.org/wiki/Solarpunk#:~:text=Solarpunk%2C%20do%C4%9Fa%20ve%20toplumun%20birlikteli%C4%9Fiyle,bir%20edebi%20ve%20sanatsal %20harekettir.
https://www.studiobinder.com/blog/what-is- cyberpunk-definition/
https://dergipark.org.tr/en/download/article- file/2853033
https://en.wikipedia.org/wiki/Dieselpunk
https://tr.wikipedia.org/wiki/Steampunk
https://karnavalsanat.com/blog/besteci/niccolo- paganininin-hayati/
https://tr.wikipedia.org/wiki/Niccol%C3%B2_Paganin i
https://www.alternatifbiritalya.com/seytanla- sozlesme-yapan-keman-virtuozu-paganini/
https://www.yaklasansaat.com/haberdosya/2016_haberleri/19_09_16_karadelik.aspEvren Atlası.(t.y.). Kara delige düşersek ne olur? https://evrenatlasi.com.tr/kultur/kara-delige- dusersek-ne-olur/
Hawking, S. (2019). Zamanın Kısa Tarihi. Alfa Yayınları. Vikipedi,(t.y.) Genel görelilik. tr.wikipedia.org/wiki/Genel_görelilik.

-Kaynakça-

Bilimkurgu Kulübü. (t.y.). Ak delikler gerçek olabilir mi? , https://www.bilimkurgukulubu.com/genel/bilim- teknoloji/akdelikler-gercek-olabilir-mi/ Khosann. (2016, 08 Ekim). Kara deliklerin tersi ak delikler ve sırları. https://khosann.com/kara- deliklerin-tersi-ak-delikler/amp/ Vikipedi. (t.y.). Beyaz delik. https://tr.wikipedia.org/wiki/Beyaz_delik#:~:text=Be yaz%20delik%20ya%20da%20ak,Bebek%20Evren'e% 20de%20a%C3%A7%C4%B1labilirler. Evrim Ağacı. (2014, 9 Şubat). Kara deliğin zıttı olan beyaz delikler (veya ak delikler) mümkün mü? https://evrimagaci.org/kara-deligin-zitti-olan-beyaz- delikler-veya-ak-delikler-mumkun-mu-1955 Evrim Ağacı(t.y.). Solucan deliği nedir? Einstein– Rosen köprüsü gerçek mi? https://evrimagaci.org/solucan-deligi-nedir- einsteinrosen-koprusu-gercek-mi-3048 Yaklaşan Saat.(2016, 19 Eylül). Kara deliğe düşersek ne olur? https://youtu.be/KLb3Q5IM19k?si=rn_AOI- GhUXHrdxr
https://tr.wikipedia.org/wiki/Filistin
https://www.oed.com/dictionary/zionism
https://en.wikipedia.org/wiki/Hurrian_songs https://youtu.be/KElPnD-dbkk? si=zgkDWjHKdwZorCBl
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ernobil_Facias %C4%B1
https://www.afad.gov.tr/kbrn/cernobil- nukleer-santral-kazasi
https://www.bbc.com/turkce/articles/cwywyey30p0o
https://evrimagaci.org/blog/cernobil-faciasi-18002
https://tr.wikipedia.org/wiki/Ah%C3%AE
Evranhttps://www.ahievran.edu.tr/ http://www.kirsehir.gov.tr/ahilik-kulturu#:~:text=Ahiler%20Anadolu'nun%20vatanla% C5%9Fmas%C4%B1nda%2C%20%C4%B0sl%C3%A2ml a%C5%9Fmas%C4%B1nda,Edebali%20bir%20ahi%20 %C5%9Feyhi%20idi.
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eeyh_Edebali
https://www.ahievran.edu.tr/arsiv-haberler/2852- ueniversitemizde-fatma-bac-kad-n-cal-smalar- uygulama-ve-arast-rma-merkezi-kuruldu
Nasa.gov
Balina Balık Mıdır? Balina Ne Tür Bir Hayvandır, Hangi Gruba Girer? - Son Dakika Eğitim Haberleri Balinalar - Vikipedi Mısır'da 43 Milyon Yıllık Dört Ayaklı Balina Türü Keşfedildi | Arkeofili Balina ve Yunusların Evrimi: Karadan Denize Evrimsel Bir Destan ve Balinaların Kol ve Bacak Kemiklerinin Evrimi... - Evrim Ağacı Bilim insanları keşfetti adını ölüm tanrısı koydu. Boyu 3 metre ağırlığı 500 kilo Livyatan - Wikipedia Livyatan (Leviathan) Nedir? Efsanevi Deniz Yaratığı Gerçek mi? - Evrim Ağacı 52 hertz balinası - ekşi sözlük 52 Hertz balinası - Vikipedi